

Inwestorzy zagraniczni w Małopolsce w latach 2015–2016

Małopolskie Obserwatorium
Rozwoju Regionalnego

Departament
Polityki Regionalnej

INWESTORZY ZAGRANICZNI w Małopolsce w latach 2015–2016

KRAKÓW 2018

Autorzy opracowania

Rafał Poniewski (koordynator badania),
Karolina Fiut,
Anna Łobodzińska,
dr Agnieszka Nowak,
Maksymilian Skóra,
Barbara Surmacz

Konsultacje merytoryczne

dr hab. Krzysztof Gwosdz

Wydawca

Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
Departament Polityki Regionalnej
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków
tel. (+48) 12 29 90 900, fax. (+48) 12 29 90 926

Skład publikacji, projekt okładki

Oficyna Wydawnicza Pegaz | www.epegaz.pl

Druk

Zapol Sobczyk Sp.j. | zapol.com.pl

ISBN

978-83-65325-62-4 (wersja drukowana)
978-83-65325-63-1 (wersja elektroniczna)

Egzemplarz bezpłatny

Przy publikowaniu danych z opracowania prosimy o podawanie źródła.

Publikacja dostępna jest także w wersji elektronicznej pod adresem:
www.obserwatorium.malopolska.pl

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020

SPIS TREŚCI

Cel i metodyka badania	5
Wielkość i struktura inwestycji	8
Napływ inwestycji w Polsce i Małopolsce	8
Demografia firm z udziałem kapitału zagranicznego	9
Struktura inwestycji według typu nakładów	10
Małopolska na tle innych województw	12
Trendy w napływie inwestycji w Polsce	16
Struktura branżowa inwestycji	18
Przemysł	19
Handel	28
Usługi	28
Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Małopolsce	39
Stan rozwoju sektora na tle innych regionów w kraju	39
Szanse i wyzwania dla rozwoju sektora w KOM	46
Szanse i wyzwania rozwoju sektora w pozostałych ośrodkach w Małopolsce	48
Kraje pochodzenia kapitału	50
Kierunki napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych	50
Nakłady na nowe przedsięwzięcia (<i>greenfield</i>) według krajów pochodzenia	56
Rozmieszczenie inwestycji zagranicznych	58
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	58
Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych według powiatów	60
Inwestycje w nowe obiekty (<i>greenfield</i>)	66
Prawidłowości i uwarunkowania rozmieszczenia inwestycji zagranicznych	67
Zatrudnienie w firmach z kapitałem zagranicznym	69
Zatrudnienie według działów i sekcji PKD	70
Najwięksi pracodawcy	74
Zwolnienia grupowe	75
Kraje pochodzenia pracodawców z kapitałem zagranicznym	76
Innowacyjność firm z kapitałem zagranicznym w Małopolsce	80
Najważniejsze inwestycje zidentyfikowane w 2017 roku	88
Ocena atrakcyjności inwestycyjnej	91
Atrakcyjność inwestycyjna Małopolski	91
Ocena klimatu inwestycyjnego przez inwestorów zagranicznych	95
Podsumowanie	99
Bibliografia	102
Spis wykresów	103
Spis tabel	104
Spis map	105

Warunki korzystania z niniejszej publikacji:

Województwo Małopolskie informuje, że treść opracowania ma charakter informacyjny i nie stanowi porady profesjonalnej ani opinii, która jest przekazywana klientom na podstawie indywidualnej oceny ich sytuacji i potrzeb. Województwo Małopolskie nie odpowiada za błędne interpretacje treści publikacji, ani za następstwa czynności podjętych na ich podstawie. W związku z tym użytkownik korzystający z informacji zawartych w niniejszej publikacji czyni to na swoją wyłączną odpowiedzialność. Odbiorcy niniejszej publikacji są uprawnieni do jej użytkowania, pobierania, wyświetlania, kopiowania i rozpowszechniania w całości lub w części ze wskazaniem źródła pochodzenia cytowanych materiałów. Bezwzględnie zabronione jest wykorzystywanie niniejszego dokumentu i jego treści do celów komercyjnych. Dokument może zawierać odesłania do serwisów internetowych podmiotów trzecich. Województwo Małopolskie nie ponosi odpowiedzialności za takie serwisy, a korzystanie z nich może podlegać szczegółowym warunkom.

CEL I METODYKA BADANIA

Celem badania „Inwestorzy zagraniczni w Małopolsce w latach 2015–2016” była diagnoza zjawisk zachodzących w napływie bezpośrednich inwestycji zagranicznych na terenie województwa małopolskiego. Szczególnie istotne dla procesu badawczego było oszacowanie wielkości napływu inwestycji zagranicznych w latach 2015 i 2016.

Opracowanie dostarcza informacji o strukturze inwestycji i ich przestrzennym rozmieszczeniu w regionie. Uwagę poświęcono także zatrudnieniu w spółkach z kapitałem zagranicznym, czyli drugiemu ważnemu segmentowi pomiaru aktywności inwestorów zagranicznych. Wartości inwestycji i zatrudnienia w firmach z udziałem kapitału zagranicznego dla lat 2015 i 2016 odniesiono do tendencji, jakie obserwowano w napływie bezpośrednich inwestycji do Małopolski w latach 1989–2016.

Podobnie jak w poprzednich edycjach badania, przyjęto, że przez bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) należy rozumieć przedsięwzięcia związane z dążeniem zagranicznego inwestora do uzyskania trwałego dochodu poprzez alokację kapitału oraz efektywny wpływ na zarządzanie lokalnym przedsiębiorstwem i sprawowanie nad nim „długotrwałej kontroli” (tzn. istnienie długoterminowych relacji pomiędzy inwestorem bezpośrednim i przedsiębiorstwem bezpośredniej inwestycji oraz istotny poziom oddziaływania, który daje inwestorowi bezpośredniemu efektywny głos w zarządzaniu przedsiębiorstwem bezpośredniej inwestycji). Aby inwestycję zakwalifikować jako BIZ, minimalny próg zaangażowania inwestora bezpośrednio w przedsiębiorstwie bezpośredniej inwestycji ustalono na poziomie 10% udziału w kapitale akcyjnym/zakładowym spółki¹. Odróżnia się taką sytuację od innego rodzaju inwestycji (np. portfelowych), których głównym celem jest osiągnięcie zysku poprzez sam obrót papierami wartościowymi czy udziałami spółki.

Przedmiotem badania były podmioty gospodarcze z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowane na terenie województwa małopolskiego, a także podmioty mające swoją siedzibę poza województwem, ale prowadzące działalność gospodarczą na terenie Małopolski. Dotyczy to przede wszystkim oddziałów należących do firm zarejestrowanych w innych województwach lub poza terenem kraju. Są to także wszelkie filie, zakłady lub powierzchnie handlowo-usługowe należące do inwestora prowadzącego aktywną działalność na terenie regionu. Analizą zostały objęte zlokalizowane w województwie małopolskim spółki zależne firm z większościami udziałem zagranicznym oraz oddziały bądź filie spółek, w których podmioty zagraniczne

1 *OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment* (Fourth edition), <https://www.oecd.org/daf/inv/investment-statisticsandanalysis/40193734.pdf>; 2008, s. 234.

były udziałowcem na poziomie co najmniej 10% kapitału akcyjnego/zakładowego spółki, spełniające odpowiednio na koniec lat 2015 i 2016 co najmniej jeden z poniżej wymienionych warunków, tj.:

- poniesione nakłady inwestycyjne – co najmniej 1 mln USD;
- zatrudnienie w spółce w Małopolsce – co najmniej 50 osób.

W tym miejscu warto podkreślić, że pomiędzy wartościami szacowanymi w raporcie a wartościami dostarczonymi przez statystykę publiczną mogą występować pewne rozbieżności. Podstawowym powodem takiego stanu rzeczy jest populacja objęta badaniem. W statystyce publicznej nakłady oraz zatrudnienie podmiotów zarejestrowanych w innych województwach przypisywane są w całości do miejsca rejestracji. Wtedy zakłady oraz oddziały firm wykazujących aktywność w kilku regionach klasyfikowane są tylko w miejscu przypisania głównej siedziby. W przypadku każdego inwestora zagranicznego analizie zostały poddane następujące cechy:

- **rodzaj działalności gospodarczej** zgodny z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007);
- **kraj pochodzenia inwestora** określony zgodnie z miejscem będącym rzeczywistym źródłem kapitału (w przeciwieństwie do określenia pochodzenia źródła tylko na podstawie rejestracji spółki nadrzędnej wobec polskiej filii);
- **typ inwestycji** w podziale na: nakłady na obiekty budowane od podstaw (*greenfield*), dodatkowe nakłady na rozwój przedsiębiorstwa, przejęcia firm prywatnych (*mergers and acquisitions*) oraz prywatyzacje;
- **miejsce prowadzenia działalności w Małopolsce** opartej na metodzie zakładowej, tzn. lokalizacji inwestycji według faktycznego miejsca poniesionych nakładów, a nie tylko siedziby przedsiębiorstwa (analizy prowadzone na poziomie powiatów pozwalające zidentyfikować nakłady i zatrudnienie w obrębie lokalnych rynków regionu);
- **struktura wielkościowa inwestycji i przedsiębiorstw** mierzona nakładami udziałowców zagranicznych (wielkość nakładów wyrażona w dolarach amerykańskich) oraz liczba zatrudnionych osób.

Realizacja badania opierała się na danych pozyskanych w trakcie kwerendy licznych dokumentów finansowych firm i materiałów prasowych. Podstawowym źródłem informacji były ogólnodostępne sprawozdania finansowe przedsiębiorstw (wraz ze sprawozdaniami zarządu z działalności) pozyskiwane bezpośrednio z Krajowego Rejestru Sądownictwa oraz z wywiadowni gospodarczej dostarczającej danych finansowych nt. działalności firm. Źródłem pomocniczym były informacje zawarte w materiałach prasowych, na portalach informacyjnych i na branżowych stronach internetowych. Informacje pozyskiwano także z raportów przygotowanych przez inne instytucje: UNCTAD, IBnGR, PAliH, JLL, ABSL. Posiłkowano się także danymi pozyskanymi z: Krakowskiego Parku Technologicznego, Listy Największych Inwestorów Zagranicznych w Polsce, Wykazu transakcji zawartych w spółkach z udziałem Skarbu Państwa, w których nastąpiło zbycie akcji/udziałów, oraz list beneficjentów funduszy unijnych. Raport bazuje także na: danych pozyskiwanych ze statystyki publicznej (Bank Danych Lokalnych), bazie REGON oraz danych otrzymanych z Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Autorzy raportu zastrzegają, że w wielu miejscach odnoszą się do przybliżonych wartości nakładów i/lub zatrudnienia, co spowodowane jest przyjmowaniem wartości szacunkowych bazujących na kilku źródłach informacji. Stąd przytaczane w tekście wartości inwestycji lub zatrudnienia dla pojedynczych firm/transakcji opierają się w tym przypadku na publicznie dostępnych źródłach, np.: rocznych raportach finansowych składanych w KRS, prasie specjalistycznej, komunikatach firm dla mediów itp. Informacje takie należy traktować jako wartości przybliżone (orientacyjne). Zaokrąglenia danych zamieszczonych w tabelach mają wpływ na nieznaczące różnice przy ich sumowaniu i ewentualne rozbieżności co do całkowitej liczby zamieszczonej w wierszach podsumowujących. Termin „województwo małopolskie” oraz „Małopolska” traktowane są w raporcie jako synonimy.

Opracowanie składa się z dziesięciu rozdziałów. W pierwszym przedstawiono cel, zakres i metodologię procesu badawczego. W drugim rozdziale dokonano omówienia podstawowych tendencji obecnych w napływie inwestycji zagranicznych na świecie, w kraju i regionie. Jest to wstęp do bardziej szczegółowych informacji dotyczących napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Małopolsce. W trzecim rozdziale omówiono strukturę branżową inwestycji w przekroju na podstawowe segmenty działalności, tj. przemysł, handel i usługi. W każdym z tych działów szczegółowo omówiono tendencje napływu BIZ na poziomie sekcji PKD. Kolejny rozdział poświęcono analizie sektora nowoczesnych usług biznesowych w regionie. Część piąta dotyczy kierunku napływu BIZ do województwa, czyli identyfikacji kraju pochodzenia inwestorów. W rozdziale szóstym analizie poddano przestrzenną strukturę napływu BIZ na poziomie powiatów, które stanowią odniesienie do lokalnych rynków zatrudnienia w województwie. Rozdział siódmy poświęcono innowacyjności firm z kapitałem zagranicznym. Następny rozdział obejmuje tematykę zatrudnienia w spółkach z kapitałem zagranicznym. Tę część poszerzono także o analizę sytuacji na rynku zaawansowanych centrów usług (BPO, SSC i R&D) z kapitałem zagranicznym działającym w Małopolsce. W następnym rozdziale omówiono zagadnienia związane z innowacyjnością firm z kapitałem zagranicznym. Raport uzupełniono także o krótką analizę atrakcyjności inwestycyjnej województwa oraz ocenę inwestorów zagranicznych warunków prowadzenia biznesu w Polsce i Małopolsce. Końcowy fragment stanowią informacje na temat najważniejszych inwestycji realizowanych w 2017 roku oraz podsumowanie obejmujące listę najważniejszych wniosków i obserwacji trendów w napływie BIZ do regionu.

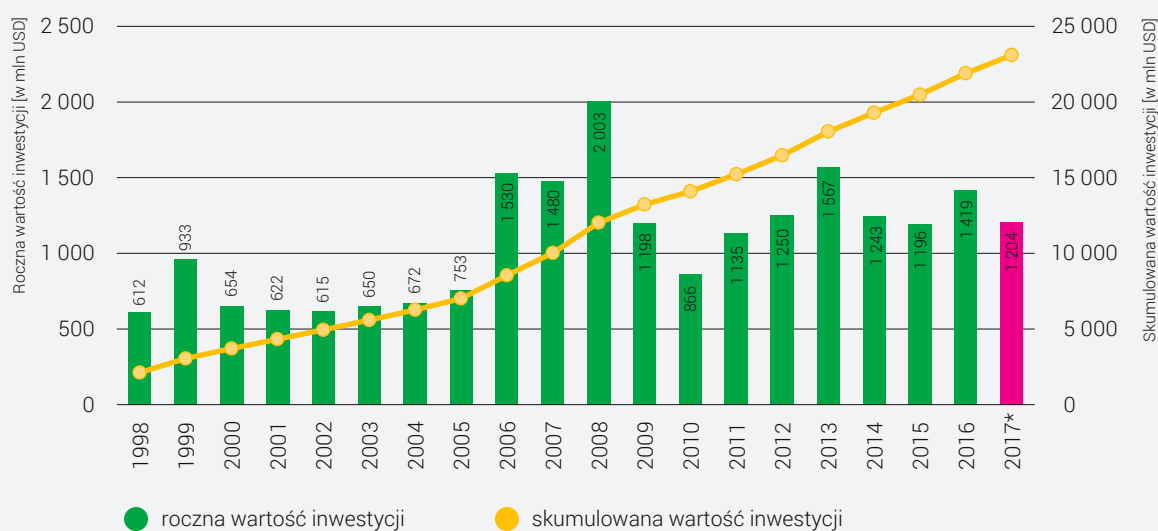
WIELKOŚĆ I STRUKTURA INWESTYCJI

Napływ inwestycji w Polsce i Małopolsce

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w województwie małopolskim w 2016 roku osiągnęła 1 418,9 mln USD i była wyższa o ponad 200 mln USD w stosunku do wartości w 2015 roku, która wynosiła 1 196,1 mln USD. W 2015 roku wartość inwestycji zagranicznych plasowała się na podobnym poziomie co w roku 2014. Natomiast w 2016 roku zbliżyła się do najwyższych wartości, które występowały w latach 2006–2007 oraz w roku 2013.

Wykres 1. Wartość (roczna i skumulowana) inwestycji zagranicznych [w mln USD] w województwie małopolskim do końca 2016 roku z szacunkową prognozą na 2017 rok

* Szacunek na podstawie zebranych danych dla inwestycji w 2017 roku.

Źródło: opracowanie własne.

Całkowita wartość kapitału zagranicznego zainwestowanego w Małopolsce w latach 1989–2016 wyniosła niemal 21,9 mld USD. Na jednego mieszkańca województwa przypadło 6 474,8 USD skumulowanej wartości inwestycji zagranicznych. Ich **szacowana wartość w 2017 roku to 1 203,5 mln USD, a wartość skumulowana dla okresu 1989–2017 wyniosłaby wtedy 23 mld USD**. Na jednego mieszkańca województwa przypadnie w takim wypadku 6 477,9 USD skumulowanej wartości inwestycji zagranicznych.

W 2015 roku na obszarze Małopolski zidentyfikowano **87 aktywnych inwestorów**, których nakłady finansowe wyniosły co najmniej 1 mln USD, z czego **17 inwestorów** zainwestowało

kwotę powyżej 10 mln USD, a **7 inwestorów** – powyżej 50 mln USD. W 2016 roku inwestorów, których nakłady wyniosły co najmniej 1 mln USD było **99**. Wydatki inwestycyjne przekraczające 10 mln USD odnotowano w **24** przypadkach. Natomiast **do 4** zmniejszyła się liczba inwestorów z nakładami powyżej 50 mln USD.

Demografia firm z udziałem kapitału zagranicznego

Na przestrzeni lat 2009–2016 z roku na rok sukcesywnie wzrastała liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w REGON. Lata 2015 i 2016 charakteryzowały się największą ich liczbą, tj. odpowiednio 5 110 spółek w 2015 roku i 5 904 spółki w 2016 roku (w porównaniu do 3 565 spółek w 2009 roku).

Tabela 1. Liczba przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w Małopolsce

Liczba spółek	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Zarejestrowanych w REGON	3 565	3 736	3 921	4 186	4 463	4 817	5 110	5 904
Nowo zarejestrowanych	186	193	226	256	297	334	293	794
Wyrejestrowanych	42	25	69	43	59	51	62	137

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych BDL GUS.

Tabela 2. Stopy wejścia i wyjścia brutto oraz stopy wejścia netto przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w Małopolsce²

Wskaźniki demografii firm	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stopa wejścia brutto [w %]	5,5	5,4	6,1	6,5	7,1	7,5	6,0	15,5
Stopa wyjścia brutto [w %]	1,2	0,7	1,9	1,1	1,4	1,2	1,3	2,7
Stopa wejścia netto [w %]	4,2	4,7	4,2	5,4	5,7	6,3	4,8	12,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych BDL GUS.

2 Uwagi:

- stopa wejścia brutto** to stosunek liczby przedsiębiorstw, które rozpoczęły działalność w roku t do liczby jednostek funkcjonujących według stanu na koniec roku poprzedzającego (t-1),
- stopa wyjścia brutto** to stosunek liczby przedsiębiorstw, które zakończyły działalność w roku t do liczby jednostek funkcjonujących według stanu na koniec roku poprzedzającego (t-1),
- stopa wejścia netto** to różnica między jednostkami, które rozpoczęły działalność w danym roku, a tymi, które ją zakończyły, odniesiona do liczby jednostek funkcjonujących według stanu na koniec roku poprzedzającego (t-1), (zob. Rogowski, Socha 2005).
- w 2015 r. nastąpiła modyfikacja pozyskiwania danych z uwagi na zmiany metodologiczne gromadzenia danych w tym zakresie BDL GUS.

W porównaniu z 2009 rokiem nastąpił na koniec 2015 roku wzrost o 30,2%, a na koniec roku 2016 wzrost o 39,6% ogólnej liczby spółek. Rok 2016 okazał się szczególnie zarówno pod względem wysokiej liczby nowo zarejestrowanych, jak i wyrejestrowanych z rejestru REGON spółek z udziałem kapitału zagranicznego. **Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów wyniosła 794**, co oznacza 2,7-krotny wzrost w porównaniu z 2015 roku (293 spółki) oraz 4,3-krotny wzrost względem 2009 roku (186 spółek). Liczba wyrejestrowanych spółek w 2016 roku wyniosła z kolei 137, tj. 2,2-krotnie więcej niż w 2015 roku (62 spółek) oraz 3,3-krotnie więcej niż w 2009 roku (42 spółki).

Stosunek liczby podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego rozpoczynających działalność w danym roku do liczby podmiotów funkcjonujących według stanu na koniec roku poprzedzającego, utrzymywał się w latach 2009–2015 na średnim poziomie 6,5%. Sytuacja uległa widocznej zmianie w 2016 roku, kiedy to odnotowano ponad dwukrotny wzrost stopy wejścia brutto (tj. 15,5%). Analogiczna sytuacja miała miejsce w przypadku stopy wyjścia brutto, której wartość w latach 2009–2015 wynosiła przeciętnie 1,3%, natomiast w 2016 roku wzrosła do 2,7%. Rok 2016 charakteryzował się też stosunkowo dużymi zmianami, jeśli chodzi o stopę wejścia netto. W stosunku do 2015 roku nastąpił bowiem w tym względzie 2,6-krotny wzrost, a względem 2009 roku – 3,0-krotny wzrost.

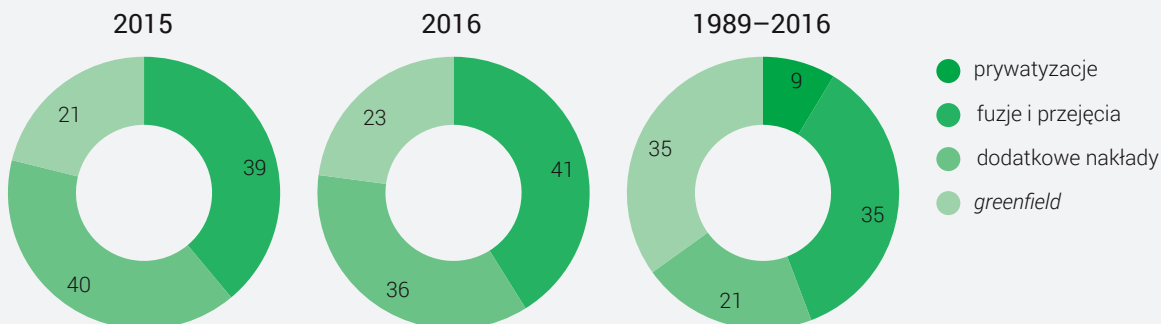
Struktura inwestycji według typu nakładów

W latach 2015–2016 występował podobny udział kapitału przeznaczonego na fuzje i przejęcia oraz dodatkowe nakłady. **W roku 2016 fuzje i przejęcia stanowiły 41%, a dodatkowe nakłady – 36% nakładów inwestorów zagranicznych**, natomiast w roku **2015 fuzje i przejęcia stanowiły 39%, a dodatkowe nakłady – 40%**. Inwestycje w nowe obiekty w 2015 roku stanowiły około 1/5, a w 2016 roku – około 1/4 poniesionych nakładów³. W całym okresie 1989–2016 największą część kapitału przeznaczono na fuzje i przejęcia oraz inwestycje w nowe obiekty – po 35% nakładów, a na doinwestowanie działań funkcjonujących już firm przeznaczono około 20% nakładów. Udział nakładów inwestycyjnych przeznaczonych na prywatyzację w latach 1989–2016 stanowił 9% wszystkich inwestycji zagranicznych. W 2015 roku odnotowano jedną transakcję prywatyzacyjną, której udział w strukturze inwestycji był marginalny (0,2%), a w 2016 roku nie zaobserwowano takich transakcji. **Struktura nakładów inwestycyjnych świadczy o rosnącej dojrzałości małopolskiej gospodarki, a także dobrej koniunkturze i dużej atrakcyjności inwestycyjnej.**

³ Ze względu na różnice dotyczące metodologii stosowanej w szacowaniu nakładów greenfield w różnych edycjach raportu do porównywania tych wielkości na przestrzeni lat należy podchodzić z dużą ostrożnością.

Wykres 2. Nakłady inwestorów zagranicznych w latach 1989–2016, w roku 2015 i 2016 według typu nakładów [w %]

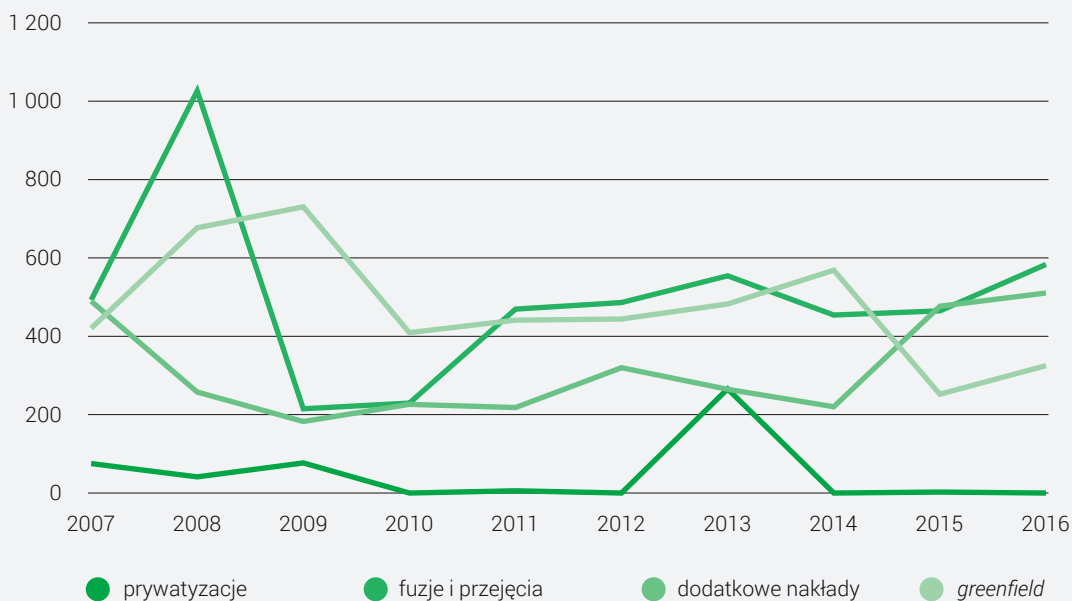

Źródło: opracowanie własne.

Analiza wielkości nakładów inwestycyjnych według typów w ciągu ostatnich kilku lat wskazuje, że największymi fluktuacjami cechują się nakłady na fuzje i przejęcia oraz prywatyzacje. Zmienność wielkości nakładów przeznaczonych na fuzje i przejęcia wynika z faktu, że uzależnione są one od globalnej koniunktury. Prywatyzacje natomiast mają charakter wygasający. Od 2010 roku istotne nakłady tego typu poniesiono jedynie w 2013 roku, kiedy wyniosły ponad 200 mln USD, oraz w 2011 roku – poniżej 6 mln USD. Mniejsze amplitudy wahań występują w przypadku nowych inwestycji, a najbardziej stabilny charakter mają dodatkowe nakłady, które rokrocznie wynosiły między **200 a 500 mln USD**. W latach 2015 i 2016 w inwestycje typu *greenfield* angażowano między **200 a 300 mln USD**.

Wykres 3. Wielkość nakładów w latach 2007–2016 według typu [w mln USD]

Źródło: opracowanie własne.

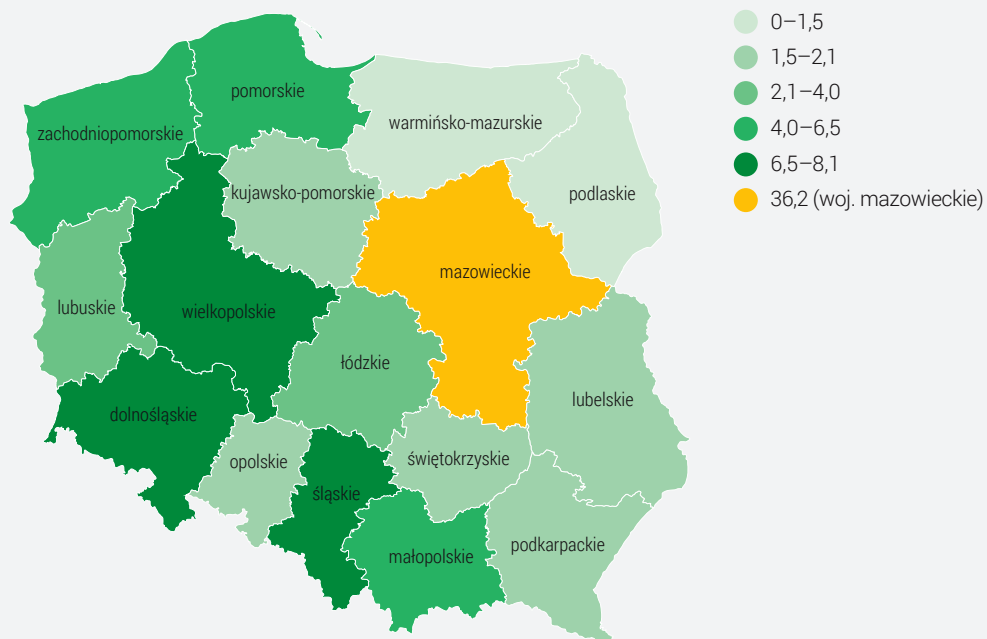
Małopolska na tle innych województw

Mając na uwadze porównanie aktywności zagranicznych inwestorów na terenie województwa małopolskiego z pozostałą częścią kraju, należy podkreślić, że dostępne w tym zakresie dane zarówno ogólnopolskie, jak i regionalne, pozwalają na to jedynie w przybliżeniu. GUS udostępnia jedynie kilka wskaźników, które mogą posłużyć do zobrazowania stopnia zaangażowania zagranicznego kapitału w przekroju regionalnym. Istotne jest także, że wskaźniki oparte są na tzw. metodzie przedsiębiorstw (firmy są klasyfikowane nie według miejsca faktycznie ponoszonych nakładów, lecz według głównej siedziby danej spółki/miejsca rejestracji).

Małopolska od lat znajduje się w grupie województw, które wyraźnie wyróżniają się, jeśli chodzi o aktywność zagranicznych inwestorów i przyciąganie kapitału zagranicznego. Niemniej jednak w latach 2015–2016 ustępuje ona głównym liderom, a mianowicie takim województwom, jak: mazowieckie, dolnośląskie, wielkopolskie oraz śląskie. Aspekt ten widoczny jest zwłaszcza w wartościach bezwzględnych.

Mapa 1. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w przekroju regionalnym w 2016 roku [w tys.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2015 roku spółki z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowane na obszarze województwa małopolskiego stanowiły 6,0% tego typu podmiotów w skali kraju. Rok później, a więc w 2016 roku wartość ta wynosiła 6,5% w skali kraju. Jeśli chodzi o liczbę podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego, **Małopolska w latach 2015 i 2016 uplasowała się na**

wysokiej 5. pozycji wśród wszystkich województw w Polsce, za województwami: mazowieckim (2015 rok – 33 889 spółek, 2016 rok – 36 206 spółek), dolnośląskim (2015 rok – 7 572 spółek, 2016 rok – 8039 spółek), wielkopolskim (2015 rok – 7 116 spółek, 2016 rok – 7 353 spółek) oraz śląskim (2015 rok – 6 816 spółek, 2016 rok – 7 129 spółek).

Biorąc pod uwagę stopień koncentracji firm z udziałem kapitału zagranicznego, mierzony ich liczbą w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, województwo małopolskie zarówno w 2015 roku, jak i w 2016 uplasowało się na 8. pozycji w kraju. W 2015 roku na każde 10 tys. mieszkańców Małopolski przypadało 15,2 takich podmiotów, a w 2016 roku – 17,5. W skali Polski wartości te wynosiły średnio 22,2 (2015 r.) oraz 23,6 (2016 r.). Zdecydowanym liderem pod względem koncentracji podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego jest Mazowsze (2015 rok – 63,4, 2016 rok – 67,5), z naciskiem na jego stolicę. W Warszawie od lat zarejestrowanych jest bowiem ponad 80% tego typu podmiotów funkcjonujących w całym województwie mazowieckim. Wysokie lokaty w tym kontekście zajmują też takie regiony, jak: zachodniopomorskie (2015 rok – 28,4, 2016 rok – 29,4), lubuskie (2015 rok – 28,0, 2016 rok – 28,7) oraz dolnośląskie (2015 rok – 26,1, 2016 rok – 27,7).

Pozytywny jest także fakt, że województwo małopolskie cechuje się wysoką dynamiką przyrostu spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Jego pozycja w tym zakresie z roku na rok sukcesywnie się poprawia. Należy podkreślić, że w latach 1995–2016 liczba tego rodzaju podmiotów wzrosła na obszarze Małopolski niemal pięciokrotnie (z 1 191 spółek w 1995 roku do 5 904 spółek w 2016 roku). Wyższe tempo przyrostu spółek z udziałem kapitału zagranicznego odnotowano dla tego okresu jedynie w przypadku województwa lubelskiego oraz podkarpackiego.

Tabela 3. Dynamika liczby przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w Małopolsce na tle kraju

Udział woj. małopolskiego w Polsce w liczbie firm [w %]	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Zarejestrowanych w REGON	5,4	5,5	5,5	5,6	5,7	5,8	6,0	6,5
Nowo zarejestrowanych	7,3	6,4	6,9	6,8	7,4	8,0	8,4	3,6
Wyrejestrowanych	6,0	3,2	5,8	5,5	7,7	6,1	7,4	10,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych BDL GUS.

Analizując liczbę podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w poszczególnych miastach wojewódzkich należy podkreślić, że w 2016 roku Kraków zajął pod tym względem wysoką 2. pozycję (4 590 spółek), lokując się jedynie za będącą od wielu lat liderem Warszawą (29 178 spółek). Tym samym wyprzedził takie miasta, jak: Wrocław (4 281 spółek), Poznań

(3 819 spółek), Szczecin (2 368 spółek) czy Łódź (2 055 spółek). Rok wcześniej, tj. w 2015 roku sytuacja wyglądała równie korzystnie, przy czym Kraków uplasował się na pozycji 3. z wynikiem 3 870 spółek, za Warszawą (27 297 spółek) oraz Wrocławiem (3 909 spółek). Mając na uwadze wielkość ulokowanego łącznie kapitału podstawowego spółek z kapitałem zagranicznym w latach 2015–2016 Małopolska plasuje się pod tym względem na 4. miejscu w skali kraju (z wynikiem 7,0%). Na pierwszym miejscu niezmiennie od kilku lat lokuje się województwo mazowieckie (47,7%), w dalszej kolejności wielkopolskie (11,2%) oraz śląskie (8,4%). Pozostałe województwa odgrywają marginalną rolę, jeśli chodzi o lokalizację bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Ich udział nie przekracza wartości 3,5%.

Tabela 4. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w latach: 1995, 2015 oraz 2016

Lp.	Województwo	Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego			Odsetek spółek z udziałem kapitału zagranicznego			Spółki z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. mieszkańców		
		1995	2015	2016	1995	2015	2016	1995	2015	2016
1.	mazowieckie	8 472	33 889	36 206	35,2	39,7	39,9	16,7	63,4	67,5
2.	dolnośląskie	2 323	7 572	8 039	9,6	8,9	8,9	7,8	26,1	27,7
3.	wielkopolskie	2 133	7 116	7 353	8,9	8,3	8,1	6,4	20,5	21,1
4.	śląskie	2 023	6 816	7 129	8,4	8,0	7,9	4,1	14,9	15,6
5.	małopolskie	1 191	5 110	5 904	4,9	6,0	6,5	3,7	15,2	17,5
6.	zachodniopomorskie	1 727	4 865	5 028	7,2	5,7	5,5	10,0	28,4	29,4
7.	pomorskie	1 712	4 730	4 910	7,1	5,5	5,4	7,9	20,5	21,2
8.	łódzkie	1 033	3 283	3 377	4,3	3,9	3,7	3,8	13,2	13,6
9.	lubuskie	945	2 846	2 922	3,9	3,3	3,2	9,3	28,0	28,7
10.	podkarpackie	239	1 686	2 040	1,0	2,0	2,2	1,1	7,9	9,6
11.	kujawsko-pomorskie	654	1 825	1 901	2,7	2,1	2,1	3,1	8,7	9,1
12.	lubelskie	321	1 559	1 782	1,3	1,8	2,0	1,4	7,3	8,4
13.	opolskie	554	1 480	1 504	2,3	1,7	1,7	5,1	14,9	15,1
14.	warmińsko-mazurskie	356	1 043	1 099	1,5	1,2	1,2	2,5	7,2	7,7
15.	podlaskie	195	805	901	0,8	0,9	1,0	1,6	6,8	7,6
16.	świętokrzyskie	208	632	671	0,9	0,7	0,7	1,6	5,0	5,4
	Polska	24 086	85 257	90 766	100,0	100,0	100,0	6,2	22,2	23,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych BDL GUS.

Trendy w napływie inwestycji w Polsce

Według konferencji Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (ang. *UNCTAD*) w 2015 roku odnotowano na świecie najwyższą łączną wartość przepływów BIZ od ostatniego kryzysu ekonomicznego z lat 2008–2009, tj. 1,77 bln USD. Wzrost ten szczególnie widoczny był w przypadku transgranicznych fuzji i przejęć⁴. W 2016 roku światowe przepływy BIZ utraciły nieco dynamikę wzrostu w porównaniu z 2015 rokiem i zmniejszyły się o 2%. Spadek ten dotyczył również Europy jako regionu⁵.

Tabela 5. Wpływy z tytułu BIZ w latach 2010–2016 dla Polski i wybranych obszarów [w mld USD]

Obszar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Świat	1 388,8	1 591,1	1 592,6	1 443,2	1 323,9	1 774,0	1 746,4
Kraje rozwinięte ⁶	699,9	824,3	856,9	684,3	563,3	984,1	1 032,4
Unia Europejska	384,9	435,1	491,6	336,8	256,6	483,8	566,2
Polska	12,8	15,9	12,4	3,6	14,3	13,5	11,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportów *UNCTAD* 2016 i 2017.

Polska zaliczana jest do grupy krajów tzw. Europy Środkowo-Wschodniej i jednocześnie klasyfikowana jako największy odbiorca BIZ w tej grupie państw. W 2015 roku, podobnie jak reszta członków tego obszaru geograficznego, odnotowała jednak spadek napływu zagranicznych inwestycji. W porównaniu z rokiem poprzednim, wartość wpływów z BIZ dla Polski spadła bowiem o 5,6%, do wartości 13,5 mld USD. Dla porównania spadek wpływów z tytułu BIZ w innych krajach regionu Europy Środkowo-Wschodniej był znacznie wyższy. Zgodnie z raportem w 2016 roku Polska także odnotowała spadek wpływów z BIZ. Ich wartość wyniosła 11,4 mld USD (spadek o 15,7% w stosunku rocznym).

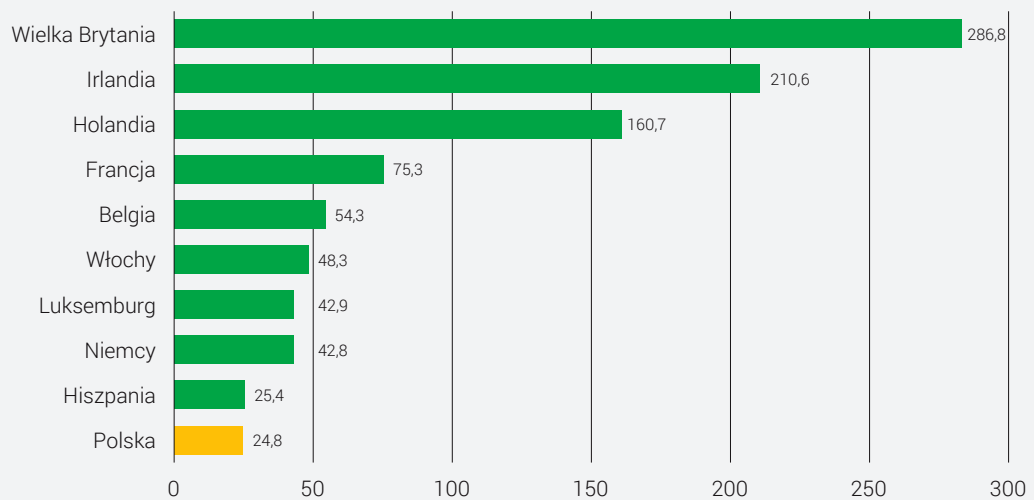
4 United Nations Conference on Trade and Development, *World investment report 2016*, wyd. UNCTAD, Genewa 2016, s. 66–68, 196.

5 Dane przedstawione na podstawie raportu UNCTAD zostały przywołane, aby pokazać ogólne trendy panujące w inwestycjach na całym świecie, ale wartości nie powinny być wprost porównywane z danymi przedstawionymi w dalszej części raportu.

6 Według raportu UNCTAD za kraje rozwinięte należy uznać kraje o wysokim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego, tj. kraje Europy, Ameryki Północnej oraz dodatkowo: Australię, Nową Zelandię, Japonię, Izrael oraz Bermudy.

Wykres 4. Państwa UE w kontekście łącznej wielkości wpływów finansowych z tytułu BIZ w latach 2015 i 2016 [w mld zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportów UNCTAD 2016 i 2017.

W latach 2015 i 2016 łączne wpływy z tytułu BIZ w Polsce stanowiły 0,7% wartości wpływów z tego tytułu na całym świecie. W odniesieniu do krajów rozwiniętych udział Polski wyniósł w tym względzie 1,2%, natomiast na tle samej Europy jako regionu – 2,3%. Analizując korzyści finansowe związane z napływem BIZ w obrębie krajów Unii Europejskiej, **Polska plasuje się w analizowanym okresie na 10. pozycji w UE, z wynikiem 2,4%**⁷.

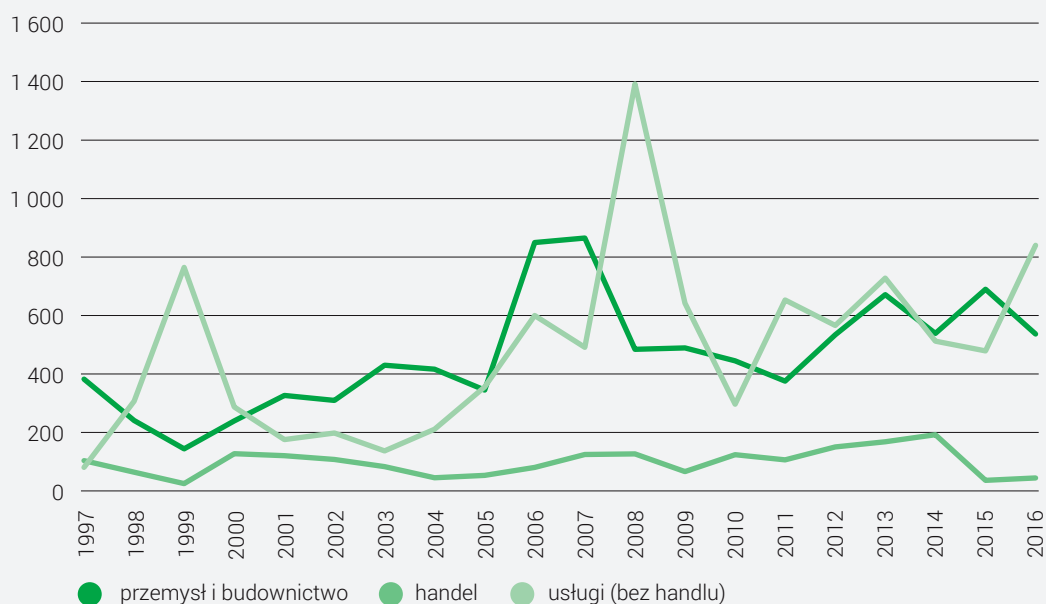
7 United Nations Conference on Trade and Development, *World investment report 2017*, wyd. UNCTAD, Genewa 2017, s. 72–74, 222.

STRUKTURA BRANŻOWA INWESTYCJI

W strukturze branżowej pod względem zaangażowanego kapitału dominują przemysł i budownictwo oraz usługi (bez handlu). W przypadku pierwszego sektora dominują nakłady poniesione na przetwórstwo przemysłowe, a w przypadku usług – działania związane z obsługą rynku nieruchomości. **W 2015 roku największy udział miały nakłady inwestycyjne przeznaczane na przemysł i budownictwo (57%), natomiast w roku 2016 – nakłady na usługi (59%).** Najmniejsze nakłady inwestycyjne (poniżej 200 mln USD) przeznaczane były na handel. W latach 2015 i 2016 udział nakładów na handel wyniósł około 3%. Wysoki udział inwestycji w przemyśle i budownictwie wynikał głównie z dodatkowych nakładów na rozbudowę istniejących już zakładów, a w usługach – przede wszystkim z fuzji i przejęć występujących na rynku nieruchomości. W obydwu sektorach znaczący udział miały też inwestycje typu *greenfield*.

Wykres 5. Napływ inwestycji do województwa małopolskiego według roku i sektorów gospodarki [w mln USD]

Źródło: opracowanie własne.

W 2015 roku w województwie małopolskim największą część nakładów finansowych związanych z bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi przyciągnął sektor przemysłu i budownictwa – 690 mln USD, tj. 57,3%. W ramach tego sektora znaczna część przedsięwzięć była związana z sekcją przetwórstwa przemysłowego (sekcja C). Na drugim miejscu uplasował się sektor usług z wynikiem około **473 mln USD (tj. niemal 40,0%),** z naciskiem na działalność

związaną z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L). Zdecydowanie najmniejszy udział w nakładach inwestycyjnych cechuje natomiast sektor handlu. Warto zaznaczyć, że sektor przemysłu odpowiada za największą część dodatkowych nakładów inwestycyjnych, a więc reinwestycji, natomiast sektor usług dominuje pod względem nakładów związanych z fuzjami i przejęciami.

Z kolei w 2016 roku największą aktywnością inwestycyjną i zaangażowaniem w nowe projekty i przedsięwzięcia odznaczały się spółki z udziałem kapitału zagranicznego działające w sektorze usług. Zainwestowane przez nie środki finansowe stanowiły 838 mln USD, tj. około 59% ogółu. Na drugiej pozycji znalazły się przedsiębiorstwa zajmujące się działalnością przemysłową bądź budowlaną, z wynikiem **536 mln USD**. Jeśli chodzi o sektor handlu, niezmiennie od kilku lat osiąga on najniższy wynik. W 2016 roku inwestycje z jego udziałem stanowiły, podobnie jak w roku wcześniejszym, nieco ponad 3%⁸. W ramach sektora usług dominacją ponownie odznaczają się spółki prowadzące działalność z zakresu działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Jeśli chodzi o sektor przemysłowy, niezmiennie od kilku lat jest to przetwórstwo przemysłowe.

W poniższym tekście przedstawione zostaną bardziej szczegółowe informacje na temat wybranych inwestycji zrealizowanych w województwie małopolskim.

Przemysł

W 2015 roku ponad 90% wszystkich przedsięwzięć z udziałem kapitału zagranicznego dokonanych w ramach sektora związane było z przetwórstwem przemysłowym. Pojedyncze inwestycje odnotowano w przypadku branż związanych z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną itp. oraz w budownictwie. Udział pozostałych sekcji w ramach sektora przemysłowego miał natomiast w podanym roku znaczenie marginalne.

W 2016 roku nastąpił spadek inwestycji w omawianym sektorze (w porównaniu do 2015 roku). Przetwórstwo przemysłowe stanowi gałąź przemysłu generującą od lat największą część środków. W 2016 roku ponownie stanowiły one ponad 90% ogółu. Pod względem terytorialnym lokalizacja inwestycji z tej branży cechowała się stosunkowo dużym zróżnicowaniem, obejmując sporą część powiatów województwa małopolskiego, jednak z dominacją KOM-u oraz w szczególności miasta Krakowa.

8 Może to częściowo wynikać ze zmiany modelu realizacji inwestycji w handlu. Największe nakłady ponoszone są przez wyspecjalizowane firmy deweloperskie, które wynajmują powierzchnie podmiotom handlowym. We wcześniejszych latach firmy handlowe nierzadko same realizowały inwestycje w nieruchomości.

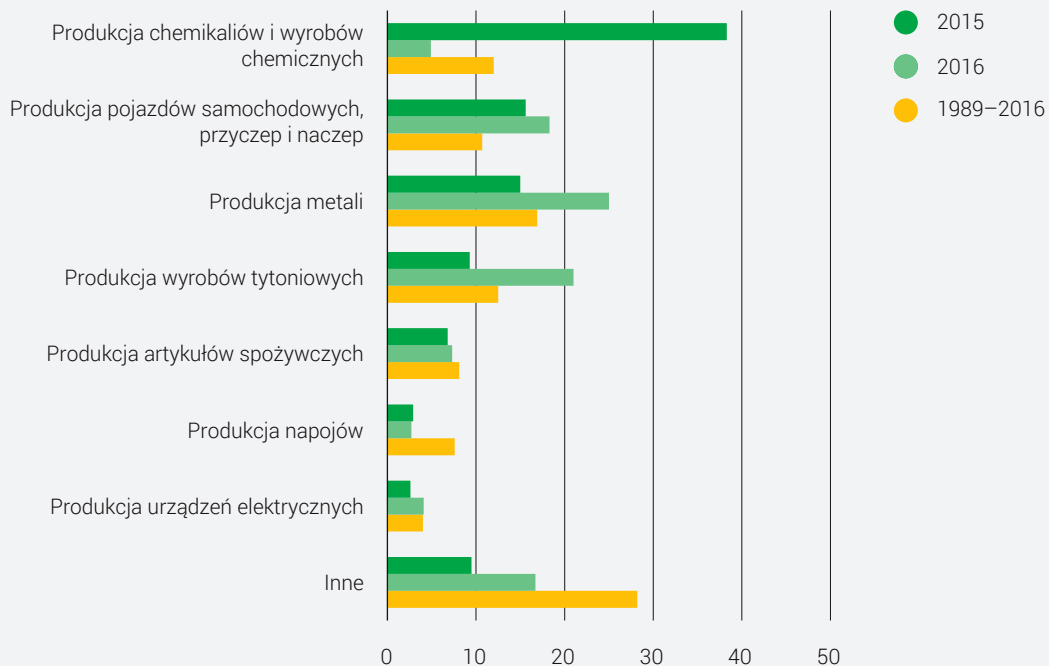
Przetwórstwo przemysłowe

W 2015 roku największe nakłady finansowe poniesione zostały w takich gałęziach przemysłu jak: produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych, produkcja metali, produkcja wyrobów tytoniowych oraz produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i nacze. Wartość inwestycji dla wymienionych wyżej czterech typów działalności gospodarczej odpowiada za około 75% nakładów finansowych poniesionych w ramach całego sektora przemysłowego ogółem, tj. **624 mln USD**.

W 2016 roku omawiana gałąź przemysłu odznacza się wyraźną dominacją na tle całego sektora przemysłu i budownictwa. Wartość wszystkich projektów i przedsięwzięć z jej udziałem wyniosła ponad **513 mln USD**. Mając na uwadze poszczególne branże, najwięcej środków finansowych poniesiono w przypadku produkcji wyrobów tytoniowych, produkcji samochodów, przyczep i nacze, produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych oraz produkcji artykułów spożywczych.

Wykres 6. Udział wybranych gałęzi w inwestycjach zagranicznych w przemyśle przetwórczym [w %]

Źródło: opracowanie własne.

Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych

W ramach tej gałęzi przemysłu odnotowano największą wartość jednostkowej inwestycji w 2015 roku. Jest to wykup przeszło 9,4 mln akcji na kwotę ponad 200 mln USD w Grupie Azoty S.A. w Tarnowie (produkcja chemikaliów, nawozów i związków azotowych, wyrobów

z tworzyw sztucznych oraz kauczuku syntetycznego) przez spółki kontrolowane przez rosyjski Acron. Po przeprowadzonej transakcji w Grupie Azoty S.A. spółki zagraniczne pozostają inwestorem mniejszościowym.

Inwestycje w branży związanej z produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych miały miejsce także w przypadku innej tarnowskiej spółki (gdzie inwestorem jest szwedzki AB Wilh. Becker), a mianowicie Becker Farby Przemysłowe Sp. z o.o. (produkcja i sprzedaż farb przemysłowych). W grupie inwestorów znalazła się także firma Linde Gaz Polska Sp. z o.o. finansowana przez niemiecki The Linde Group (Linde AG), która w analizowanych latach poniosła nakłady o wartości kilku milionów USD. Spółka ta jest odpowiedzialna za produkcję i dystrybucję gazów, dostawę kompleksowych rozwiązań technologicznych wykorzystujących gazy oraz budowę instalacji przemysłowych. Nakłady finansowe w branży poniosła także spółka Alwernia S.A. zajmująca się produkcją związków fosforu i chloru oraz wytwarzaniem nawozów rolniczych i ogrodniczych.

Produkcja metali

W latach 2015–2016 nakłady inwestycyjne w ramach tej branży wyniosły łącznie ponad 220 mln USD. W 2015 roku drugą pod względem wielkości inwestycję w sektorze przemysłowym odnotowano w przypadku branży związanej z produkcją metali dokonaną przez spółkę ArcelorMittal Poland S.A. (produkcja stali i wyrobów stalowych płaskich). Inwestycje realizowano w zakładach zlokalizowanych w Krakowie. Jak wynika z raportu rocznego firmy, w podanym roku nastąpiło przeniesienie linii ocynkowania z Tallina do stolicy Małopolski oraz rozbudowa walcowni. Spółka ta finansowana jest przez kapitał luksembursko-brytyjski w ramach koncernu ArcelorMittal. Także w kolejnym roku znaczna część inwestycji w ramach tej branży przypadła na tę firmę. Poniesione nakłady związane były z modernizacją huty zlokalizowanej w stolicy Małopolski. Ogromne nakłady związane były ze zwiększeniem zdolności produkcyjnych walcowni gorącej, budową nowej linii ocynkowania, remontem pieca nr 5 oraz modernizacją konwertora tlenowego. Ten sam inwestor, jako udziałowiec, poniósł w 2015 roku nakłady finansowe także na projekty rozwojowe bocheńskiej spółki Stalprodukt S.A., zajmującej się produkcją wyrobów stalowych (blach elektrotechnicznych, transformatorowych, ochronnych barier drogowych, blach gorąco- i zimnowalcowanych w arkuszach i taśmach). Warto wspomnieć także przedsięwzięcia Grupy Kęty S.A. zlokalizowanej na terenie powiatu oświęcimskiego. Bezpośrednimi inwestorami spółki są dwa fundusze: brytyjski OFE Aviva oraz holenderski OFE Nationale Nederlanden. Spółka ta zajmuje się głównie przetwórstwem aluminium, wytwarza profile aluminiowe dla przemysłu budowlanego, motoryzacyjnego, maszynowego.

Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i nacze

Łączne nakłady inwestycyjne w omawianej gałęzi przemysłu w trakcie lat 2015 i 2016 mogły przekroczyć 192 mln USD. Największą część tej kwoty należy przypisać firmie Valeo Autosystemy Sp. z o.o. (zakłady produkcyjne zlokalizowane w Skawinie i Chrzanowie). Francuski inwestor

Grupa Valeo poniósł wydatki inwestycyjne na rozwój firmy w ramach rozbudowy zakładów produkcyjnych spółki, gdzie wytwarzane są części i akcesoria do pojazdów silnikowych.

Znaczny udział w wydatkach tej branży miała też spółka Nidec Motors & Actuators Poland Sp. z o.o., kontrolowana przez Nidec Corporation, której przedmiotem działalności jest produkcja napędów i silników elektrycznych (inwestycja *greenfield*). Pewną część nakładów finansowych o charakterze *greenfield* należy przypisać także do myślenickiej spółki Cooper Standard Polska Sp. z o.o. produkującej systemy uszczelnień samochodowych i finansowanej przez amerykański Cooper-Standard Automotive Inc. Spółka ta podjęła się rozbudowy zakładu w Myślenicach, zakupu i uruchomieniu nowych linii produkcyjnych, a także budowy nowej hali.

Nakłady inwestycyjne odnotowano też w przypadku spółki Delphi Corporation S.A. produkującej i sprzedającej części dla przemysłu motoryzacyjnego oraz w Brembo Poland Sp. z o.o. (głównym inwestorem jest włoska spółka Brembo S.p.A.). Ta ostatnia firma ta zajmuje się produkcją systemów hamulcowych, a zlokalizowana jest w Niepołomicach na terenie powiatu wielickiego. Pewne wydatki w analizowanych latach poniósł także chiński BWI Group w ramach przedsięwzięć rozwojowych krakowskiej firmy BWI Poland Technologies Sp. z o.o. (produkcja części i akcesoriów do pojazdów silnikowych) oraz MAN Trucks Sp. z o.o. z Niepołomic (niemiecki koncern Volkswagen AG).

Produkcja wyrobów tytoniowych

W ramach gałęzi przemysłu związanej z produkcją wyrobów tytoniowych od lat największe nakłady w Małopolsce ponosi firma Philip Morris Polska S.A. Podobnie było w latach 2015–2016. Amerykański inwestor Altria Group, Inc. poniósł nakłady inwestycyjne na rozwój firmy o wartości sięgającej kilkudziesięciu mln USD. Inwestor realizował w 2016 roku m.in. rozbudowę centrum usług wspólnych, które obsługuje spółki koncernu Philip Morris w ponad 50 krajach na całym świecie.

Produkcja artykułów spożywczych

Inwestorzy zagraniczni działający w analizowanej branży ponieśli w latach 2015–2016 łączne nakłady finansowe zbliżone do 80 mln USD. Spory udział w podanej kwocie miała firma zajmująca się produkcją karmy dla psów i kotów, tj. Royal Canin Polska Sp. z o.o. (francuski inwestor Mars, Inc.), w tym wydatki o charakterze *greenfield*. Dodatkowe nakłady na rozwój poniosły także małopolskie firmy z branży wyrobów cukierniczych i słodkich wypieków. Pierwsza z nich to Dan Cake Polonia Sp. z o.o. z Chrzanowa (niemiecki Kuchenmeister GmbH). Druga to Bahlsen Polska Sp. z o.o. sp. k. ze Skawiny (niemiecki Bahlsen GmbH & Co. KG). Trzecia natomiast to Wawel S.A., finansowana przez kapitał pochodzący ze Szwajcarii (Hosta International AG). Ta ostatnia firma sfinansowała m.in. budowę nowego zakładu w Dobczycach w 2016 roku. Mając na uwadze branżę spożywczą warto wspomnieć też o nakładach spółki Lajkonik Snacks Sp. z o.o. (właściciel

Leithart Holding GmbH) zajmującej się produkcją stonych przekąsek. Z innych typów produkcji artykułów spożywczych warto wspomnieć o spółce Bell Polska Sp. z o.o., która zajmuje się przetwarzaniem i konserwacją mięsa (szwajcarski inwestor Coop Cooperative).

Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych

W trakcie lat 2015 i 2016 inwestorzy zagraniczni w ramach wskazanej branży wydatkowali na inwestycje blisko 30 mln USD. Nakłady na inwestycje *greenfield* zanotowała spółka Alupol Films Sp. z o.o. z Oświęcimia zajmująca się produkcją opakowań foliowych (brytyjski OFE Aviva i holenderski Nationale Nederlanden za pośrednictwem powiązanych kapitałowo ze spółką: Grupą Kęty S.A., Alupol Packing S.A. oraz Alupol Packing Kęty Sp. z o.o.). Dodatkowe nakłady należy przypisać do myślenickiej spółki Polplast Polska Sp. z o.o., zajmującej się produkcją wyrobów z tworzyw sztucznych (francuski inwestor GMD S.A.). Nakłady na rozwój przedsiębiorstwa odnotowano także w spółce TRI Poland Sp. z o.o. z Wolbromia, finansowanej przez japońskiego inwestora Sumitomo Group (produkcja wyrobów gumowych, technicznych, tworzyw sztucznych, wyrobów chemicznych, części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych i ich silników).

Produkcja urządzeń elektrycznych

Spółki z kapitałem zagranicznym zajmujące się produkcją urządzeń elektrycznych w ciągu omawianych dwóch lat poniosły wydatki o szacowanej wartości 35 mln USD. Największą część wspomnianej kwoty wyłożyła spółka Sopem Sp. z o.o. (francuski inwestor Somfy) z powiatu wielickiego, zajmująca się przede wszystkim produkcją i montażem sprzętu elektronicznego, mechanicznego, sterowników i akcesoriów do otwierania i zamykania budynków. Środki te związane były m.in. z rozpoczęciem drugiego etapu inwestycji, której efektem ma być zwiększenie zdolności produkcyjnych istniejącego zakładu poprzez zakup nowych linii do produkcji nowoczesnych napędów i systemów kontroli, a także dostosowanie ich do wymogów inteligentnego i proekologicznego budownictwa. W tym segmencie nakłady inwestycyjne odnotowała także nowosądecka spółka SGL Carbon S.A. finansowana przez niemiecki SGL Carbon SE. Firma zajmuje się wytwarzaniem elektrod węglowych i grafitowych oraz bloków katodowych dla hut.

Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków

Krakowski koncern farmaceutyczny TEVA Operations Poland Sp. z o.o., finansowany przez izraelskiego inwestora Teva Pharmaceutical zainwestował w latach 2015 i 2016 kwotę co najmniej kilku milionów USD w ramach dodatkowych nakładów na firmę.

Produkcja opakowań z metali

W tej branży wyróżniają się przede wszystkim nakłady amerykańskiego F&P Holding Co., Inc., który przez spółki wchodzące w skład Grupy CAN PACK dokonał w latach 2015–2016 god-

nych odnotowania inwestycji. Znaczny udział w tych wydatkach miała budowa nowej fabryki należącej do spółki Can-Pack Metal Closures Sp. z o.o. Fabryka specjalizuje się w produkcji zamknięć koronowych oraz zamknięć typu *pull-off*. Fabrykę otwarto pod Tarnowem, a koszt jej budowy przekroczył 7 mln USD. Nakłady warte wskazania poniosła także spółka Silgan White Cap Polska Sp. z o.o. (amerykański Silgan Holdings).

Budownictwo

W porównaniu z latami wcześniejszymi w analizowanych latach odnotowano dosyć niski poziom inwestycji zidentyfikowanych w sektorze budownictwa. Szacunkowa łączna wartość nakładów inwestycyjnych pochodzących z kapitału zagranicznego w tym sektorze wyniosła bowiem około 4 mln USD. Część tych środków finansowych związana jest przede wszystkim z firmą Mota-Engil Central Europe S.A. zajmującą się budową dróg oraz autostrad (finansowaną przez portugalskiego inwestora Mota Engil SGPS S.A.).

Energetyka, zaopatrzenie w wodę, gospodarka odpadami i rekultywacja

Inwestycje zagraniczne w energetykę wyniosły w latach 2015–2016 blisko 70 mln USD. Na wartość tę wpłynęły głównie nakłady francuskiego EDF poniesione na modernizację Elektrociepłowni Kraków. Dzięki zrealizowanym inwestycjom zakład stał się bardziej przyjazny dla środowiska (spełniono nowe, ostrzejsze normy środowiskowe dotyczące emisji do atmosfery). Wydatki inwestycyjne poniosła także czeska korporacja ČEZ, właściciel Elektrowni Skawina.

Tabela 6. Wartość BIZ w sektorze przemysłowym oraz ich struktura według sekcji i działów PKD w latach 1989–2016

PKD	Sekcja/Dział	Nakłady 1989–2016			Nakłady w 2015 roku			Nakłady w 2016 roku		
		Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem
B-E	Przemysł	10 080,0	X	46,0	690,0	X	57,7	536,6	X	37,8
B	Górnictwo i wydobywanie	30,6	100,0	0,1	0,5	100,0	0,0	0,4	100,0	0,0
C	Przetwórstwo przemysłowe	8 715,7	100,0	39,8	624,0	100,0	52,2	513,4	100,0	36,2
10	Produkcja artykułów spożywczych	692,9	8,0	3,2	42,6	6,8	3,6	37,5	7,3	2,6
11	Produkcja napojów	650,2	7,5	3,0	18,1	2,9	1,5	13,9	2,7	1,0
12	Produkcja wyrobów tytoniowych	1 071,9	12,3	4,9	58,2	9,3	4,9	107,7	21,0	7,6
13	Produkcja wyrobów tekstylnych	9,7	0,1	0,0	0,4	0,1	0,0	0,7	0,1	0,0
15	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	11,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
16	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka	10,6	0,1	0,0	0,7	0,1	0,1	0,3	0,1	0,0
17	Produkcja papieru i wyrobów z papieru	213,3	2,4	1,0	10,9	1,7	0,9	12,6	2,5	0,9
18	Poliografia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	214,9	2,5	1,0	0,6	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
20	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1 034,4	11,9	4,7	238,8	38,4	20,0	25,1	4,9	1,8

PKD	Sekcja/Dział	Nakłady 1989–2016			Nakłady w 2015 roku			Nakłady w 2016 roku		
		Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem
21	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	333,1	3,8	1,5	9,0	1,4	0,8	11,1	2,2	0,8
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	211,0	2,4	1,0	10,3	1,6	0,9	21,5	4,2	1,5
23	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	503,2	5,8	2,3	7,0	1,1	0,6	17,0	3,3	1,2
24	Produkcja metali	1 455,9	16,7	6,6	93,5	15,0	7,8	128,4	25,0	9,0
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych	768,4	8,8	3,5	10,3	1,6	0,9	16,4	3,2	1,2
27	Produkcja urządzeń elektrycznych	119,0	1,4	0,5	16,1	2,6	1,3	21,2	4,1	1,5
28	Produkcja maszyn i urządzeń	313,5	3,6	1,4	5,0	0,8	0,4	2,2	0,4	0,2
29	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	259,4	3,0	1,2	97,5	15,6	8,2	94,1	18,3	6,6
30	Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	734,5	8,4	3,4	3,8	0,6	0,3	2,7	0,5	0,2
31	Produkcja mebli	37,3	0,4	0,2	0,1	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0
32	Pozostała produkcja wyrobów	28,0	0,3	0,1	0,3	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
	Pozostałe branże	43,0	0,5	0,2	0,9	0,1	0,1	0,7	0,1	0,1
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, itp.	945,8	100,0	4,3	60,6	100,0	5,1	14,8	100,0	1,0

PKD	Sekcja/Dział	Nakłady 1989–2016			Nakłady w 2015 roku			Nakłady w 2016 roku		
		Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem
35	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, itp.	945,8	100,0	4,3	60,6	100,0	5,1	14,8	100,0	1,0
E	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	50,0	100,0	0,2	1,0	100,0	0,1	2,5	100,0	0,2
38	Zbieranie, przetwarzanie i unieszkodliwianie odpadów, odzysk surowców	50,0	100,0	0,2	1,0	100,0	0,1	2,5	100,0	0,2
F	Budownictwo	337,8	100,0	1,5	3,8	100,0	0,3	5,4	100,0	0,4
41	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	116,4	34,4	0,5	0,1	3,2	0,0	0,2	4,3	0,0
42	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	187,5	55,5	0,8	3,7	96,8	0,3	5,2	95,7	0,4
43	Roboty budowlane specjalistyczne	34,0	10,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: opracowanie własne.

Handel

W latach 2015 i 2016 bezpośrednie inwestycje zagraniczne w ramach handlu stanowiły stosunkowo niewielki odsetek na tle pozostałych sektorów, tj. **około 3%**. Łączna kwota wydatków na projekty i przedsięwzięcia ze strony spółek z udziałem kapitału zagranicznego wyniosła w tym okresie około **78 mln USD**.

Sporą część środków finansowych poniesionych na działania inwestycyjne należy przy tym przypisać do małopolskiej sieci supermarketów Tesco Polska Sp. z o.o. Szacuje się, że brytyjski inwestor Tesco Plc wydał kilka milionów USD głównie na rozbudowę i modernizację istniejących już sklepów oraz placówek. Stosunkowo dużą aktywnością inwestycyjną na terenie regionu, podobnie jak w latach poprzednich, wykazał się też portugalski inwestor Jeronimo Martins (spółka Jeronimo Martins Polska S.A.), będący właścicielem sieci supermarketów Biedronka i aptek Hebe. Miały one zarówno charakter *greenfield* (otwarcie nowych sklepów w Małopolsce), jak i dodatkowych nakładów inwestycyjnych na istniejące już sklepy. Nakłady związane z otwarciem nowych sklepów należy przypisać także do niemieckiej sieci hipermarketów Lidl Sp. z o.o. oraz Kaufland Polska Markety Sp. z o.o. Sp. k. finansowanej przez Schwarz Group. Innym przykładem jest działalność francuskiego inwestora Carrefour Group, który inwestował w ramach dodatkowych nakładów na rozwój i rozbudowę sieci małopolskich supermarketów Carrefour Polska Sp. z o.o. Wspomnieć też należy o placówce handlowej otwartej przez Aldi Sp. z o.o. w Krakowie. Do tego sektora zaliczyć należy również kilka nowych drogerii Rossmann. W 2016 roku poza wspomnianymi markami w sektorze handlu wyróżniło się przedsiębiorstwo Rogala Sp. z o.o. z powiatu gorlickiego (portugalski inwestor EUROCASH S.A.). Podmiot ten jest franczyzodawcą sieci sklepów „Delikatesy Centrum”. Inwestycja miała przede wszystkim charakter przejęcia udziałów w spółce.

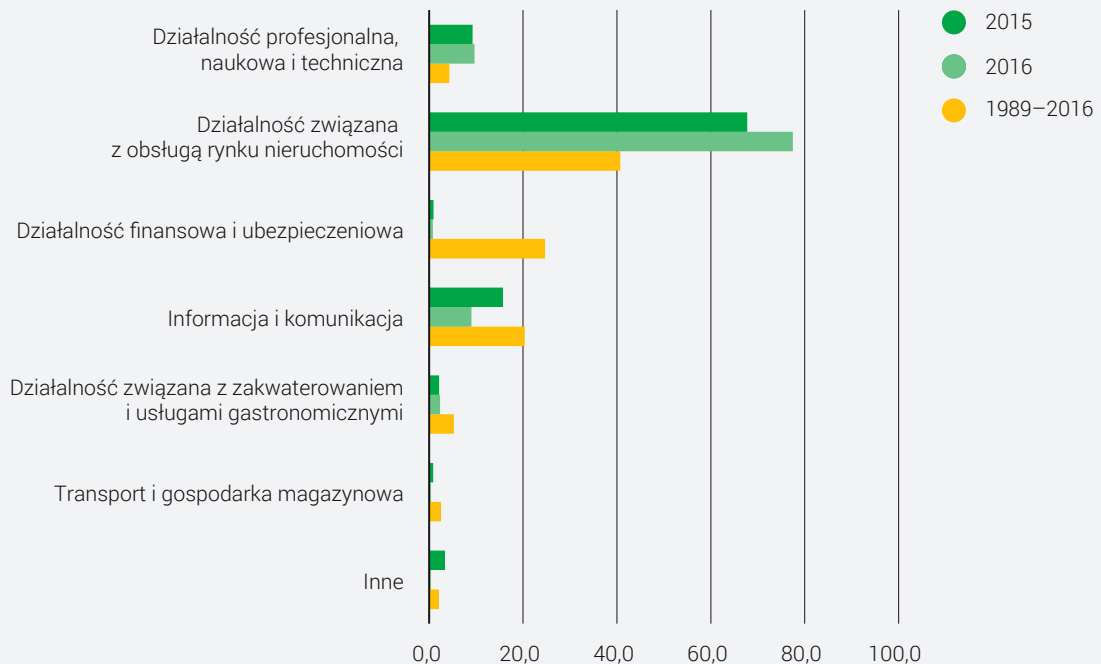
Usługi

Spółki z udziałem kapitału zagranicznego działające w sektorze usług dokonały w 2015 roku znaczących inwestycji o łącznej wartości około **473 mln USD**, co stanowi ponad 40% ogółu inwestycji dokonanych w tym czasie. Co istotne, znaczna część z nich dotyczyła przy tym obszaru KOM-u (głównie w Krakowie oraz powiecie krakowskim). Nieliczne przedsięwzięcia w tym względzie odnotowano w powiatach oświęcimskim i tatrzańskim oraz Nowym Sączu. Ponad połowa nakładów finansowych została wygenerowana w ramach działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości.

Jeśli chodzi o aktywność inwestorów zagranicznych w sektorze usług, wykazali się oni jeszcze większą dominacją na tle pozostałych sektorów w 2016 roku. Łączna wartość inwestycji z ich udziałem wyniosła niemal **839 mln USD**. W ramach sektora największym zaangażowaniem finansowym odznaczała się ponownie działalność związana z obsługą rynku nieruchomości. W ujęciu terytorialnym dominują pod tym względem inwestycje zlokalizowane w obrębie KOM.

Wykres 7. Udział wybranych gałęzi usług w inwestycjach zagranicznych w usługach ogółem [w %]

Źródło: opracowanie własne.

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

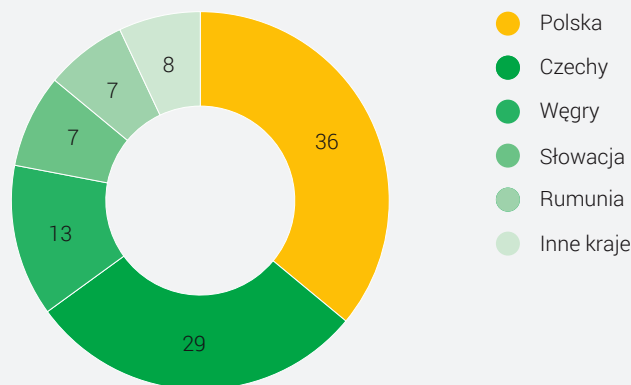
Jeśli chodzi o ogólne trendy w obsłudze rynku nieruchomości to w latach 2015–2016 odnotowano znaczące nakłady w tym segmencie w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. W 2016 roku łączna wartość obrotów transakcyjnych w tym rejonie geograficznym wyniosła 12,6 mld EUR, a tym samym wzrosła aż o 42% w porównaniu z 2015 rokiem (8,8 mld EUR). Biorąc pod uwagę przekrój na poszczególne kraje, w 2016 roku największy udział w transakcjach odnotowano w przypadku Polski – 36% ogółu. Na dalszych miejscach uplasowały się Czechy (29%), Węgry (13%), Rumunia oraz Słowacja (oba kraje po 7%). W latach 2015–2016 Polska odnotowała jeden z najwyższych jak dotąd obrotów transakcyjnych w analizowanym sektorze (2015 rok – 4,1 mld EUR, 2016 rok – 4,5 mld EUR). Transakcje *stricte* w handlu detalicznym w 2016 roku wyniosły 1,9 mld EUR, inwestycje w powierzchnie biurowe – 1,8 mld EUR, a w magazyny – 0,8 mld EUR^{9,10}.

9 JLL, *Rynek inwestycyjny w Europie Środkowo-Wschodniej 2017*, wyd. JLL, Polska 2017.

10 JLL, *Rynek inwestycyjny w Europie Środkowo-Wschodniej 2016*, wyd. JLL, Polska 2016.

Wykres 8. Odsetek transakcji w poszczególnych krajach Europy Środkowo-Wschodniej w 2016 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Rynek inwestycyjny w Europie Środkowo-Wschodniej 2017*, wyd. JLL, Polska 2017.

W 2016 roku największym przedsięwzięciem inwestycyjnym zarówno w ramach samego sektora usług, jak i względem inwestycji poniesionych w całym roku w Małopolsce ogółem było przejęcie krakowskiego centrum handlowego Bonarka City Centre Sp. z o.o. przez inwestora Rockcastle Global Real Estate za kwotę ponad 392 mln USD. Była to też jedna z największych transakcji zarówno w skali kraju, jak i całego regionu Europy Środkowo-Wschodniej. Poprzednim właścicielem centrum był TriGranit (TPG) należący do TPG Real Estate. Warto zaznaczyć, że omawiane centrum handlowe ma łączną powierzchnię około 91 tys. m², a w jego skład wchodzi ponad 270 punktów handlowych.

W Małopolsce w latach 2015–2016 realizowano szereg innych transakcji i inwestycji na rynku nieruchomości. Jedno z większych przedsięwzięć dotyczyło szwedzkiego inwestora Niam AB, który nabył w Krakowie nowo powstałe biurowce Kapelanka 42A oraz będący w trakcie budowy biurowiec Axis. Szacuje się, że kwota transakcji obejmująca te nieruchomości mogła zamknąć się w kwotach rzędu 50–100 mln USD. Całkowita powierzchnia najmu pierwszego z nich wynosi 18 tys. m², natomiast drugiego – 20 tys. m². Początkowym inwestorem projektów, od którego zostały nabyte prawa własności, była grupa Skanska Property Poland. Innym przedsięwzięciem tego inwestora jest budowa zespołu budynków biurowych pod nazwą HighFive zlokalizowanych w Krakowie. W skład kompleksu ma wchodzić docelowo pięć budynków o charakterze biurowo-usługowym. Łączna powierzchnia biurowa tego dziewięciopiętrowego obiektu po zakończeniu inwestycji ma wynieść 70 tys. m².

Spore nakłady w ramach działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości wiążą się z przedsięwzięciem francuskiego Euris SAS (poprzez FINATIS, FoncièreEuris oraz Casino). Inwestor w czwartym kwartale 2015 roku rozpoczął budowę Centrum Handlowego Serenada (zarządca Mayland Real Estate Sp. z o.o.). Szacuje się, że wartość nakładów finansowanych poniesionych przez inwestora na to przedsięwzięcie w ciągu 3 lat mogła przekroczyć kwotę 40 mln USD. Inwestor dokonał także w 2016 roku zakupu CH Krokus od Valad Europe,

reprezentującego fundusz Valad Polish Retail Fund. Inwestycja ta przekroczyła wartość 60 mln USD. Centrum handlowe Krokus to łącznie 28 tys. m² powierzchni handlowej, na której działa 55 sklepów i punktów usługowych.

Inną znaczącą inwestycją w branży nieruchomości było przejęcie w 2015 roku krakowskiego kompleksu biurowego Enterprise Park (Avestus Real Estate Sp. z o.o.) przez brytyjskiego inwestora Tristan Capital Partners. Transakcja dotyczy trzech biurowców klasy A, których łączna powierzchnia najmu wynosi niemal 30 tys. m² (A, B, C). Natomiast kolejny biurowiec o powierzchni niemal 6 tys. m² był w tym czasie w trakcie budowy (budynek D). Łączna wartość nakładów finansowych zagranicznego inwestora była zbliżona do kwot rzędu 60–70 mln USD.

W 2015 roku dokonano także transakcji związanej z krakowskim Centrum Biurowym Kazimierz (Kazimierz Office Center Sp. z o.o.). Globe Trade Centre S.A. podpisała umowę sprzedaży z niemieckim inwestorem GLL Real Estate Partners GmbH, który nabył od niej wyżej wymienioną nieruchomość (15 tys. m² nowoczesnej powierzchni biurowej na kilku kondygnacjach) oraz inne prawa i aktywa ruchome objęte umową, za kwotę rzędu 40–50 mln USD. Kolejną dużą transakcją związaną z obsługą rynku nieruchomości było przedsięwzięcie amerykańskiego inwestora TIAA-CREF. Dotyczyło objęcia 50% udziałów w Factory Kraków i Futura Parku. Pierwsza nieruchomość oferuje ponad 22 tys. m² powierzchni handlowej, a Futura Park to 19 tys. m². Szacowana wartość transakcji może być zbliżona do kwot rzędu 40–50 mln USD.

W 2016 roku warto wspomnieć o przejęciach dokonanych przez niemieckiego inwestora Warburg-HIH Invest Real Estate GmbH, który nabył biurowiec BUMA za kwotę przekraczającą 40 mln USD, oraz przez amerykańskiego inwestora (Starwood Capital Group), który zakupił biurowiec Quattro Business Park za łączną kwotę przekraczającą 20 mln USD.

Kolejną znaczącą transakcją był zakup praw własności do krakowskiego biurowca O3 Business Campus Etap 1 przez holenderskiego inwestora Echo Polska Properties za kwotę ponad 40 mln USD. Budowa kompleksu biurowego rozpoczęła się w 2014 roku (I etap realizacji zakończono pod koniec 2015 roku). Biurowiec ma powierzchnię około 19 tys. m². Z kolei korporacja Oaktree i PIMCO rozpoczęła kolejny etap inwestycji całego kompleksu biurowców O3 Business Campus (całość inwestycji stanowią trzy budynki klasy A). Nakłady poniesione w latach 2015 i 2016 wyceniane są na kilka milionów USD w każdym roku.

Na uwagę zasługuje też inwestycja w ramach krakowskiego Orange Office Park – Haga. Finansowana jest ona przez luksemburskiego inwestora East-West Development Office. Deweloper ten poniósł w 2016 roku w stolicy Małopolski nakłady w szacowanej wysokości zbliżonej do 5–10 mln USD. Budynek Haga to trzeci etap realizacji inwestycji o powierzchni około 10 tys. m² i czterech kondygnacjach. Wszystkie budynki w Orange Office Park zostały zaprojektowane zgodnie ze standardem biurowym klasy A. Podobne nakłady finansowe odnotował również

amerykański inwestor TPG Capital kontynuujący swoje prace w obrębie kompleksu biurowego Bonarka Offices Sp. z o.o (budynek E). Nakłady zbliżone do kwot kilku mln USD dotyczyły także krakowskiego biurowca Porto Office B finansowanego przez portugalskiego inwestora Gerium Polska Development REF Eastern Opportunities. Czterokondygnacyjny budynek Porto Office B stanowi pierwszy etap inwestycji i oferuje blisko 5,6 tys. m² powierzchni.

Jeśli chodzi o inne rodzaje nieruchomości, to amerykański inwestor Panattoni Development Company wybudował powierzchnie magazynowe w Panattoni Park Kraków II zlokalizowanym w Skawinie. Poniósł w 2015 roku łączne nakłady w wysokości kilku milionów USD (przedsięwzięcie o charakterze *greenfield*). Park oferuje łącznie ponad 15 tys. m² nowoczesnej powierzchni magazynowej. Kolejna inwestycja dotyczyła Panattoni Park Kraków III zlokalizowanego również w Skawinie (inwestycja *greenfield*) i związana jest z realizacją budowy i wynajmu hal magazynowych na terenie powiatu krakowskiego. Szacowana kwota przedsięwzięcia wynosi około 10 mln USD. Panattoni Park Kraków III, oferujący prawie 34 tys. m² nowoczesnej powierzchni magazynowej, został przystosowany do potrzeb klientów z różnych branż, m.in. logistycznej, spożywczej oraz wydawniczej. Ponadto budynek ten charakteryzuje nowoczesna powierzchnia klasy A, wyposażona w najnowsze rozwiązania technologiczne.

Inną istotną inwestycją w tym obszarze jest także przedsięwzięcie spółki Goodman Group z australijskim kapitałem (spółka Coral Logistics Sp. z o.o.; później Gelf Fizpartner Poland Sp. z o.o. Coral Logistics Sp. k.), która w ramach inwestycji o charakterze *greenfield* wydała w latach 2015–2016 kwoty mieszczącą się w przedziale 5–10 mln USD na budowę kolejnych magazynów (rozbudowa Kraków Airport Logistic Centre w Modlnicze w powiecie krakowskim). Przedsięwzięcie wiąże się z budową dwóch kolejnych hal magazynowych, każda o powierzchni zbliżonej do 12 tys. m².

Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

Do jednego z większych przedsięwzięć w latach 2015–2016 należy zaliczyć inwestycje grupy Shell Polska Sp. z o.o. (brytyjsko-holenderski koncern Royal Dutch Shell Plc), w tym m.in. podpisanie umowy na przeniesienie centrum finansowo-księgowego z Zabierzowa do Krakowa do nowo powstającego kompleksu biurowego DOT Office. Shell Business Operations Kraków to zaawansowane centrum biznesowe, wspierające operacje w zakresie finansów, logistyki oraz obsługi klienta. Część nakładów wiązała się z przeniesieniem do nowoczesnego centrum usług biznesowych Shell Business Operations w stolicy Małopolski. Docelowo w ramach danego centrum o charakterze globalnym zatrudniani będą specjaliści z zakresu finansów i księgowości, zaopatrzenia i logistyki, komunikacji wewnętrznej, spraw personalnych, prawa oraz zarządzania projektami.

W 2016 roku Kraków stał się drugim miastem w Europie, w którym Uber Technologies, Inc., amerykański lider w zakresie usług alternatywnego przewozu, otworzył Centrum Usług

Biznesowych. Ma ono obsługiwać większość procesów biznesowych firmy w obszarze rynków Europy, Bliskiego Wschodu oraz Afryki. Według doniesień prasowych inwestor przeznaczył na ten cel ponad 10 mln USD.

Warto wspomnieć również o przedsięwzięciach związanych z innymi nowoczesnymi centrami usług dla biznesu w Krakowie, a mianowicie grupy State Street Bank GmbH Sp. z o.o. oraz HSBC Service Delivery Polska Sp. z o.o. Pierwsze z nich, finansowane przez amerykańskiego inwestora State Street Corporation (poprzez State Street Holdings Germany GmbH oraz State Street Bank GmbH) poniosło dodatkowe nakłady na rozwój. Firma zajmuje się działalnością rachunkowo-księgową, doradztwem podatkowym, przetwarzaniem danych, hostingiem oraz pozostałą działalnością finansową. Szacuje się, że nakłady powyżej 1 mln USD poniosła także druga firma wraz z brytyjskim inwestorem HSBC Global Services Ltd.

Informacja i komunikacja

W ramach tej gałęzi usług spółki zagraniczne z udziałem kapitału zagranicznego wydały w latach 2015 i 2016 na obszarze Małopolski środki o łącznej szacowanej wartości ponad 100 mln USD. Pewną część tej kwoty należy przypisać do dwóch dużych firm telekomunikacyjnych, tj. Orange Polska S.A. (francuski inwestor Orange S.A.) oraz T-Mobile Polska Sp. z o.o. (niemiecki inwestor Deutsche Telekom AG). Nakłady finansowe poniosła także firma Cisco Systems Poland Sp. z o.o. z Krakowa, zajmująca się doradztwem z zakresu informatyki. Bezpośrednim inwestorem była w tym przypadku amerykańska spółka Cisco Systems, Inc. W dalszej kolejności należy wspomnieć o grupie Onet S.A. z siedzibą w Krakowie (niemiecki i szwajcarski kapitał reprezentowany przez Axel Springer SE i Ringier AG). Z kolei w 2016 roku godne odnotowania wydatki inwestycyjne poniosła także m.in. spółka Motorola Solutions Systems Polska Sp. z o.o. (Amerykański inwestor Motorola Solutions Inc.) zajmująca się m.in. oprogramowaniem dla telekomunikacji bezprzewodowej oraz systemów multimedialnych, a także testowaniem oprogramowania.

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Wśród projektów z udziałem kapitału zagranicznego w ramach omawianej branży w latach 2015 i 2016 można wyróżnić kilka przedsięwzięć godnych uwagi. Jednym z nich jest krakowski Hotel Mercure Kraków Stare Miasto (realizowany przez Accor S.A.), którego budowa ruszyła w kwietniu 2015 roku, a zakończyła się w sierpniu następnego roku. Hotel jest siedmiokondygnacyjną budowlą w standardzie czterech gwiazdek, liczącą ponad 200 pokoi hotelowych. Wśród innych inwestycji warto wymienić także nabycie przez spółkę Mokotów Business & Airport Hotel przedwojennego, zabytkowego hotelu w Zakopanem. W ramach tych wydatków można wskazać także środki przeznaczone na budowę hotelu Radisson Blu Hotel & Residences Zakopane (część inwestycji realizowana w 2016 roku). Pewne nakłady inwestycyjne zostały wygenerowane także za sprawą budowy krakowskiego Hotelu B&B Centrum (B&B Hotels Polska Sp. z o.o.) przez francuskiego inwestora – Grupę B&B Hotels.

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

W latach 2015 i 2016 odnotowano w ramach danej branży nakłady finansowe w wysokości kilku milionów USD. Część z nich należy przypisać do krakowskiej firmy International Paper Polska Sp. z o.o. mającej charakter centrum usług wspólnych i prowadzącej działalność z zakresu *call center*, telekomunikacji przewodowej, zarządzania urządzeniami informatycznymi, rachunkowości i księgowości oraz agencji reklamowych. Inwestorem bezpośrednim jest w tym przypadku amerykańska spółka International Paper Company. Wspomnieć też należy o spółce HCL Poland z Zabierzowa (indyjski inwestor HCL Technologies), która poniosła nakłady na rozwój istniejącego już zakładu spółki.

Działalność finansowa i ubezpieczeniowa

W ramach tej branży w 2015 i 2016 roku największą aktywnością wykazał się amerykański inwestor Brown Brothers Harriman & Co., który poniósł wydatki na rozwój nowoczesnego centrum usług dla biznesu zlokalizowanego w stolicy Małopolski. W ramach jednostki prowadzona jest obsługa procesów biznesowych w zakresie usług finansowych i inwestycyjnych, jak również wsparcie technologiczne, administracyjne i operacyjne klientów.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

W ramach tego sektora odnotowano w 2015 roku inwestycje grupy Scanmed S.A. Polska, za którą stoi inwestor Life Healthcare Group Holdings z RPA. Inwestycje były związane zarówno z dodatkowymi nakładami finansowymi na rozwój jak i przejęciami (łącznie co najmniej kilka milionów USD). W kolejnym roku odnotowano niższe nakłady inwestycyjne, które głównie należą do spółki Lux Med Sp. z o.o. Firma otworzyła placówkę o podwyższonym standardzie świadczenia usług medycznych w Krakowie (brytyjski inwestor Grupa Bupa).

Tabela 7. Wartość BIZ w handlu i usługach oraz ich struktura według sekcji i działów PKD w latach 1989–2016

PKD	Sekcja/Dział	Nakłady 1989–2016			Nakłady w 2015 roku			Nakłady w 2016 roku		
		Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	1 984,2	100,0	9,1	33,7	100,0	2,8	44,5	100,0	3,1
45	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi	18,2	0,9	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
46	Handel hurtowy (z wyłączeniem PKD 45)	563,8	28,4	2,6	5,4	16,0	0,5	9,7	21,8	0,7
47	Handel detaliczny (z wyłączeniem PKD 45)	1 402,3	70,7	6,4	28,3	84,0	2,4	34,8	78,2	2,5
H-S	Usługi (z wyłączeniem handlu)	9 835,1	X	44,8	472,4	X	39,5	838,2	X	59,1
H	Transport i gospodarka magazynowa	248,2	100,0	1,1	4,1	100,0	0,3	3,0	100,0	0,2
49	Transport lądowy	178,8	72,0	0,8	4,1	100,0	0,3	3,0	100,0	0,2
51	Transport lotniczy	1,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
52	Magazynowanie i działalność usługowa	22,7	9,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
53	Działalność pocztowa i kurierska	45,12	18,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i gastronomią	518,7	100,0	2,4	10,1	100,0	0,8	19,5	100,0	1,4
55	Zakwaterowanie	444,6	85,7	2,0	9	89,1	0,8	17,4	89,2	1,2
56	Działalność usługowa związana z wyżywieniem	74,1	14,3	0,3	1,1	10,9	0,1	2,1	10,8	0,1
J	Informacja i komunikacja	2 005,4	100,0	9,2	75,2	100,0	6,3	75,3	100,0	5,3
58	Działalność wydawnicza	55,6	2,8	0,3	1,3	1,7	0,1	3,8	5,0	0,3

PKD	Sekcja/Dział	Nakłady 1989–2016			Nakłady w 2015 roku			Nakłady w 2016 roku		
		Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem
59	Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo	60,1	3,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
60	Nadawanie programów	57,2	2,9	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
61	Telekomunikacja	1 011,4	50,4	4,6	37,1	49,3	42,3	56,2	3,0	3,0
62	Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	459,2	22,9	2,1	25,7	34,2	20,0	26,6	1,4	1,4
63	Działalność usługowa w zakresie informacji	361,9	18,0	1,7	11,1	14,8	9,2	12,2	0,6	0,6
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2 431,8	100,0	11,1	4,4	100,0	6,7	100,0	0,5	0,5
64	Finansowa działalność usługowa	2 382,6	98,0	10,9	2,8	63,6	2,6	38,8	0,2	0,2
66	Działalność wspierająca usługi finansowe	22,8	0,9	0,1	1,6	36,4	4,1	61,2	0,3	0,3
	Pozostała działalność	26,4	1,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4 009,0	100,0	18,3	324,4	100,0	647,0	100,0	45,6	45,6
68	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4 009,0	100,0	18,3	324,4	100,0	647,0	100,0	45,6	45,6
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	425,3	100,0	1,9	44,3	100,0	80,7	100,0	5,7	5,7
69	Działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa i doradztwo podatkowe	219,6	51,7	1,0	39,3	88,7	60,7	75,2	4,3	4,3
70	Działalność firm centralnych (head offices), doradztwo związane z zarządzaniem	83,8	19,7	0,4	2,4	5,4	12,6	15,6	0,9	0,9

PKD	Sekcja/Dział	Nakłady 1989–2016			Nakłady w 2015 roku			Nakłady w 2016 roku		
		Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem
71	Działalność w zakresie architektury i inżynierii, badania i analizy techniczne	109,4	25,7	0,5	1,4	3,2	0,1	0,5	0,6	0,0
72	Badania naukowe i prace rozwojowe	4,9	1,2	0,0	0,6	1,4	0,1	4,3	5,3	0,3
73	Reklama, badanie rynku i opinii publicznej	1,1	0,3	0,0	0,5	1,1	0,0	0,6	0,7	0,0
74	Pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6,0	1,4	0,0	0,1	0,2	0,0	2,0	2,5	0,1
	Pozostała działalność	0,5	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
N	Działalność w zakresie usług administrowania i wspierająca	66,6	100,0	0,3	2,5	100,0	0,2	4,9	100,0	0,3
80	Działalność detektywistyczna i ochroniarska	8,2	12,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
81	Działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku	9,4	14,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
82	Działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność	44,4	66,7	0,2	2,0	80,0	0,2	4,9	100,0	0,3
	Pozostała działalność	4,6	6,9	0,0	0,5	20,0	0,2	0,0	0,0	0,0
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	107,2	100,0	0,5	7,4	100,0	0,6	0,7	100,0	0,0
86	Opieka zdrowotna	95,0	88,6	0,4	7,4	100,0	0,6	0,7	100,0	0,0
87	Pomoc społeczna z zakwaterowaniem	12,2	11,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	23,2	100,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
91	Działalność bibliotek, archiwów, muzeów	1,0	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

PKD	Sekcja/Dział	Nakłady 1989–2016			Nakłady w 2015 roku			Nakłady w 2016 roku		
		Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem	Wartość inwestycji [w mln USD]	Odsetek inwestycji w danej sekcji	Odsetek inwestycji ogółem
92	Działalność związana z grami losowymi i zakładami wzajemnymi	21,2	91,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
93	Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna	1,0	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
S	Pozostała działalność usługowa	0,9	100,0	0,0	0,0	100,0	0,4	100,0	0,0	0,0
96	Pozostała działalność usługowa	0,9	100,0	0,0	0,0	100,0	0,5	100,0	0,0	0,0

Źródło: opracowanie własne.

SEKTOR NOWOCZESNYCH USŁUG BIZNESOWYCH W MAŁOPOLSCE

Nowoczesne usługi dla biznesu (ang. *BSS*), określane często mianem outsourcingu, są dynamicznie rozwijającym się sektorem zarówno w skali globalnej, krajowej, jak i regionalnej – w tym także w Małopolsce. Polegają na strategicznym wykorzystaniu potencjału zasobów zewnętrznych do realizacji własnych działań i przedsięwzięć, a znaczna część ich inwestycji ma charakter inwestycji zagranicznych. Wyróżnia się przy tym kilka rodzajów tego typu usług, tj.: **BPO** (centrum outsourcingu procesów biznesowych), **SSC** (centrum usług wspólnych), **ITO** (centrum outsourcingu usług IT) oraz **R&D** (centrum badawczo-rozwojowe).

Stan rozwoju sektora na tle innych regionów w kraju

Badaniem rozwoju tego sektora w skali kraju oraz w podziale na poszczególne jednostki terytorialne zajmuje się od lat Związek Liderów Sektora Usług Biznesowych (ang. *ABSL*)¹¹, wydając coroczne raporty poświęcone tej tematyce. Województwo małopolskie od lat pozostaje liderem pod względem rozwoju omawianego sektora w skali kraju. Podobnie jak w przypadku innych województw w Polsce, rozwój ten dotyczy jednak wyłącznie obszaru aglomeracji krakowskiej, a precyzując Krakowa oraz sąsiedniego Zabierzowa.

Jeśli chodzi o liczbę centrów usług nowoczesnych zlokalizowanych w poszczególnych województwach w Polsce, to w 2015 roku¹² Małopolska uplasowała się na 2. pozycji w rankingu województw¹³. **Łączna liczba centrów na jej terenie wyniosła 138, z czego aż 122 z nich (tj. 88,4%) stanowiły centra z udziałem kapitału zagranicznego.** Różnica pomiędzy województwem małopolskim a liderem pod tym względem, tj. województwem mazowieckim (155 centrów), jest jednak stosunkowo niewielka, zwłaszcza jeśli chodzi o liczbę centrów zagranicznych (126 centrów, tj. o 4 więcej). Mając na uwadze pozostałe regiony w skali kraju, liczba centrów zagranicznych zlokalizowanych na ich terenie nie przekroczyła wartości 100¹⁴. **W 2016 roku¹⁵ Małopolska uplasowała się pod tym względem ponownie na 2. pozycji z wynikiem 157 centrów,** za Mazowszem (167 centrów). Co istotne, została ponadto w danym roku liderem pod względem liczby nowo powstałych centrów, z wynikiem 17 (na kolejnych lokatach: dolnośląskie – 15 centrów, wielkopolskie – 12 centrów)¹⁶.

11 Ogólnopolska organizacja zrzeszająca przedstawicieli zagranicznych i krajowych podmiotów z sektora nowoczesnych usług biznesowych.

12 Dane za okres I kwartał 2015 roku – I kwartał 2016 roku.

13 Jednostką analityczną w raporcie ABSL są aglomeracje. Informacje podane dla województwa małopolskiego odnoszą się głównie do samego Krakowa, poza Krakowem inwestycje w tym sektorze są pojedyncze (m.in. Tarnów).

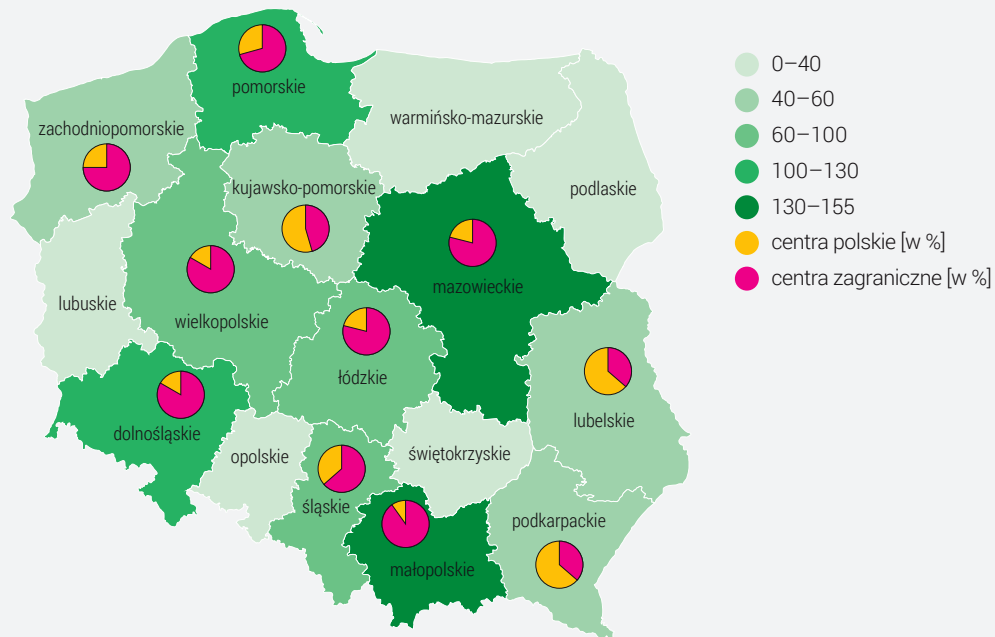
14 ABSL, *Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce 2016*, wyd. ABSL, Warszawa 2016, s. 9–27.

15 Dane za okres I kwartał 2016 roku – I kwartał 2017 roku.

16 ABSL, *Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce 2017*, wyd. ABSL, Warszawa 2017, s. 9–24.

Mapa 2. Liczba centrów nowoczesnych usług dla biznesu w przekroju regionalnym oraz ich struktura własnościowa w 2015 roku¹⁷

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportów ABSL.

W 2015 roku Małopolska została wskazana jako zdecydowany lider w kontekście wielkości zatrudnienia w sektorze nowoczesnych usług biznesowych na tle wszystkich województw w skali kraju. **W zlokalizowanych na jej terenie centrach usług nowoczesnych pracowało bowiem w tym okresie łącznie 50,3 tys. osób.** Wkład Małopolski w łączne zatrudnienie w centrach usług nowoczesnych w całym kraju wyniósł niemal 25% ogółu. Dla porównania w plasującym się na drugiej pozycji województwie mazowieckim zatrudnionych było 36,7 tys. osób, a w dolnośląskim – 34,2 tys. osób. Pozostałe regiony nie przekroczyły wartości 20 tys. osób. **W 2016 roku Małopolska niezmiennie pozostała liderem pod względem zatrudnienia w tym sektorze. W centrach usług zlokalizowanych na jej terenie pracowało łącznie 55,8 tys. osób, a więc o niemal 10% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim.** Co więcej, stolica administracyjna województwa małopolskiego została uznana w raporcie ABSL za najważniejszy ośrodek nowoczesnych usług biznesowych na terenie całej Europy Środkowo-Wschodniej.

W przypadku nowoczesnych centrów usług dla biznesu, zarówno w skali kraju, jak i na obszarze Małopolski wyraźnie dominują podmioty z udziałem kapitału zagranicznego. Spółki zagraniczne odpowiadają za 83% (tj. 177 tys. osób) zatrudnienia w analizowanym sektorze w Polsce, natomiast w przypadku Małopolski wartość ta wynosi aż 91% (tj. 45,8 tys. osób). Tym samym w rankingu wszystkich ośrodków nowoczesnych usług biznesowych w Polsce nasz region plasuje się na pierwszym miejscu pod względem liczby miejsc pracy wygenerowanych

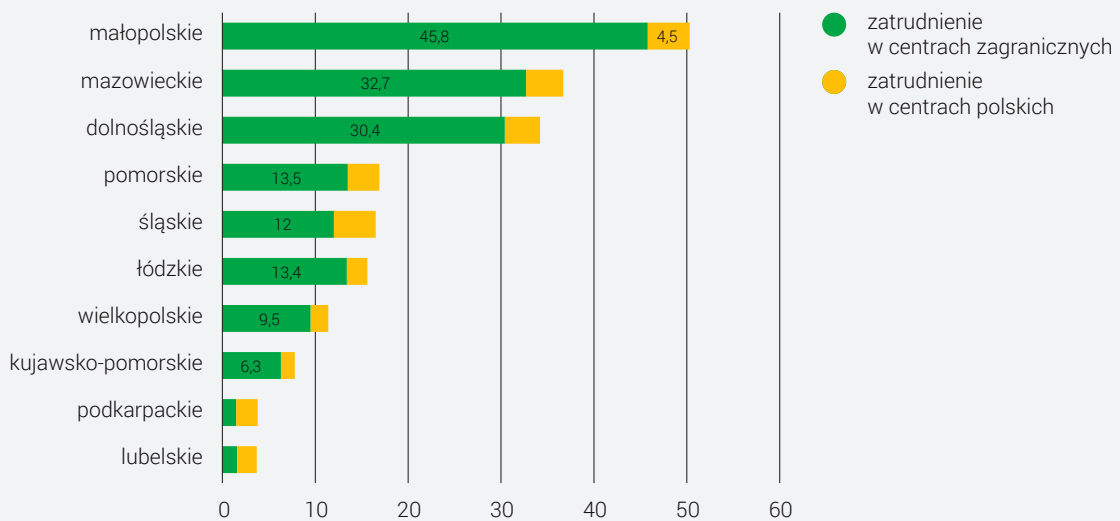
¹⁷ Dane ABSL nie obejmują spółek, które prowadzą działalność tylko na rynku polskim.

przez centra zagraniczne, wyprzedzając województwa: mazowieckie i dolnośląskie (po 89%), łódzkie (86%) oraz zachodniopomorskie (85%).

Pod względem zatrudnienia Małopolska charakteryzuje się również najwyższą liczbą podmiotów z sektora nowoczesnych usług biznesowych, które zatrudniają minimum 1 tys. osób. W 2015 roku było ich 17, co stanowiło niemal połowę wszystkich tego typu podmiotów w skali kraju. W 2016 roku ich liczba wzrosła natomiast do 19.

Wykres 9. Krajowi liderzy pod względem zatrudnienia w centrach nowoczesnych usług dla biznesu oraz struktura własnościowa w 2015 roku [w tys. osób]

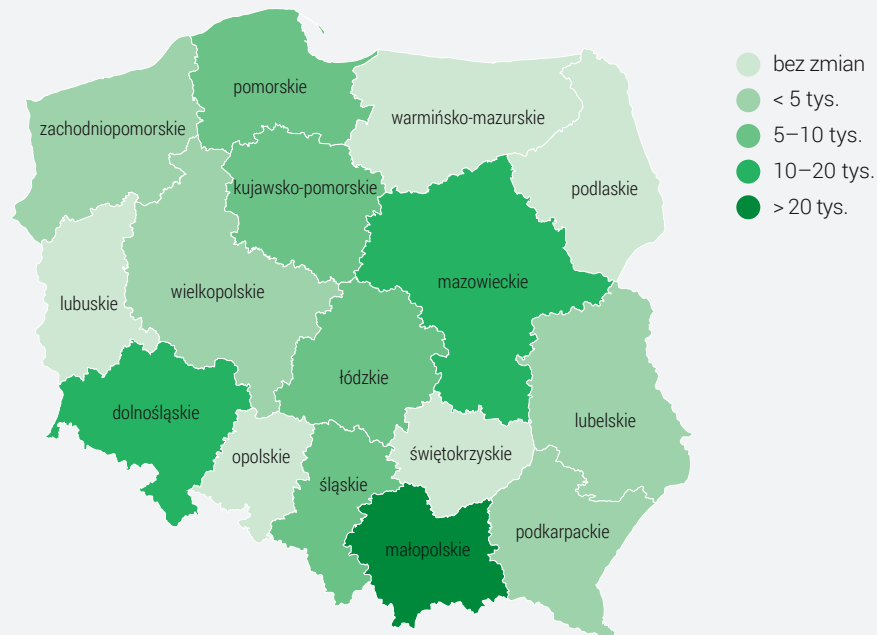
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportów ABSL.

Mając na uwadze przeciętne zatrudnienie w poszczególnych centrach usług dla biznesu, średnia dla Małopolski w 2016 roku wyniosła 355 osób, co ponownie uplasowało ją na pierwszej pozycji wśród pozostałych regionów – średnia dla kraju to 226 osób. Warto zaznaczyć, że w latach 2015–2016 Małopolska odznaczała się także najwyższym udziałem pracujących w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu w liczbie ludności w wieku produkcyjnym mobilnym ogółem (18%).

Województwo małopolskie charakteryzuje się również wysokim przyrostem nowych miejsc pracy w zagranicznych centrach usług nowoczesnych. Na przestrzeni lat 2013–2016 zatrudnienie w tego typu centrach wzrosło na jego obszarze nawet do 80%. Jednocześnie Małopolska znalazła się na pierwszym miejscu pod względem przyrostu nowych miejsc pracy w rankingu regionów w skali kraju, z wynikiem ponad 20 tys.

Mapa 3. Wzrost zatrudnienia w centrach nowoczesnych usług dla biznesu w przekroju regionalnym w latach 2013–2016 [w tys. osób]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportów ABSL.

Jeśli chodzi o strukturę zatrudnienia centrów w podziale na kraj pochodzenia inwestorów (tj. miejsce siedziby centrali podmiotu macierzystego), w przypadku województwa małopolskiego widoczną dominacją odznacza się USA (37%). Na drugim miejscu uplasowała się Wielka Brytania (14%). Dalsze lokaty zajmują natomiast kraje takie jak: Francja (10%), Szwajcaria (9%), Polska (9%), kraje nordyckie¹⁸ (7%), kraje azjatyckie¹⁹ (5%) oraz Niemcy (4%). Mając na uwadze skalę kraju, kraje dominujące w tym względzie to: USA (32%), Polska (17%) oraz kraje nordyckie (10%). W 2016 roku największy udział w strukturze zatrudnienia w Małopolsce niezmiennie przypisać należy do USA (35%). Na kolejnych pozycjach znalazły się: Wielka Brytania (12%), Polska (10%), Francja i Szwajcaria (oba kraje po 9%), kraje nordyckie (6%), kraje azjatyckie (5%) oraz Niemcy (4%).

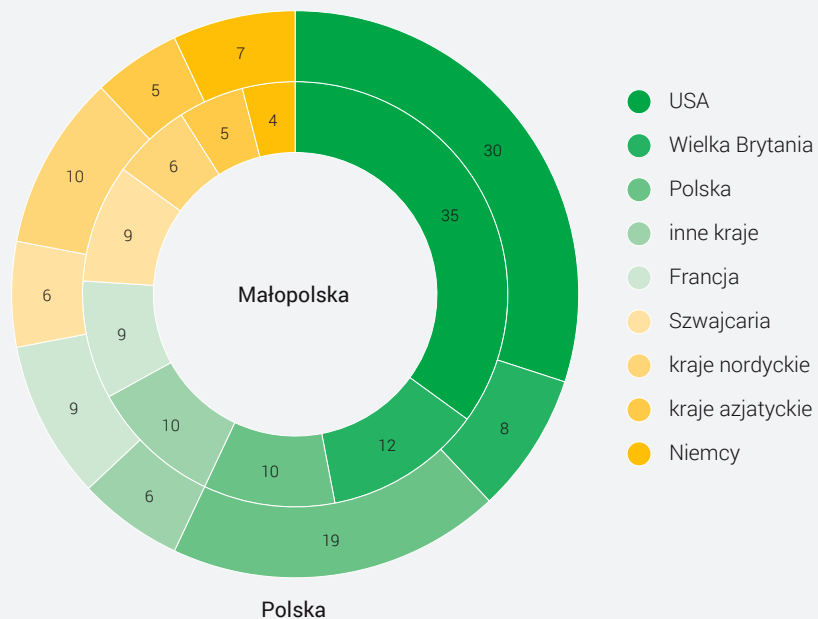
Jako nowe inwestycje w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu w Małopolsce w latach 2015 i 2016 należy wymienić przede wszystkim nowo powstałe centra usług, takie jak: ABB, Cathay Pacific, Global Logic (REC), Guidewire Software, IG Knowhow, Pearson, QVC, Red Flag Group, Symphony, Syntel, Uber, Wilson Human Capital Group, Zurich Insurance Group. W przypadku spółki Global Logic (REC) zlokalizowanej w Krakowie podkreśla się, iż stanowi ona przykład relokacji firmy z udziałem kapitału zagranicznego, która do tej pory prowadziła działalność na innym obszarze w skali kraju.

¹⁸ Dania, Norwegia, Finlandia i Szwecja.

¹⁹ Chiny, Japonia, Korea Południowa, Indie, Izrael, Katar, Singapur, Turcja oraz Australia.

Wykres 10. Struktura zatrudnienia w podziale na kraj pochodzenia inwestorów w Małopolsce i Polsce w 2016 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportów ABSL.

Jeśli chodzi o wynagrodzenia w centrach nowoczesnych usług dla biznesu, charakteryzuje je terytorialne zróżnicowanie z uwagi na rodzaj stanowiska oraz charakter obsługiwanych procesów. W układzie lokalnym występować mogą także pewne różnice pomiędzy poszczególnymi rodzajami pracodawców. W rankingu wszystkich ośrodków centrów usług nowoczesnych w skali kraju **województwo małopolskie zajmuje 2. pozycję pod względem przeciętnej wysokości wynagrodzeń brutto w tym sektorze (6 038 zł), plasując się za województwem mazowieckim, będącym tu wyraźnym liderem (6 468 zł).**

Istotny jest fakt, iż zarówno w Krakowie, jak i w pozostałej części kraju, na stosunkowo najwyższe wynagrodzenia mogą liczyć wysoko wykwalifikowani specjaliści obsługujący procesy związane z IT oraz R&D. Stosunkowo wysoko wynagradzani są również eksperci związani z obszarem zakupów oraz specjaliści ds. finansowych. Duży nacisk kładzie się również na znajomość języków obcych. W 2016 roku przeciętny wzrost wynagrodzeń na stanowiskach specjalistycznych w Krakowie w porównaniu z rokiem ubiegłym wyniósł 3%, natomiast w przypadku samego obszaru IT – aż 18%.

Tabela 8. Krajowi liderzy pod względem przeciętnego wynagrodzenia brutto oraz wzrostu wynagrodzeń w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu w latach 2015–2016

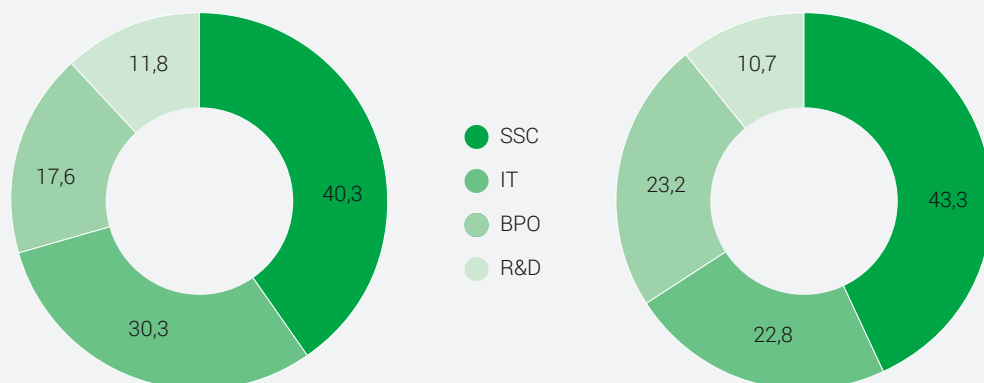
Województwo	Przeciętne wynagrodzenie brutto w 2015 roku [w zł]	Przeciętny wzrost wynagrodzeń w 2016 roku [w %]	
		bez stanowisk IT	na stanowiskach IT
mazowieckie	6 468	5	25
małopolskie	6 038	3	18
pomorskie	5 870	7	8
dolnośląskie	5 857	9	19
łódzkie	5 540	3	13
wielkopolskie	5 487	8	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportów ABSL.

Według danych PAIiH w 2016 roku na terenie województwa małopolskiego dominowały centra usług o charakterze centrów usług wspólnych, stanowiące 40,3% ogółu. Na drugim miejscu uplasowały się centra usług IT z wynikiem 30,3%. Dalsze lokaty zajęły natomiast centra outsourcingu procesów biznesowych (17,6%) oraz centra usług badawczo-rozwojowych (11,8%). Pod względem wielkości zatrudnienia w poszczególnych typach centrów, na pierwszym miejscu uplasowały się ponownie centra usług wspólnych – 43,3%. W dalszej kolejności natomiast: centra outsourcingu procesów biznesowych (23,2%), centra usług IT (22,8%) oraz centra usług badawczo-rozwojowych (10,7%)²⁰.

Wykres 11. Odsetek centrów usług (po lewej) oraz wielkości zatrudnienia (po prawej) w Małopolsce w podziale na poszczególne typy centrów (tj. BPO, IT, R&D oraz SSC) w latach 2015–2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PAIiH.

²⁰ Polska Agencja Inwestycji i Handlu, *Business Services Sector in Poland 2016*, wyd. PAIH, Warszawa 2016, s. 12–18.

Jako przykład zagranicznych centrów usług typu SSC w Małopolsce warto wymienić spółki takie, jak: Lufthansa, State Street Corporation, CH2M Hill, Electrolux, Heineken, HSBC, International Paper, Philip Morris International czy Shell Business Service Centre. Centra BPO to m.in.: Alexander Mann Solutions, Capgemini, IBM BTO, Aon Hewitt i Genpact. Przykładowi przedstawiciele centrów IT to z kolei: Sabre Holdings, Luxoft, Stefanini, Rockwell Automation, a centrów R&D – Delphi, Motorola Solutions Systems, Akamai, Deltavista, IBM Software Lab, FEV Polska czy Nokia Solutions and Networks.

Tabela 9. Analiza działalności wybranych centrów nowoczesnych usług biznesowych w KOM

Centrum usług	Rok założenia	Kraj centrali	Profil działalności
ABB	2016	Szwajcaria	Centrum usług wspólnych firmy ABB, usługi z zakresu finansów, systemów informatycznych, zarządzania zasobami ludzkimi, łańcuchem dostaw oraz działalność B+R. ABB to światowy lider w dziedzinie technologii energetyki i automatyki.
Alexander Mann Solutions	2005	Wielka Brytania	Outsourcing procesów rekrutacyjnych, obsługa i wspomaganie rekrutacji dla międzynarodowych korporacji, działania w obszarze zasobów ludzkich.
Brown Brothers Harriman	2012	USA	Centrum zajmujące się obsługą procesów biznesowych w zakresie usług finansowych i inwestycyjnych oraz technologicznym wsparciem swoich klientów.
Capgemini	2003	Francja	BPO: usługi z zakresu finansów i księgowości, operacji bankowych, zarządzanie dostawami, obsługa klienta, zarządzanie zasobami ludzkimi. ITO: usługi wsparcia i modernizacji infrastruktury IT, zarządzanie procesami ITIL oraz <i>service desk</i> .
CH2M	1996	USA	Świadczenie usług w zakresie doradztwa technicznego, projektowania i zarządzania projektami inwestycyjnymi dla klientów z sektora publicznego i prywatnego.
Electrolux	2005	Szwecja	Centrum usług finansowo-księgowych, ponadto procesy związane z IT, obsługą klienta i zarządzaniem nieruchomościami.
Euroclear Bank	2013	USA	Bankowość, usługi finansowe
HCL	2007	Indie	Usługi wspólne, call center, lider rozwoju nowoczesnej informatyzacji.
HSBC	2007	Wielka Brytania	Usługi z zakresu: IT, finansów, zarządzania projektami, obsługi kadrowo-płacowej, obsługi <i>back office</i> banku, usługi wspomagające zarządzanie ryzykiem itp.
IBM	2000	USA	Centrum finansowo-księgowo, profesjonalne usługi w zakresie wspierania procesów biznesowych.
Lufthansa Global Business Services	2003	Niemcy	Usługi z zakresu finansów, rachunkowości, księgowości, zarządzania zasobami ludzkimi oraz z obszaru zakupów dla grupy Lufthansa na całym świecie.
Luxoft	2010	Rosja	Produkcja oprogramowania, oferuje niestandardowe usługi związane z rozwojem oprogramowania przedsiębiorstwom wchodzącym w skład organizacji IT oraz sprzedawcom oprogramowania.

Centrum usług	Rok założenia	Kraj centrali	Profil działalności
Motorola Solutions (Centrum Finansowe)	2007	USA	Usługi z zakresu finansów oraz księgowości dla oddziałów Motoroli na całym świecie.
Motorola Solutions (Centrum Oprogramowania)	1998	USA	Centrum technologiczne, wsparcie działań w obszarze rozwoju oprogramowania i innowacyjnych projektów sprzętowych, pełen cykl produkcji oprogramowania systemów bezpieczeństwa publicznego.
Shell	2006	Holandia	Centrum usług wspólnych działające w obszarze finansów, księgowości, zakupów, podatków, HR, obsługi klienta oraz zaopatrzenia i dystrybucji.
State Street Bank	2007	USA	Usługi z zakresu księgowości funduszy inwestycyjnych, wycena papierów wartościowych, derywatów ETD oraz administracja funduszy hedgingowych.
UBS	2007	Szwajcaria	Przetwarzanie danych, zarządzanie stronami internetowymi, usługi wspierające jednostki biznesowe firmy UBS na całym świecie.
Wilson Human Capital Group	2016	USA	Outsourcing procesów rekrutacyjnych, zarządzanie zasobami ludzkimi i kapitałem ludzkim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportów ABSL.

Warto zaznaczyć, że na terenie makroregionu tzw. Polski Południowej²¹ w kategoriach rosnącej z roku na rok potencjalnej konkurencji dla KOM-u postrzegana jest konurbacja katowicka. Jako piąty ośrodek w skali kraju pod względem zarówno liczby centrów nowoczesnych usług dla biznesu, jak i liczby zatrudnionych w nich osób, wykazuje się coraz większą dojrzałością i efektywnością funkcjonowania i rozwoju omawianego sektora. Jako główną zaletę aglomeracji katowickiej w porównaniu ze stolicą Małopolski i innymi czołowymi ośrodkami, wymienia się stosunkowo niskie koszty operacyjne i zatrudnienia. Konurbacja katowicka charakteryzuje się też znacznym przyrostem nowych centrów usług na przestrzeni ostatnich lat, a co więcej, na jego terenie zlokalizowanych jest obecnie 12 międzynarodowych inwestorów z listy Fortune Global 500²².

Szanse i wyzwania dla rozwoju sektora w KOM

Według rankingów opracowywanych cyklicznie przez firmę Tholons²³, Kraków od lat pozostaje liderem wśród miast europejskich pod względem atrakcyjności lokalizacji dla zaawansowanych usług biznesowych. Sytuacja ta nie uległa zmianie także w ostatnich latach. Na tle miast z całego świata poddanych analizie, Kraków zarówno w 2015 roku, jak i w 2016 roku uplasował się na **9. pozycji**, a tym samym utrzymał miejsce w **pierwszej dziesiątce globalnych liderów**

21 W skład omawianego makroregionu wchodzi województwa: małopolskie oraz śląskie.

22 ABSL, *Usługi biznesowe w Katowicach i Aglomeracji Katowickiej*, wyd. ABSL, Warszawa 2017, s. 5–8.

23 Ranking *Tholons Top 100 Outsourcing Destinations*.

w tym względzie. W skali świata wyprzedzają go jedynie miasta z Indii oraz Filipin. Z danych wynika zatem, iż większość globalnych inwestorów planujących przeniesienie obsługi procesów biznesowych do Europy, w pierwszej kolejności rozważa właśnie stolicę Małopolski²⁴. Wysoka pozycja Krakowa świadczy o szeregu specyficznych przewag konkurencyjnych występujących na jego terenie pod względem rozwoju sektora nowoczesnych usług biznesowych zarówno obecnie, jak i w przyszłości. Wśród **czynników wzrostu oraz szans** na dalszy rozwój zarówno samego sektora, jak i obszaru KOM-u, na terenie którego są one zlokalizowane, należy wskazać na następujące aspekty:

- świadczenie jednych z najbardziej kompleksowych usług finansowych na świecie, opracowywanie danych, analiz, cen funduszy inwestycyjnych itp. dla globalnych rynków finansowych i inwestorów;
- znaczny przyrost nowych miejsc pracy, wzrost zatrudnienia, przyciąganie wykwalifikowanych i utalentowanych pracowników, wzrost jakości zasobów pracy – w tym wysoki odsetek zatrudnienia wśród absolwentów krakowskich szkół wyższych;
- przepływ innowacji technologicznych i procesowych, w tym *know-how*, implementacja nowoczesnych rozwiązań organizacyjnych;
- rozwój nowoczesnej powierzchni biurowej, podmioty z sektora nowoczesnych usług dla biznesu stanowią większość najemców biur klasy A;
- centra usług nowoczesnych to czynnik napędowy rozwoju nowoczesnej infrastruktury komunikacyjnej i społeczno-gospodarczej;
- rozwój branż i sektorów pokrewnych – centra usług dla biznesu motorem napędowym gospodarki zarówno miasta, jak i całego regionu;
- inicjowanie wspólnych projektów i przedsięwzięć z wysokiej jakości lokalnymi ośrodkami akademickimi w celu dostosowania kwalifikacji i umiejętności pracowników do wysokospecjalistycznych stanowisk, na które będzie zapotrzebowanie;
- omawiany sektor to jedna z branż priorytetowych, odznacza się pewnymi preferencjami, jeśli chodzi o zachęty inwestycyjne i politykę w tym zakresie, z naciskiem na wsparcie finansowe działalności centrów związanych z R&D;
- inwestycje w centra wykorzystujące coraz bardziej zaawansowane technologie i złożone procesy – w przyszłości centra będą poszerzać zakres swojego działania, a tym samym przyciągać do KOM-u kolejnych specjalistów;
- stosunkowo wysoka jakość życia, zachęcająca do osiedlania się i pracy, połączona z atrakcyjnym wizerunkiem miasta w opinii inwestorów zagranicznych działających na jego terenie – szczególne znaczenie w kontekście migracji pracowniczych z innych miast oraz ośrodków zagranicznych²⁵.

24 Tholons, *Tholons 2016 Top 100 Outsourcing Destinations. Rankings & Executive Summary*, wyd. Tholons, New York 2016, s. 2–5.

25 Na podstawie: ABSL, *Sektor Zaawansowanych Usług Biznesowych i Technologii*, https://www.aspire.org.pl/wp-content/uploads/Made-in-Krakow_slide-deck_final_PL_for-website.pdf; Ranking Tholons *Top 100 Outsourcing Destinations, Sektor nowoczesnych usług dla biznesu nakreśla krakowski rynek biurowy*, <http://www.outsourcingportal.eu/pl/sektor-nowoczesnych-uslug-dla-biznesu-nakreca-krakowski-rynek-biurowy>.

Warto zaznaczyć, że ABSL w 2015 roku przeprowadził **badanie opinii** na temat atrakcyjności poszczególnych ośrodków miejskich jako miejsca prowadzenia działalności z sektora nowoczesnych usług dla biznesu. Respondentami byli przedstawiciele centrów typu BPO, SSC, IT oraz R&D. **Miasto Kraków zajęło 2. miejsce w rankingu pod względem wizerunku ośrodka w opinii inwestorów**, plasując się tuż za Wrocławiem. Pod względem dostępności **wysoko wykwalifikowanej kadry stolica Małopolski usytuowała się na 3. miejscu**, za Warszawą oraz Wrocławiem. Analogiczną lokatę zajęła także w przypadku **współpracy z lokalnymi uczelniami**, mając przed sobą w rankingu jedynie Warszawę oraz Katowice. Co równie istotne, według podmiotów biorących udział w badaniu, miasto Kraków charakteryzuje się największym poziomem konkurencji na rynku pracy. W 2016 roku Kraków uplasował się **na 2. miejscu pod względem dostępności wysoko wykwalifikowanej kadry**. Wysoko został także oceniony w przypadku dostępności nowoczesnej powierzchni biurowej.

Wśród **kluczowych wyzwań** efektywnego funkcjonowania tego typu sektora w przyszłości na terenie KOM-u warto wskazać następujące kwestie:

- **rosnąca z roku na rok konkurencja na rynku o pracowników cechujących się wysokimi kompetencjami** (z naciskiem na znajomość języków obcych), presja płacowa, nasycenie rynku, wysoki poziom rotacji pracowników;
- **bariery komunikacyjne** – wraz z rozwojem sektora oraz wzrostem zatrudnienia w jego obrębie wzrastać będzie potrzeba odpowiedniej strategii transportowej, odpowiadającej na zapotrzebowanie ze strony danego sektora usług;
- **potrzeba kształtowania umiejętności miękkich i kompetencji międzykulturowych** wśród studentów i młodych pracowników wchodzących na rynek pracy;
- dynamiczny rozwój nowoczesnych technologii i usług biznesowych na obszarze Krakowa wymagać będzie jeszcze **bardziej efektywnej współpracy pomiędzy danym sektorem i przedstawicielami biznesu a władzami lokalnymi miasta**²⁶.

Szanse i wyzwania rozwoju sektora w pozostałych ośrodkach w Małopolsce

Niepokojący może być fakt, iż od lat aglomeracja krakowska pozostaje dominującym ośrodkiem z terenu województwa małopolskiego, w którym występują podmioty z sektora nowoczesnych usług dla biznesu.

Z uwagi na pewne czynniki problemowe związane z nasyceniem krakowskiego rynku pracy oraz wysokim stopniem konkurencji wśród pracodawców z omawianego sektora prognozuje się, że inwestorzy mogą w przyszłości podjąć się dywersyfikacji obszarów prowadzenia swej działalności. Oznaczałoby to przenoszenie części działalności firm do mniejszych miast

²⁶ ABSL, *Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce 2016*, wyd. ABSL, Warszawa 2016, s. 18–19.

w Małopolsce poprzez tworzenie tam nowych centrów usług bądź jednostek wspierających (np. zajmujących się obsługą klienta). Biorąc pod uwagę poziom rozwoju społeczno-gospodarczego, dostępność transportową, występowanie wysokiej jakości ośrodków akademickich oraz pozytywny wizerunek miejsca wśród inwestorów zagranicznych, najczęściej wskazuje się w tym kontekście na miasta **Tarnów oraz Nowy Sącz**.

Tabela 10. Wybrane czynniki rozwoju sektora usług dla biznesu w mniejszych ośrodkach miejskich w Małopolsce

Szanse	Wyzwania
<ul style="list-style-type: none"> • małe nasycenie lokalnych rynków pracy oraz mniejsza konkurencja wśród pracodawców • niższy poziom rotacji pracowników, kształtowanie trwałych relacji między pracownikami a pracodawcami • niższe koszty wynajmu powierzchni biurowej • lokalizacja rozwijających się ośrodków akademickich 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa dostępności komunikacyjnej, rozwój nowoczesnej infrastruktury transportowej i komunikacyjnej • budowa wysokiej jakości nowoczesnych powierzchni biurowych • dostęp do wysoko wykwalifikowanych zasobów pracy • rozwój nowoczesnej infrastruktury społeczno-gospodarczej, poprawa jakości życia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ASPIRE²⁷ oraz PAIH.

27 Stowarzyszenie reprezentujące firmy zaawansowanych usług biznesowych (w tym IT) – głównie o zasięgu międzynarodowym, największa tego typu organizacja w Polsce, zrzeszająca ponad 180 podmiotów.

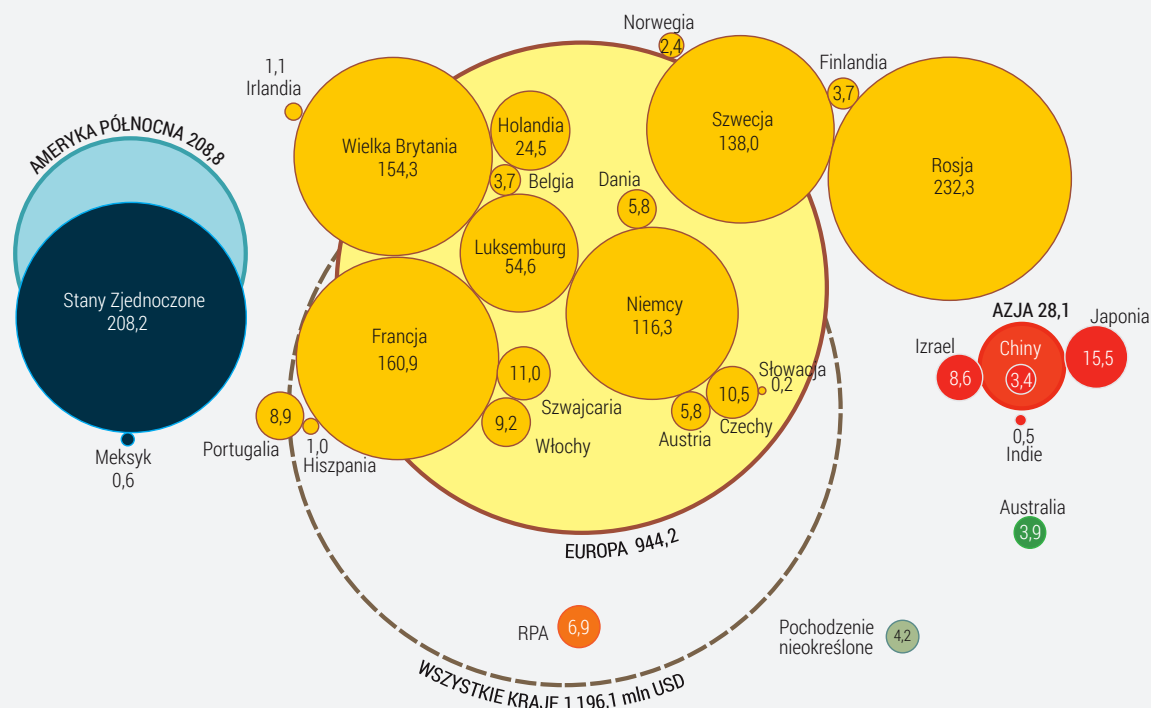
KRAJE POCHODZENIA KAPITAŁU

Kierunki napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Wielkość nakładów poniesionych przez inwestorów zagranicznych w Małopolsce w 2015 roku zamknęła się w kwocie 1 196,1 mln USD. Reprezentowane były w tej grupie wszystkie części świata z wyjątkiem Ameryki Południowej. Spośród wszystkich krajów, z których napłynęły środki na inwestycje, zdecydowanie najwięcej nakładów ponoszą w Małopolsce inwestorzy z Europy. Ich udział w ogólnej kwocie BIZ wyniósł w 2015 roku aż 78,9%. Kapitał z Ameryki Północnej miał udział rzędu 17,5%. Spośród krajów, z których w 2015 roku płynął kapitał do Małopolski zdecydowanie wyróżniają się Rosja (19,4% ogółu BIZ) i USA (17,4%). Wraz z kolejnymi krajami w zestawieniu z: Francją (13,4%), Wielką Brytanią (12,9%), Szwecją (11,5%) oraz Niemcami (9,7%), tworzą one 3/4 wszystkich inwestycji. Rosja i USA to jedyne kraje, których zaangażowanie inwestycyjne przekroczyło 200 mln USD.

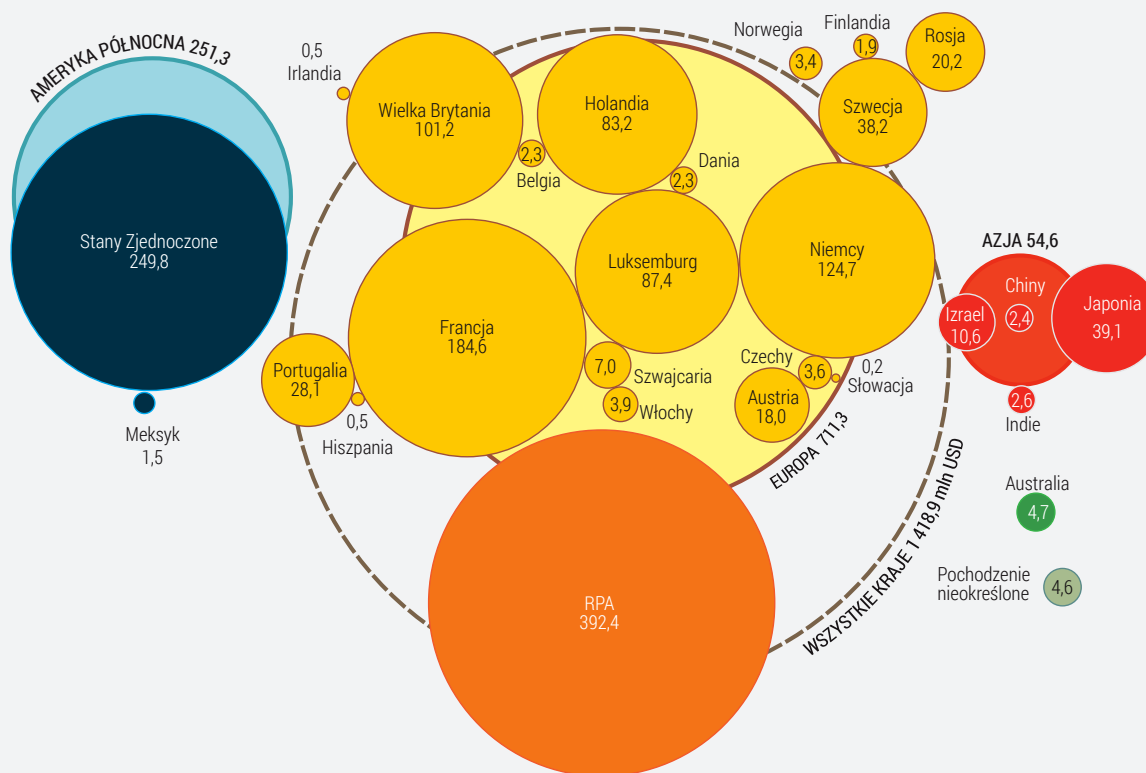
Wykres 12. Kierunki napływu BIZ do Małopolski w 2015 roku [w mln USD]

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 13. Kierunki napływu BIZ do Małopolski w 2016 roku [w mln USD]

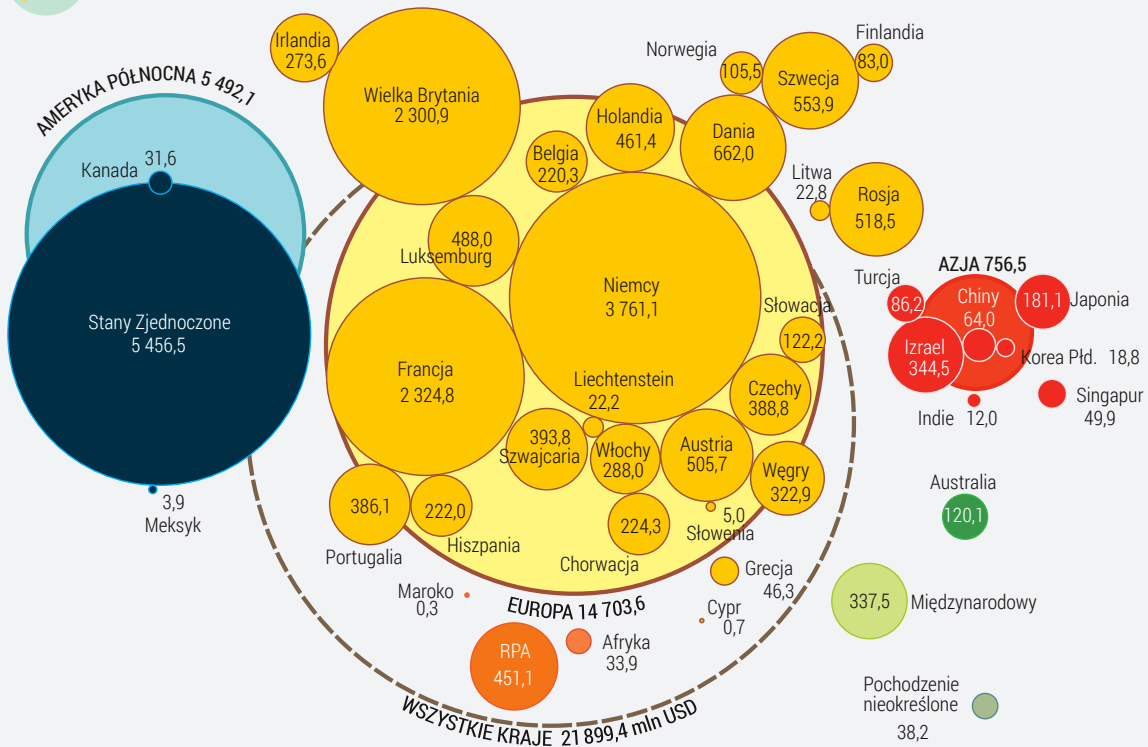
Źródło: opracowanie własne.

W 2016 roku bezpośrednie inwestycje zagraniczne wzrosły do poziomu 1 418,9 mln USD. Republika Południowej Afryki z inwestycjami na poziomie przekraczającym 392 mln USD zajęła pierwsze miejsce pod względem krajów. Udział RPA w ogóle BIZ wyniósł aż 27,7% i zdecydowanie wyprzedził resztę. Łączy się to jednak tylko z jedną transakcją związaną z przejęciem nieruchomości. Kolejne w zestawieniu pochodzenia kapitału były – podobnie jak w 2015 roku – USA i Francja. Ich wkład to odpowiednio 17,6% i 13,0%. Trzy wspomniane kraje oraz Niemcy i Wielka Brytania zainwestowały ponad 100 mln USD.

Porównując lata 2015 i 2016 do całego okresu 1989–2016 widać wyhamowanie inwestycji kapitału amerykańskiego, którego udział dla dwóch wymienionych lat to niecałe 18%, co stanowi wyraźne zmniejszenie przy 24,9% udziału w całym analizowanym okresie. Generalnie nadal jednak w wartościach bezwzględnych widać dominującą rolę stałych inwestorów z krajów wysokorozwiniętych i uprzemysłowionych, tj. USA i Europy Zachodniej.

Wykres 14. Kierunki napływu BIZ do Małopolski w latach 1989–2016 [w mln USD]

Źródło: opracowanie własne.

Krajem, który najwięcej zainwestował w Małopolsce od 1989 roku są Stany Zjednoczone. Inwestorzy z USA z wartością na poziomie niemal 5,5 mld USD stanowią 24,9% wszystkich BIZ w Małopolsce. To także przeważająca część całego kapitału, który przybył z Ameryki Północnej (25,1%). Udział kapitału z państw azjatyckich utrzymuje się na stałym poziomie i stanowi 3,5% ogółu bezpośrednich inwestycji zagranicznych. W latach 2015 i 2016 w największym stopniu zwiększył się udział takich krajów jak RPA (wzrost wartości inwestycji z 0,3% do 2,1%) oraz Rosja (z 1,4% do 2,4%).

Tabela 11. Wartość inwestycji zagranicznych oraz ich struktura w latach 2015 i 2016

Kraj	Inwestycje w 2015		Inwestycje w 2016	
	mln USD	%	mln USD	%
Europa	944,2	78,9	711,3	50,1
Austria	5,8	0,5	18,0	1,3
Belgia	3,7	0,3	2,3	0,2
Czechy	10,5	0,9	3,6	0,3
Dania	5,8	0,5	2,3	0,2

Kraj	Inwestycje w 2015		Inwestycje w 2016	
	mln USD	%	mln USD	%
Finlandia	3,7	0,3	1,9	0,1
Francja	160,9	13,4	184,6	13,0
Hiszpania	1,0	0,1	0,5	0,0
Irlandia	1,1	0,1	0,5	0,0
Luksemburg	54,6	4,6	87,4	6,2
Holandia	24,5	2,0	83,2	5,9
Niemcy	116,3	9,7	124,7	8,8
Norwegia	2,4	0,2	3,4	0,2
Portugalia	8,9	0,7	28,1	2,0
Rosja	232,3	19,4	20,2	1,4
Słowacja	0,2	0,0	0,2	0,0
Szwajcaria	11,0	0,9	7,0	0,5
Szwecja	138	11,5	38,2	2,7
Wielka Brytania	154,3	12,9	101,2	7,1
Włochy	9,2	0,8	3,9	0,3
Ameryka Północna	208,8	17,5	251,3	17,7
Meksyk	0,6	0,1	1,5	0,1
USA	208,2	17,4	249,8	17,6
Azja	28,1	2,3	54,6	3,9
Chiny	3,4	0,3	2,4	0,2
Indie	0,5	0,0	2,6	0,2
Izrael	8,6	0,7	10,6	0,7
Japonia	15,5	1,3	39,1	2,8
Pozostałe kraje	10,8	0,9	397,1	28,0
Australia	3,9	0,3	4,7	0,3
RPA	6,9	0,6	392,4	27,7
Brak informacji	4,2	0,3	4,6	0,3
Ogółem	1 196,1	100,0	1 418,9	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Struktura krajów, z których pochodzą największe inwestycje, zmienia się ze względu na dojrzałość gospodarki i związane z tym ruchy inwestycyjne, np. wykup akcji (kapitał rosyjski w roku 2015) czy przejęcia (kapitał południowoafrykański w 2016 roku). Niezmiennie od lat do największych inwestorów w regionie należą podmioty z Francji i USA. Dostyc regularnie wysokie nakłady ponosi także kapitał brytyjski i niemiecki. W 2015 roku widoczny jest powrót Rosji do grupy krajów z największym zaangażowanym kapitałem, a w 2016 roku pojawienie się kapitału z RPA.

Tabela 12. Kraje z największym zaangażowanym kapitałem w Małopolsce w latach 2012–2016

Rok	Miejsce 1.	Miejsce 2.	Miejsce 3.	Miejsce 4.	Miejsce 5.
2012	Niemcy	USA	Francja	Szwajcaria	Rosja
2013	USA	Wielka Brytania	Francja	międzynarodowy	Rosja
2014	USA	Francja	Luksemburg	Szwecja	Niemcy
2015	Rosja	USA	Francja	Wielka Brytania	Szwecja
2016	RPA	USA	Francja	Niemcy	Wielka Brytania

Źródło: opracowanie własne.

Analizując bezpośrednio inwestycje zagraniczne długofalowo, widać stale wysoki udział kapitału europejskiego. W okresie 1989–2016 wynosił on 67,1%. Prym wiodzie kapitał niemiecki – 17,2% ogółu BIZ w Małopolsce w latach 1989–2016. Istotny (ponad 10%) udział mają także inwestorzy z Wielkiej Brytanii i Francji.

Należy również zwrócić uwagę na specyfikę w inwestycjach konkretnych krajów w poszczególne sektory gospodarki. W latach 1989–2016 aż 17 krajów zainwestowało przynajmniej 100 mln USD w przemysł, przy czym zdecydowanie najwięcej USA – blisko 2,5 mld USD (24,3% ogółu inwestycji w przemysł). Ważną rolę odgrywały również inwestycje krajów europejskich – Francji, Wielkiej Brytanii i Niemiec (każdy z krajów ponad 10% wartości ogółu inwestycji w przemyśle). Poza USA i krajami europejskimi 100 mln USD w przemysł zainwestowały także instytucje międzynarodowe (229,8 mln USD) oraz Japonia (171,2 mln USD). Do sektora usług (bez handlu) trafiły inwestycje o wartości ponad 10 mld USD. Nakłady powyżej 100 mln USD przekroczyło 16 państw. W tym sektorze gospodarki, podobnie jak w przemyśle, największy udział ma kapitał amerykański (28,3%). Istotne nakłady poczyniły także firmy z kapitałem niemieckim (21,9%). Liderzy zainwestowali ponad 50% wszystkich pieniędzy, a udział żadnego z pozostałych państw nie przekracza 7%.

Inwestycje w handel zdominowane są przez kapitał europejski, stanowi on aż 95,9% wszystkich wartych blisko 2 mld USD przedsięwzięć. Dominującą rolę odgrywają inwestorzy z: Francji (26,8%), Niemiec (22,9%), Wielkiej Brytanii (17,5%) i Portugalii (11,7%). W tej gałęzi gospodarki niemal brak kapitału amerykańskiego, którego inwestycje dominowały w zestawieniach dotyczących przemysłu i usług. W handlu udział USA to jedynie 1,7%. Kilka innych widocznych tendencji to:

- kapitał japoński inwestuje głównie w przemysł, a inwestorzy z Izraela w usługi,
- inwestorzy pochodzący z Czech, Rosji, Danii czy Japonii pojawiają się głównie w przemyśle,
- portugalski kapitał (w sektorze usług) jest jedynym spoza czwórki głównych inwestorów (USA, Niemcy, Francja, Wielka Brytania), którego udział w jednej z gałęzi gospodarki przekracza 10%.

Tabela 13. Wartość inwestycji zagranicznych oraz struktura według krajów w latach 1989–2016

Kraj	inwestycje		Przemysł		handel		usługi	
	mln USD	%	mln USD	%	mln USD	%	mln USD	%
Europa	14 703,6	67,1	6 862,7	68,1	1 902,2	95,9	5 938,7	56,5
Niemcy	3 761,1	17,2	1 003,8	10,0	455,1	22,9	2 302,3	21,9
Wielka Brytania	2 300,9	10,5	1 309,5	13,0	348,0	17,5	643,4	6,1
Francja	2 324,8	10,6	1 377,6	13,7	531,2	26,8	415,9	4,0
Dania	661,8	3,0	544,8	5,4	11,4	0,6	105,6	1,0
Austria	505,7	2,3	181,5	1,8	22,7	1,1	301,5	2,9
Czechy	388,8	1,8	384,0	3,8	4,7	0,2	0,0	0,0
Szwajcaria	393,8	1,8	136,2	1,4	7,4	0,4	250,3	2,4
Portugalia	386,1	1,8	140,9	1,4	232,0	11,7	13,2	0,1
Holandia	461,4	2,1	121,5	1,2	106,1	5,3	233,7	2,2
Szwecja	553,9	2,5	162,2	1,6	42,9	2,2	348,7	3,3
Węgry	322,9	1,5	0,5	0,0	0,0	0,0	322,4	3,1
Irlandia	273,6	1,2	2,2	0,0	0,0	0,0	271,5	2,6
Luksemburg	488,0	2,2	263,5	2,6	5,7	0,3	218,8	2,1
Włochy	288,0	1,3	186,3	1,8	33,5	1,7	68,2	0,6
Chorwacja	224,3	1,0	224,3	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Rosja	518,5	2,4	500,1	5,0	4,6	0,2	13,8	0,1
Hiszpania	222,0	1,0	49,6	0,5	6,4	0,3	166,1	1,6
Belgia	220,3	1,0	114,0	1,1	0,0	0,0	106,3	1,0
Słowacja	122,2	0,6	22,9	0,2	55,6	2,8	43,7	0,4
Norwegia	105,5	0,5	65,2	0,6	25,5	1,3	14,8	0,1
Finlandia	83,0	0,4	26,1	0,3	7,5	0,4	49,4	0,5
Litwa	22,8	0,1	22,8	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Liechtenstein	22,2	0,1	22,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Grecja	46,3	0,2	0,3	0,0	1,8	0,1	44,2	0,4
Słowenia	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0
Inne (Europa)	0,7	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ameryka Północna	5 492,1	25,1	2 464,4	24,5	37,6	1,9	2 990,1	28,5
USA	5 456,5	24,9	2 448,6	24,3	33,6	1,7	2 974,4	28,3
Kanada	31,6	0,1	14,0	0,1	4,0	0,2	13,6	0,1
Meksyk	3,9	0,0	1,8	0,0	0,0	0,0	2,1	0,0

Kraj	inwestycje		Przemysł		handel		usługi	
	mln USD	%	mln USD	%	mln USD	%	mln USD	%
Azja	756,5	3,5	458,3	4,5	11,1	0,6	287,1	2,7
Izrael	344,5	1,6	87,1	0,9	0,0	0,0	257,4	2,4
Japonia	181,1	0,8	171,2	1,7	6,5	0,3	3,4	0,0
Turcja	86,2	0,4	86,2	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Singapur	49,9	0,2	49,9	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Chiny	64,0	0,3	41,5	0,4	4,6	0,2	17,9	0,2
Korea	18,8	0,1	18,8	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Indie	12,0	0,1	3,6	0,0	0,0	0,0	8,4	0,1
Pozostałe kraje	571,5	2,6	50,1	0,5	25,6	1,3	495,8	4,7
Australia	120,1	0,5	49,8	0,5	4,2	0,2	66,1	0,6
RPA	451,1	2,1	0,0	0,0	21,4	1,1	429,7	4,1
Inne	0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Institucje międzynarodowe	337,5	1,5	229,8	2,3	2,1	0,1	105,6	1,0
Brak informacji	38,2	0,2	14,7	0,1	5,7	0,3	17,7	0,2
Ogółem	21 899,4	100,0	10 080,0	100,0	1 984,2	100,0	9 835,1	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Nakłady na nowe przedsięwzięcia (*greenfield*) według krajów pochodzenia

Zdecydowanie największe inwestycje były dziełem firm z kapitałem amerykańskim (58,2 mln USD) i szwedzkim (49,8 mln USD). Łącznie inwestorzy z tych dwóch krajów odpowiadali za 42,8% wszystkich nowych inwestycji. Znaczne nakłady na *greenfield* pochodziły także z Francji (37,8 mln USD), Wielkiej Brytanii (33,0 mln USD) oraz Niemiec (25,4 mln USD). Ponad 10 mln USD na nowe przedsięwzięcia przeznaczili inwestorzy z Holandii i Japonii. Inwestycje *greenfield* z kapitałem z państw europejskich stanowiły 70,6% wszystkich. Australijscy inwestorzy byli jedynymi, którzy całość zainwestowanego kapitału przeznaczili na nowe przedsięwzięcia.

Tabela 14. Inwestycje *greenfield* w Małopolsce w latach 2015 i 2016

Kraj	2015		2016	
	mln USD	%	mln USD	%
Europa	178,0	70,6	197,0	60,6
Austria	0,2	0,1	15,3	4,7
Belgia	3,1	1,2	1,4	0,4
Dania	0,4	0,2	0,4	0,1
Francja	37,8	15,0	34	10,5
Holandia	16,1	6,4	34,1	10,5
Irlandia	0,1	0,1	0,1	0,0
Niemcy	25,4	10,1	28,7	8,8
Portugalia	3,7	1,5	8,4	2,6
Rosja	8,4	3,3	0,0	0,0
Szwecja	49,8	19,7	34,8	10,7
Wielka Brytania	33,0	13,1	30,8	9,5
Włochy	0,0	0,0	9,1	2,8
Ameryka Północna	58,7	23,3	90,0	27,7
USA	58,2	23,1	88,8	27,3
Meksyk	0,5	0,2	1,2	0,4
Azja	11,5	4,6	33,2	10,2
Japonia	11,5	4,6	33,2	10,2
Pozostałe kraje	3,9	1,5	4,7	1,4
Australia	3,9	1,5	4,7	1,4
Ogółem	252,2	100,0	325,0	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Mimo wzrostu nakładów dokonanych przez inwestorów pochodzących z Europy w 2016 roku ich udział był mniejszy w ogóle inwestycji, niż miało to miejsce w 2015 roku (spadek o 10,0%). Wynikało to ze znacznego zintensyfikowania i zwiększenia inwestycji firm z USA i Japonii. Inwestorzy z USA przeznaczyci w 2016 roku na *greenfield* ponad 30 mln USD więcej niż rok wcześniej, natomiast inwestorzy z Japonii niemal potroili wartość inwestycji (z 11,5 mln USD do 33,2 mln USD). Udział inwestycji typu *greenfield* z Ameryki Północnej wzrósł do poziomu 27,7% ogółu, a z Azji do 10,2%. Ogół nowych przedsięwzięć był wyższy niż w roku poprzednim i wyniósł 325,0 mln USD.

ROZMIESZCZENIE INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

Spółki z udziałem kapitału zagranicznego

Według danych GUS w 2015 roku na obszarze województwa małopolskiego funkcjonowało łącznie 5 110 spółek z udziałem kapitału zagranicznego, natomiast w 2016 roku aż o 794 spółki więcej, tj. 5 904. Wartości te stanowiły zatem odpowiednio 6,0% i 6,5% podmiotów tego typu funkcjonujących w skali kraju. Charakterystyczny dla Małopolski jest fakt, iż cechuje ją dość znaczne rozwarstwienie w tym względzie w przekroju na poszczególne powiaty. Zdecydowanym liderem, jeśli chodzi o lokalizację tego typu spółek jest Kraków. W 2015 roku na jego terenie zarejestrowanych było 3 870 spółek z udziałem kapitału zagranicznego, co stanowiło aż 75,7% tego typu podmiotów w Małopolsce. W 2016 roku sytuacja ta uległa jeszcze większej poprawie na korzyść stolicy regionu, tj. zarejestrowanych było 4 590 spółek, a udział m. Krakowa w tym względzie w skali całego województwa wzrósł do 77,7%.

Tabela 15. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego (KZ) w Małopolsce w latach 1995, 2015 i 2016

Powiat	Liczba spółek z udziałem KZ			Odsetek spółek z udziałem KZ [w %]			Spółki z udziałem KZ na 10 tys. mieszkańców		
	1995	2015	2016	1995	2015	2016	1995	2015	2016
Kraków	797	3 870	4 590	66,9	75,7	77,7	10,7	50,8	60,0
krakowski	44	230	247	3,7	4,5	4,2	1,9	8,5	9,1
Tarnów	40	116	130	3,4	2,3	2,2	3,3	10,5	11,8
wielicki	29	107	118	2,4	2,1	2,0	3,0	8,8	9,6
wadowicki	23	82	84	1,9	1,6	1,4	1,5	5,1	5,3
nowotarski	25	78	84	2,1	1,5	1,4	1,4	4,1	4,4
Nowy Sącz	28	73	80	2,4	1,4	1,4	3,4	8,7	9,5
oświęcimski	38	70	77	3,2	1,4	1,3	2,5	4,5	5,0
chrzanowski	21	72	71	1,8	1,4	1,2	1,6	5,7	5,6
myślenicki	22	59	62	1,8	1,2	1,1	2,0	4,7	4,9
nowosądecki	12	54	59	1,0	1,1	1,0	0,6	2,5	2,8
bocheński	15	58	57	1,3	1,1	1,0	1,6	5,5	5,4
olkuski	19	38	43	1,6	0,7	0,7	1,5	3,4	3,8
tatrzański	18	39	37	1,5	0,8	0,6	2,8	5,7	5,4

Powiat	Liczba spółek z udziałem KZ			Odsetek spółek z udziałem KZ [w %]			Spółki z udziałem KZ na 10 tys. mieszkańców		
	1995	2015	2016	1995	2015	2016	1995	2015	2016
tarnowski	11	37	33	0,9	0,7	0,6	0,6	1,8	1,6
suski	15	28	30	1,3	0,5	0,5	1,9	3,3	3,6
gorlicki	8	28	27	0,7	0,5	0,5	0,7	2,6	2,5
limanowski	8	23	25	0,7	0,5	0,4	0,7	1,8	1,9
brzeski	10	17	21	0,8	0,3	0,4	1,1	1,8	2,3
miechowski	4	15	14	0,3	0,3	0,2	0,7	3,0	2,8
proszowicki	1	11	10	0,1	0,2	0,2	0,2	2,5	2,3
dąbrowski	3	5	5	0,3	0,1	0,1	0,5	0,8	0,8
Małopolska	1 191	5 110	5 904	100,0	100,0	100,0	3,7	15,2	17,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych BDL GUS.

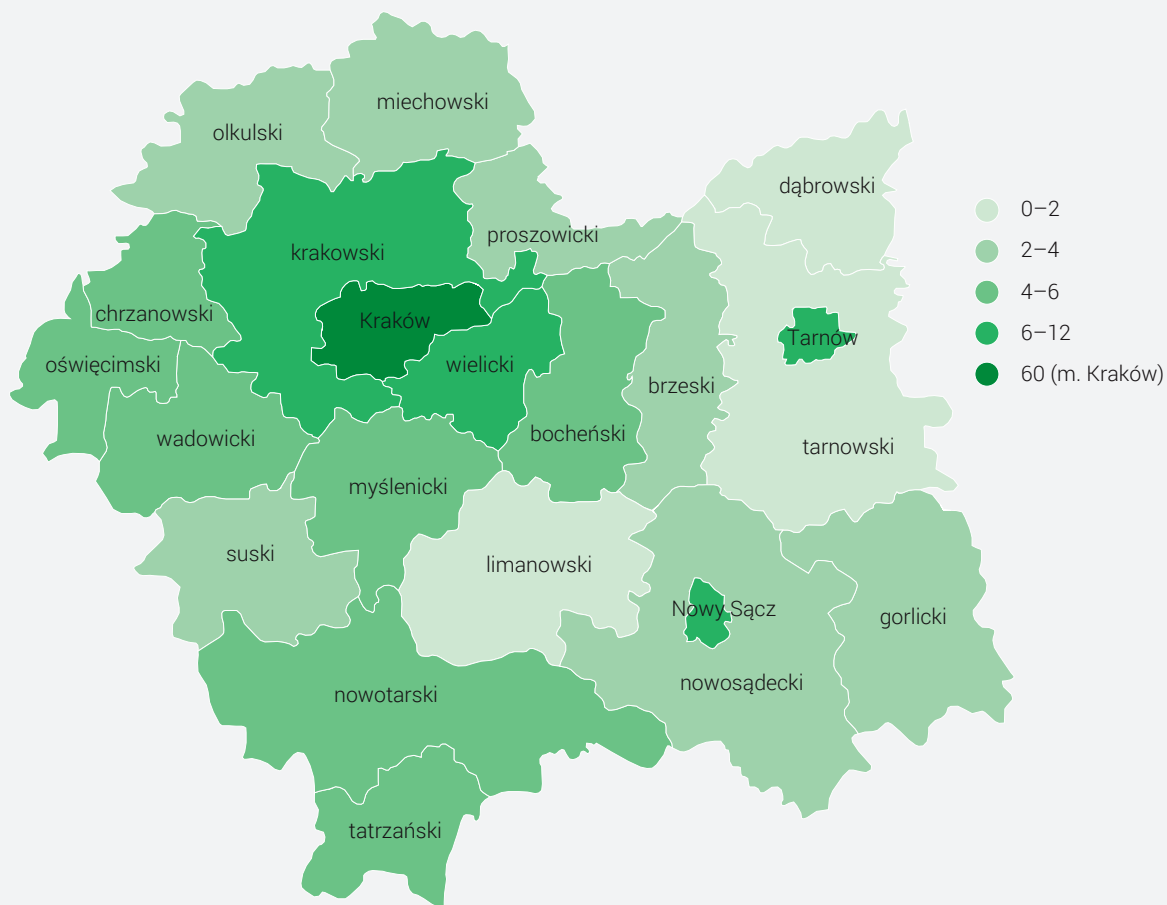
Na dalszych pozycjach, pod względem liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego, uplasowały się powiaty: krakowski (2015 rok – 230 spółek, 2016 rok – 247 spółek), m. Tarnów (2015 rok – 116 spółek, 2016 rok – 130 spółek) oraz wielicki (2015 rok – 107 spółek, 2016 rok – 118 spółek).

Mając na uwadze przekrój na poszczególne subregiony województwa małopolskiego, najbardziej korzystna sytuacja pod względem lokalizacji podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w latach 2015 i 2016 miała miejsce w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym oraz Małopolsce Zachodniej. Zarówno subregion podhalański, jak i sądecki od lat mają pod tym względem marginalne znaczenie.

W świetle danych warto zwrócić uwagę na istotny fakt związany z sukcesywnie postępującą koncentracją podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego zarówno w samym Krakowie, jak i jego strefie podmiejskiej – z naciskiem na powiaty: krakowski oraz wielicki. W 1995 roku udział tego typu spółek zarejestrowanych na obszarze wskazanych powiatów wynosił 73,0% ogółu względem pozostałych powiatów Małopolski. Natomiast w 2015 roku i 2016 roku stanowił już odpowiednio 82,3% oraz 83,9%.

Mapa 4. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego w Małopolsce w przekroju powiatowym w 2016 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych BDL GUS.

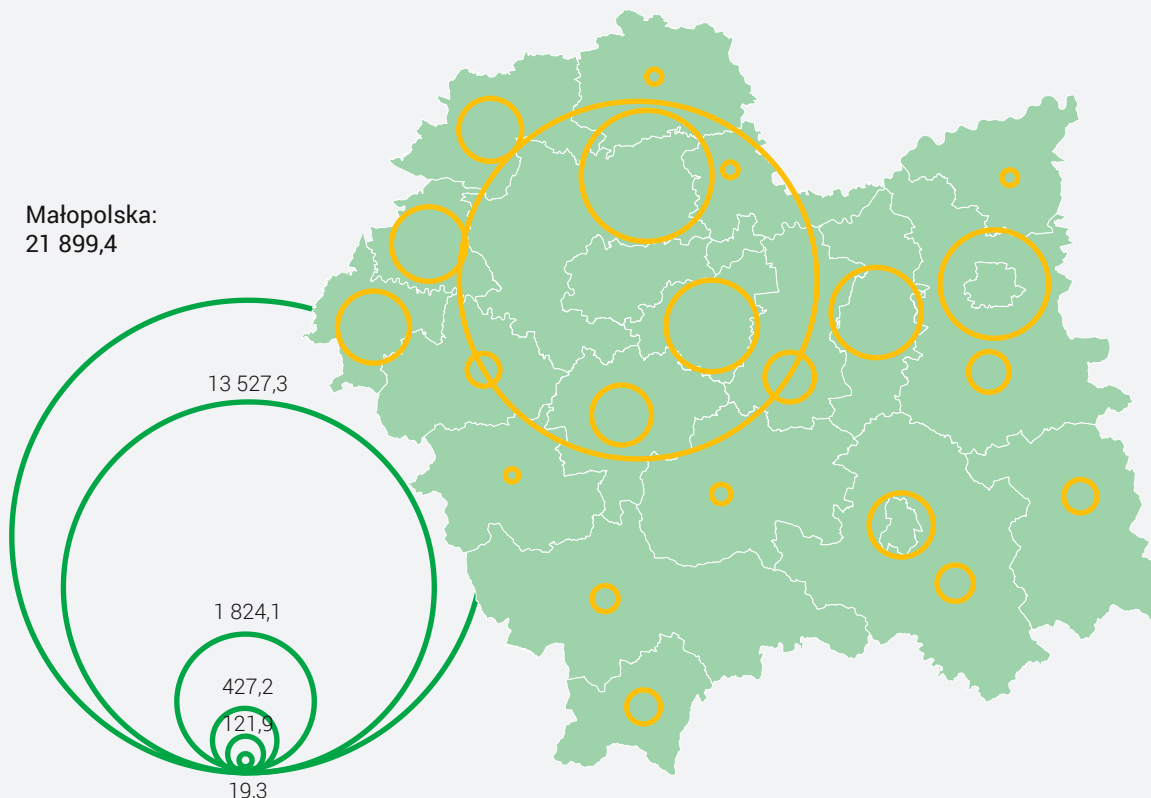
Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych według powiatów

O przestrzennym zróżnicowaniu rozmieszczenia inwestycji zagranicznych w regionie decyduje szereg przestrzennych, społecznych, gospodarczych i instytucjonalno-prawnych uwarunkowań, które determinują atrakcyjność gmin, miast i powiatów dla inwestorów. O atrakcyjności inwestycyjnej jednostki decydują m.in.: dostępność transportowa, dostępność i wielkość rynków zbytu, kapitał ludzki, w tym zasoby i kwalifikacje pracowników, dostępność terenów inwestycyjnych czy obecność instytucji otoczenia biznesu. Inwestycje zagraniczne pobudzają rozwój w wymiarze lokalnym. Atrakcyjne i konkurencyjne jednostki terytorialne, o dużej sile przyciągania, czerpią korzyści z działalności inwestorów na wielu polach, m.in. rynku pracy czy dochodów budżetowych. Koncentracja inwestorów prowadzących działalność w obrębie danej branży świadczy z kolei o wewnątrzregionalnym zróżnicowaniu specjalizacji gospodarczych.

Ponad 91% nakładów inwestycyjnych poniesionych przez inwestorów z kapitałem zagranicznym w województwie w latach 1989–2016 koncentruje się zaledwie w 8 powiatach. Spośród nich największe środki trafiły do Krakowa, który skupia niemal 62% skumulowanej wielkości nakładów. W kolejnym w zestawieniu powiecie krakowskim zainwestowano 8,3% strumienia inwestycji zagranicznych, który napłynął do województwa w tym okresie

Mapa 5. Całkowita wartość inwestycji zagranicznych w powiatach Małopolski w latach 1989–2016 [w mln USD]

Źródło: opracowanie własne.

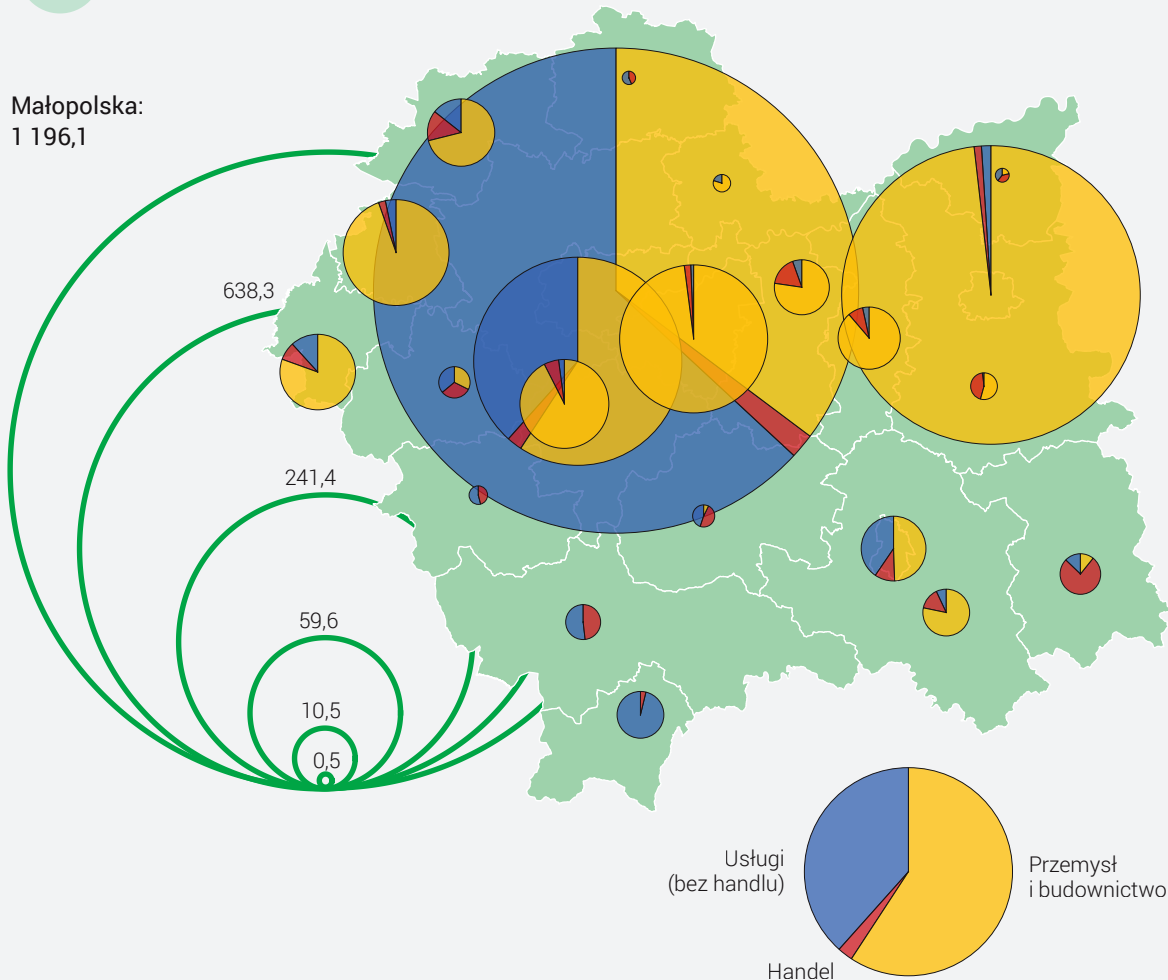
Nierównomierne rozmieszczenie przestrzenne inwestycji zagranicznych w województwie nawiązuje do zróżnicowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie. Oprócz Krakowa i powiatu krakowskiego, pod względem całkowitej wartości nakładów inwestycyjnych wyróżniają się: Tarnów, powiaty wielicki i brzeski oraz zlokalizowane w zachodniej części województwa powiaty chrzanowski i oświęcimski. Zdecydowanie niższe nakłady poniesiono w rolniczych, peryferyjnie położonych i słabiej skomunikowanych powiatach północnej i południowej części województwa.

Podobnie jak w całym okresie 1989–2016, tak w latach 2015 i 2016 największe nakłady inwestycyjne trafiły do Krakowa – odpowiednio ponad 53% i 75% całości strumienia inwestycji w województwie. W 2015 roku wielkość nakładów poniesionych w stolicy województwa

to ponad 638 mln USD. W 2016 roku do Krakowa trafił ponad 1 mld USD, dzięki czemu miasto wyraźnie zwiększyło dystans dzielący je od pozostałych powiatów. Na uwagę zasługuje Tarnów, do którego w 2015 roku trafiło 240 mln USD, czyli ponad 1/5 nakładów inwestycyjnych poniesionych w województwie (głównie za sprawą transakcji zakupu części akcji Grupy Azoty S.A.), podczas gdy w 2016 roku zainwestowano tam już tylko 2,5% całego zaangażowania kapitałowego inwestorów zagranicznych (35 mln USD).

Mapa 6. Wielkość i struktura inwestycji zagranicznych w 2015 roku [w mln USD]

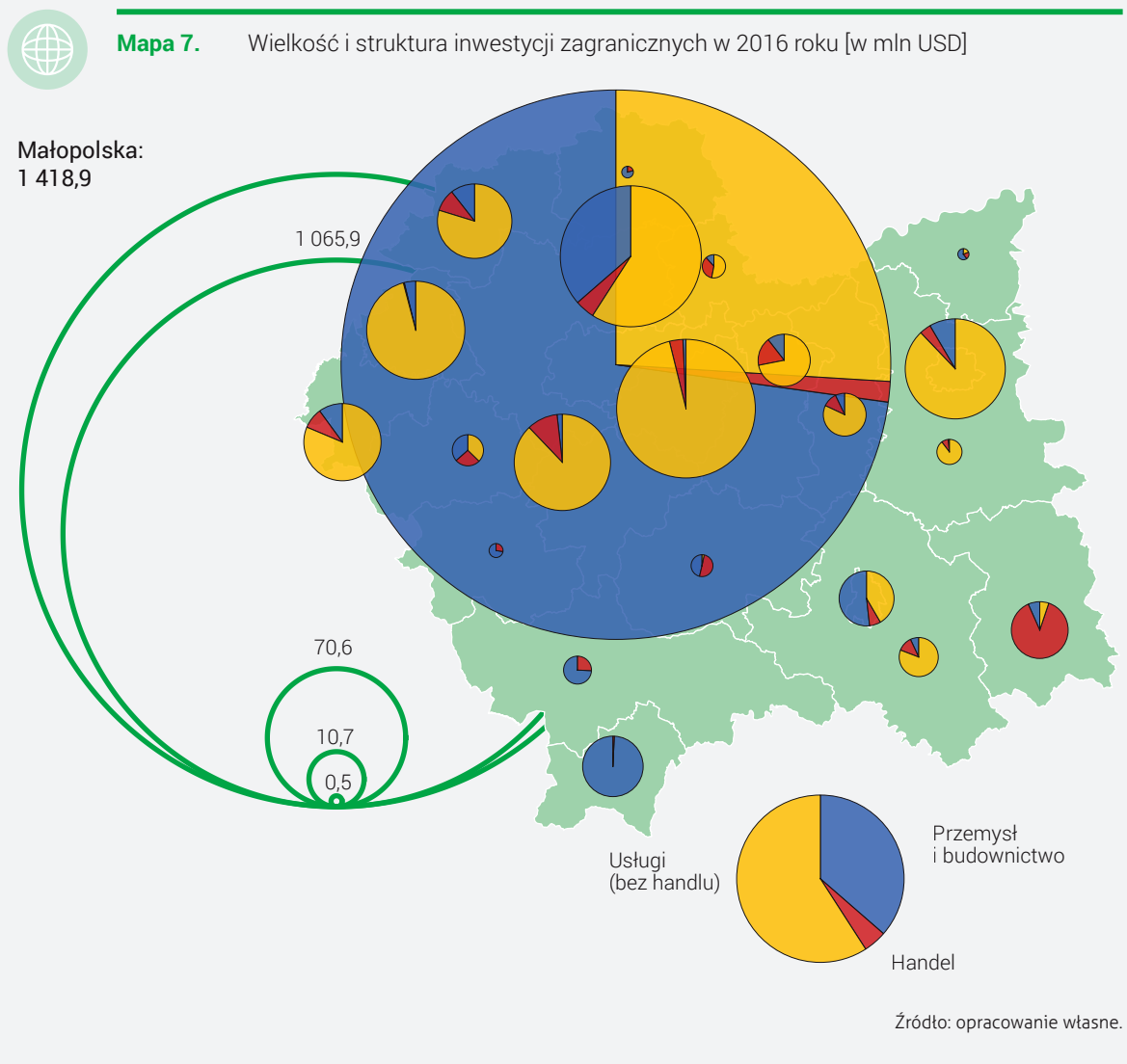

Źródło: opracowanie własne.

Na niezmiennie wysokich pozycjach utrzymują się powiaty krakowski i wielicki, w których zarówno w 2015, jak i w 2016 roku nakłady przekroczyły 50 mln USD. Ponad 30 mln USD trafiło w 2015 roku do powiatu chrzanowskiego, a w 2016 roku do powiatu myślenickiego. Pozostałe powiaty, w których kapitałowe zaangażowanie inwestorów przekroczyło 10 mln USD to w 2015 roku: myślenicki, oświęcimski, olkuski, miasto Nowy Sącz i powiat brzeski, a w 2016 roku: oświęcimski, olkuski, tatrzański, gorlicki, chrzanowski i Nowy Sącz. W ponad połowie małopolskich powiatów zaangażowanie kapitału zagranicznego w 2016 roku było większe niż

w 2015 roku. Najniższe nakłady inwestycyjne dotyczą przede wszystkim obszarów rolniczych, położonych w północnej i północno-wschodniej części województwa (powiaty: miechowski, dąbrowski i proszowicki) oraz części powiatów położonych na południu regionu, w tym powiatów: suskiego i limanowskiego. W 2015 roku najwyraźniejszą dominacją nakładów w przemyśle i budownictwie w ogóle poniesionych nakładów charakteryzowały się: Tarnów, powiaty wielicki i chrzanowski. Pod względem udziału nakładów w sektorze handlowym wyróżniły się powiaty: gorlicki, nowotarski, limanowski i suski. W powiecie tatrzańskim oraz w Krakowie wyraźnie dominowało natomiast zaangażowanie kapitału w sektor usług.

W 2016 roku ponad połowa całego strumienia nakładów inwestycyjnych w przemyśle i budownictwie trafiła do Krakowa, a kolejnych 12% – do powiatu wielickiego. Największą część nakładów w sektorze handlu ponownie przyciągnęły stolica województwa oraz powiat gorlicki (odpowiednio niemal 29% i 23%), a ponad 92% nakładów w usługach trafiło do Krakowa.

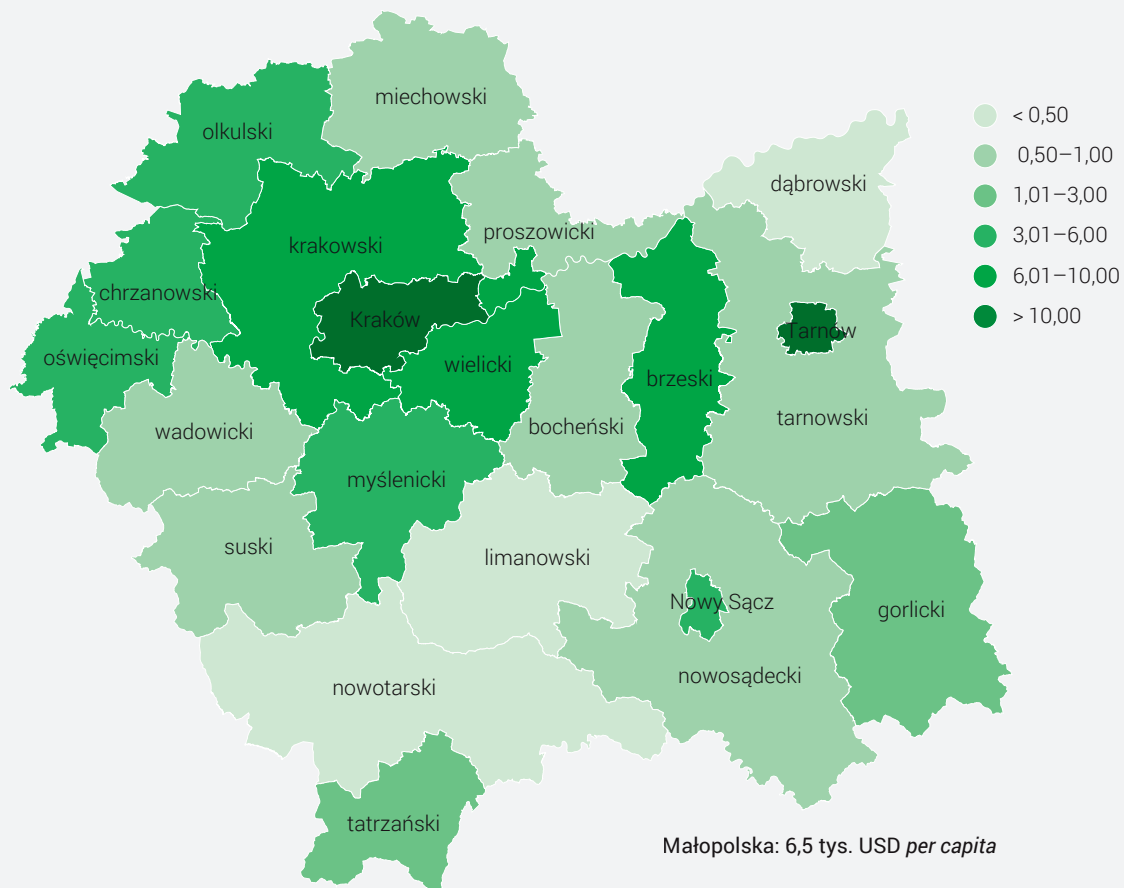

Nakłady inwestycyjne w sektorze przemysłu i budownictwa ponownie wyraźnie dominowały w niemal tych samych powiatach co w 2015 roku. Kapitał zaangażowany w inwestycje w sektorze handlowym miał istotny udział w powiatach: gorlickim i limanowskim, a w usługach – m.in. w powiatach: tatrzańskim, nowotarskim i w Krakowie.

Małopolskie powiaty w 2015 i 2016 roku cechowała zróżnicowana struktura poniesionych nakładów inwestycyjnych. W 2015 roku ponad 65% całości nakładów inwestycyjnych przypadających na sektor przemysłu i budownictwa koncentrowały: Tarnów (34,4%) i Kraków (32,6%). Ponadto 10% środków zainwestowanych w ten sektor trafiło do powiatu krakowskiego, a 8% do powiatu wielickiego. Największą część kapitału zaangażowanego w inwestycje w sektorze handlowym koncentrował Kraków – 31%, a także powiaty: gorlicki – 10% i krakowski – 8,3%.

Mapa 8. Wielkość inwestycji zagranicznych w latach 1989–2016 w przeliczeniu na 1 mieszkańca [w tys. USD]

Źródło: opracowanie własne.

Przypadające na 1 mieszkańca województwa nakłady inwestycyjne w latach 1989–2016 to 6,5 tys. USD. Nakłady inwestycyjne *per capita* przewyższyły tę wartość w Krakowie i Tarnowie, w których wyniosły odpowiednio 17,7 tys. USD oraz 11,3 tys. USD, oraz w powiatach: brzeskim, wielickim i krakowskim. Relatywnie wysokie wartości nakładów inwestycyjnych na 1 mieszkańca

charakteryzują także Nowy Sącz (5,2 tys. USD) oraz powiaty położone w zachodniej części województwa: chrzanowski, olkuski i oświęcimski (ponad 3,5 tys. USD *per capita*). Na przeciwnym biegunie zestawienia znajdują się powiaty południowej części województwa: suski, limanowski i nowotarski, w których skumulowana wartość inwestycji na 1 mieszkańca nie przekroczyła 400 USD.

Wielkość inwestycji na 1 mieszkańca województwa wyniosła 355 USD w 2015 roku i 420 USD w 2016 roku. Wysokie nakłady inwestycyjne poniesione w Tarnowie w 2015 roku przełożyły się na najwyższą w województwie wartość inwestycji na 1 mieszkańca – 2,2 tys. USD. Wśród powiatów o najwyższych nakładach inwestycyjnych *per capita* w 2015 i 2016 roku znalazły się: Kraków (odpowiednio: 837 i 1 398 USD) i powiat wielicki (493 i 555 USD).

Tabela 16. Wartość inwestycji w powiatach w latach 2015 i 2016 oraz 1989–2016 [w mln USD]

Powiat	Wartość inwestycji		
	2015	2016	1989–2016
m. Kraków	638,3	1 065,9	13 527,36
krakowski	117,8	70,6	1 824,11
m. Tarnów	241,4	35,3	1 244,3
wielicki	59,6	68,0	887,5
brzeski	10,5	6,5	868,2
chrzanowski	30,5	34,3	592,8
oświęcimski	15,6	21,3	553,4
m. Nowy Sącz	11,4	10,7	440,0
olkuski	12,3	19,7	427,2
myślenicki	21,5	32,8	382,9
bocheński	8,3	9,7	265,5
tarnowski	2,0	2,3	174,7
nowosądecki	6,0	5,5	142,6
tatrzański	6,0	13,1	121,9
gorlicki	4,6	11,5	119,7
wadowicki	2,7	3,5	115,3
nowotarski	3,4	2,8	74,6
limanowski	1,4	1,7	40,3
dąbrowski	0,6	0,5	26,5
proszowicki	0,9	1,9	26,4
miechowski	0,5	0,5	24,9
suski	1,0	0,7	19,3
Ogółem	1 196,1	1 418,9	21 899,3

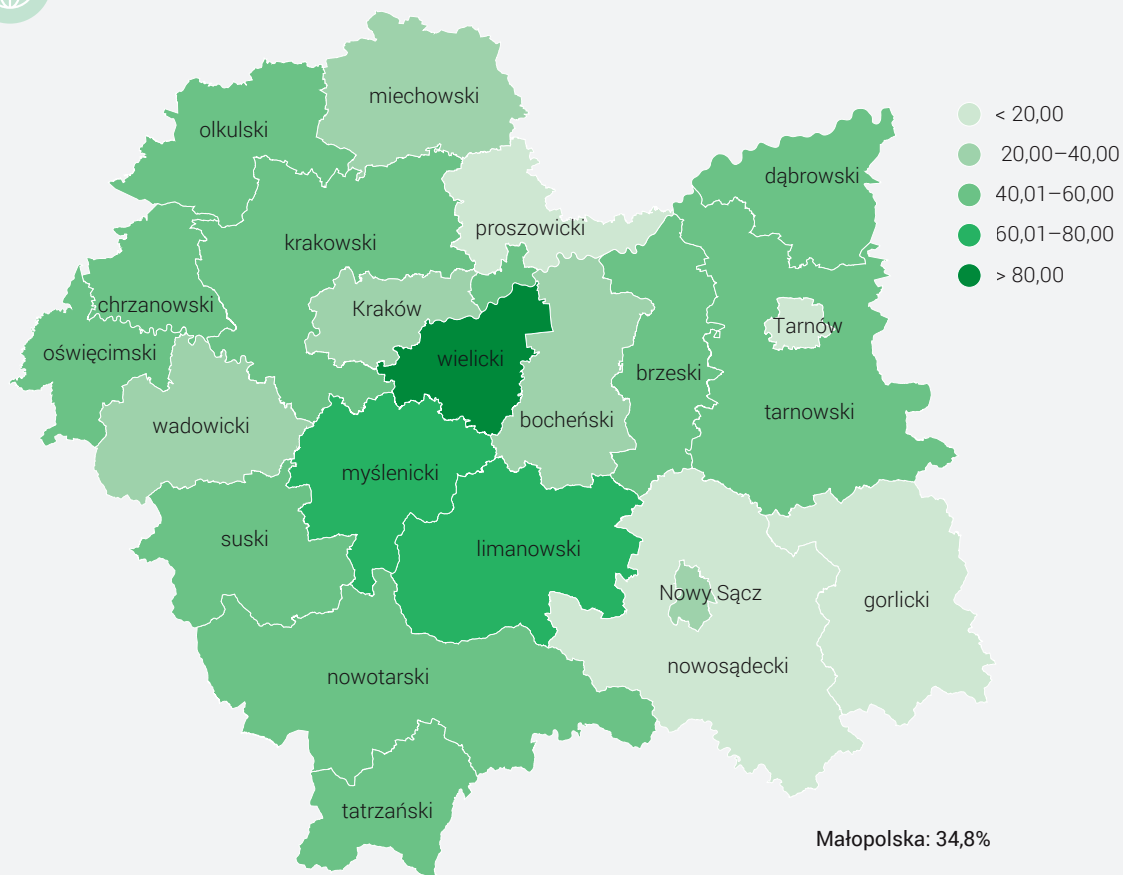
Źródło: opracowanie własne.

Inwestycje w nowe obiekty (*greenfield*)

Skumulowane nakłady na inwestycje *greenfield* osiągnęły do 2016 roku wartość 7,6 mld USD, czyli około 35% strumienia nakładów inwestycyjnych, które trafiły do województwa w latach 1989–2016. Nakłady na nowe obiekty odgrywały największą rolę w powiatach: wielickim (ponad 90% ogółu nakładów inwestycyjnych) oraz limanowskim (niemal 75%) i myślenickim (ponad 73%). W samym Krakowie w obiekty *greenfield* zaangażowano w tym okresie około 27,5% całego zainwestowanego w mieście kapitału, podczas gdy w powiecie krakowskim – 46,5%. Podobnie, jak w powiatach sąsiadujących z Krakowem, tak i w przypadku Tarnowa można zauważyć większe znaczenie inwestycji w nowe obiekty w strefie podmiejskiej niż w samym mieście. Ponad 56% nakładów inwestycyjnych poniesionych w powiecie tarnowskim w latach 1989–2016 to środki zaangażowane w inwestycje *greenfield*, podczas gdy w samym Tarnowie udział inwestycji w tego typu przedsięwzięcia to około 17%. Inwestycje w nowe obiekty stanowiły także ponad połowę strumienia nakładów, który w latach 1989–2016 trafił do powiatów: oświęcimskiego, dąbrowskiego, suskiego, olkuskiego i brzeskiego. Najniższymi udziałami nakładów finansowych na nowe obiekty, poza Tarnowem, wyróżniają się peryferyjne obszary województwa – południowo-wschodnia część regionu z powiatami nowosądeckim i gorlickim, a także położony na północy powiat proszowicki.

Mapa 9. Udział inwestycji *greenfield* w ogólnej wartości BIZ w latach 1989–2016 [w %]

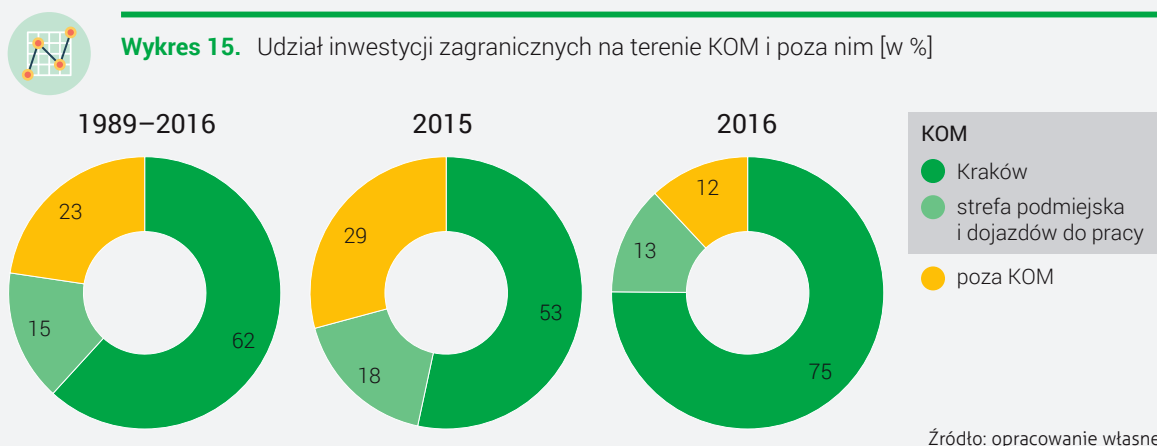
Źródło: opracowanie własne.

Nakłady na inwestycje *greenfield*, które trafiły do województwa w latach 2015 i 2016, to 7,6% skumulowanych nakładów na nowe obiekty, poniesionych w latach 1989–2016. Jednocześnie zarówno w 2015 roku, jak i w 2016 roku ich udział w całkowitych nakładach inwestycyjnych w województwie w tych latach był wyraźnie niższy niż w całym okresie 1989–2016 – wyniósł odpowiednio 21% i 23% w porównaniu do 34,8%. W samym 2015 roku w nowe obiekty w województwie małopolskim zainwestowano 252 mln USD, z czego niemal połowa trafiła do Krakowa (126 mln USD), 15% to inwestycje zrealizowane w powiecie krakowskim (38 mln USD), a po około 8% – w powiatach chrzanowskim (21 mln USD) i wielickim (20 mln USD). Ponad 18 mln USD, czyli 7% nakładów na inwestycje *greenfield* trafiło do powiatu myślenickiego, a 14 mln USD (5,5%) do Tarnowa.

W 2016 roku w nowe obiekty w województwie zainwestowano 325 mln USD, z czego 53% (172 mln USD) w Krakowie i 16% (52,5 mln USD) w powiecie wielickim. Do powiatu myślenickiego trafiło ponad 30 mln USD, co stanowiło około 9% środków zaangażowanych w inwestycje *greenfield*, a 18 mln USD (5,6%) – do powiatu krakowskiego.

Prawidłowości i uwarunkowania rozmieszczenia inwestycji zagranicznych

Inwestycje zagraniczne, które napływały do województwa małopolskiego w latach 1989–2016, wyraźnie koncentrowały się w granicach Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (KOM). Udział środków zaangażowanych na terenie KOM w całym okresie to 77%, z czego zdecydowaną większość przyciągnął Kraków. Poza KOM zainwestowano 23% skumulowanego strumienia inwestycji zagranicznych z lat 1989–2016. W samym 2015 roku nakłady inwestycyjne poniesione poza KOM miały większe znaczenie – stanowiły 29% zaangażowania kapitałowego w regionie. W 2016 roku KOM skupił natomiast aż 88% wszystkich nakładów, głównie za sprawą kapitału, który trafił w tym roku do Krakowa (m.in. w związku z zakupem Bonarka City Centre przez Fundusz Rockcastle Global Real Estate). Nakłady poniesione w 2016 roku poza KOM były o połowę niższe niż w 2015 roku.

Krakowski Obszar Metropolitalny skupia nie tylko zdecydowaną większość całkowitych nakładów inwestycyjnych, które trafiły do województwa w latach 1989–2016, ale i 75,5% kapitału zaangażowanego w inwestycje *greenfield* w tym okresie. Sam Kraków koncentruje niemal połowę środków finansowych zainwestowanych w województwie. Zaledwie 1/4 skumulowanych nakładów na inwestycje w nowe obiekty trafiła do powiatów poza KOM. W latach 2015 i 2016 nierównomierność w rozkładzie przestrzennym nakładów na nowe obiekty była jeszcze wyraźniejsza. W KOM w nowe obiekty zainwestowano niemal 203 mln USD w 2015 roku i ponad 279 mln USD w 2016 roku. Zaangażowanie kapitałowe w inwestycje *greenfield* poza KOM stanowiło natomiast już tylko odpowiednio 19,6% i 14,1% środków, które trafiły do województwa.

Tabela 17. Inwestycje zagraniczne na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego oraz poza nim w latach 1989–2016 oraz w latach 2015 i 2016

Typ obszaru	Inwestycje ogółem					
	1989–2016		2015		2016	
	mln USD	%	mln USD	%	mln USD	%
KOM	16 938,7	77,3	847,0	70,8	1 249,4	88,1
– w tym Kraków	13 527,3	61,8	638,3	53,4	1 065,9	75,1
Poza KOM	4 960,6	22,7	349,2	29,2	169,5	11,9
Małopolska	21 899,4	100,0	1 196,1	100,0	1 418,9	100,0

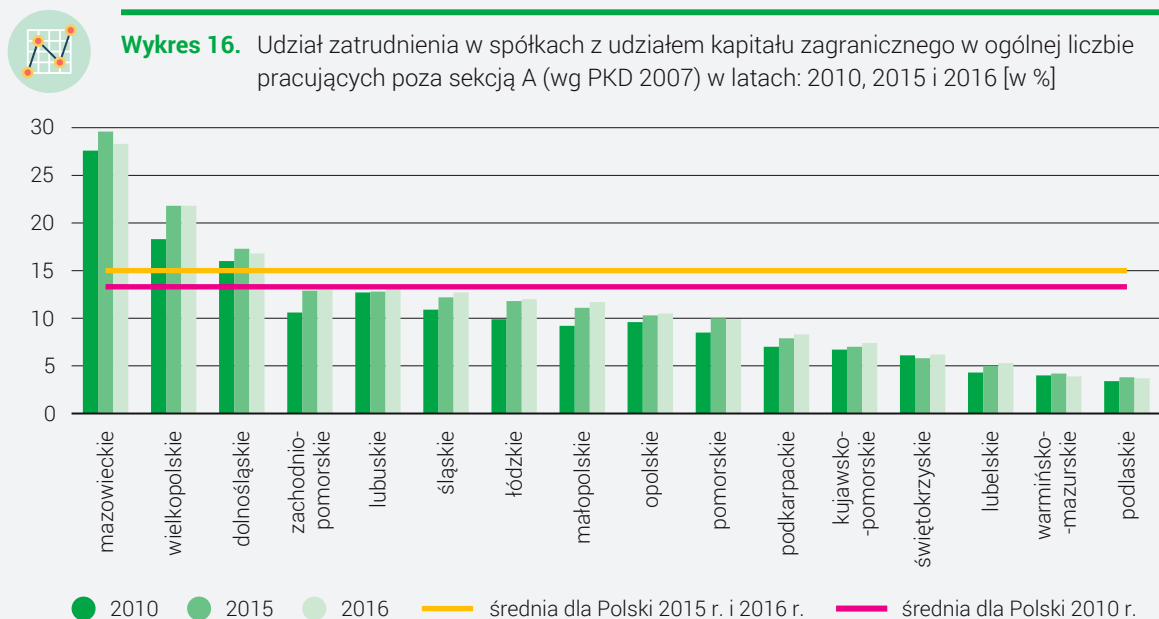
Typ obszaru	Inwestycje <i>greenfield</i>					
	1989–2016		2015		2016	
	mln USD	%	mln USD	%	mln USD	%
KOM	5 758,8	75,5	202,7	80,4	279,3	85,9
– w tym Kraków	3 735,8	49,0	125,7	49,8	172,2	53,0
Poza KOM	1 872,7	24,5	49,5	19,6	45,7	14,1
Małopolska	21 899,4	100,0	1 196,1	100,0	1 418,9	100,0

Źródło: opracowanie własne.

ZATRUDNIENIE W FIRMACH Z KAPITAŁEM ZAGRANICZNYM

Firmy z kapitałem zagranicznym odgrywają ważną rolę na małopolskim rynku pracy. Zgodnie z wynikami badania zatrudnienie w firmach z kapitałem zagranicznym objętym badaniem kształtowało się **w 2015 roku na poziomie 121,2 tys. osób. W 2016 roku liczba ta wzrosła do 128,5 tys. osób** (co daje 6% wzrostu w skali roku).

Dla porównania według danych GUS na koniec 2015 roku podmioty z udziałem kapitału zagranicznego działające na obszarze województwa małopolskiego zatrudniały łącznie 116,8 tys. osób. W 2016 roku odnotowano dalszy wzrost liczby osób zatrudnionych w tego typu przedsiębiorstwach, a ich wartość wyniosła 128,8 tys., tj. o prawie 12,0 tys. osób więcej względem 2015 roku oraz o ponad 30,0 tys. więcej w porównaniu z 2011 rokiem (99,4 tys.). Pod względem łącznej liczby osób pracujących w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego w latach 2015–2016, województwo małopolskie lokuje się na 5. pozycji, osiągając wynik 6,6% (245 586 osób). Liderem niezmiennie od kilku lat jest Mazowsze, z wynikiem 33,8% (1 252 981 osób)²⁸. Pozostałe regiony plasujące się w tym kontekście wyżej od Małopolski to: wielkopolskie (14,8%, tj. 549 468 osób), śląskie (10,7%, tj. 395 623 osoby) oraz dolnośląskie (9,2%, tj. 341 218 osób). **Od 2010 obserwujemy w Małopolsce rosnący trend pod względem liczby osób pracujących w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego. O ile w 2010 roku liczba ta wyniosła 87 956 osób, o tyle w 2016 roku – 128 781 osób, a więc wzrosła niemal 1,5-krotnie.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

28 Zatrudnienie liczone metodą przedsiębiorstw, które zawiąza udział województwa mazowieckiego.

Jak wynika z danych GUS²⁹, w 2015 roku udział zatrudnienia w przedsiębiorstwach z udziałem kapitału zagranicznego w ogólnej liczbie pracujących poza sekcją A (tj. poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) na terenie Małopolski wyniósł 11,1%. W 2016 roku wskaźnik ten osiągnął wartość nieznacznie wyższą, tj. 11,7% (średnia dla Polski w przypadku obydwu lat to 15,0%). Dla porównania, w 2010 roku analizowany wskaźnik dla Małopolski wynosił 9,2%, co oznacza, że na przestrzeni sześciu ostatnich lat udział firm z kapitałem zagranicznym w małopolskim rynku pracy zwiększył się o ponad 2,5%. Pod względem odsetka zatrudnionych w zagranicznych spółkach, Małopolska zajmowała na tle innych województw w kraju 8. lokatę (w latach 2015 i 2016).

Zatrudnienie według działów i sekcji PKD

W strukturze zatrudnienia w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym według sekcji PKD dominowało przetwórstwo przemysłowe. W 2015 roku zatrudnionych w tej sekcji było niemal 40 tys. osób, a w 2016 ponad 2 tys. osób więcej, czyli prawie co trzecia osoba pracująca w firmie z kapitałem zagranicznym.

Na drugim miejscu pod względem liczby zatrudnionych w latach 2015–2016 plasowała się **sekcja handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów z udziałem 17,6% i 21,3 tys. zatrudnionych w 2015 roku, a z udziałem 17,2% i 22,1 tys. zatrudnionych w 2016 roku**. Podobnie jak w przypadku przetwórstwa przemysłowego, mimo wzrostu bezwzględnej liczby osób zatrudnionych w tej sekcji, spadł ich udział w ogólnym zatrudnieniu w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym.

Trzecią sekcją pod względem liczby zatrudnionych była **działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, w której w 2015 roku zatrudnionych było 16,0 tys. osób** (13,2% wszystkich zatrudnionych przez przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym), a **w 2016 roku – już 18,5 tys. osób** (14,4% wszystkich zatrudnionych przez przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym).

Na czwartym miejscu znalazła się **informacja i komunikacja, w której w roku 2015 zatrudnionych było 14,0 tys. osób** (11,5% wszystkich zatrudnionych przez przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym), a **w 2016 roku – już 16,4 tys. osób** (12,8% wszystkich zatrudnionych przez przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym). Zarówno bezwzględna liczba jak i udział zatrudnionych w sekcjach: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz informacja i komunikacja, konsekwentnie rosły w ostatnich latach, co jest zjawiskiem korzystnym wskazującym na dojrzałość małopolskiej gospodarki, która w coraz większym stopniu oferuje usługi oparte na wiedzy (*Knowledge-intensive services*).

29 Dane na temat zatrudnienia w spółkach z kapitałem zagranicznym podawane przez GUS oparte są na metodzie przedsiębiorstw oraz nie spełniają kryteriów OECD (minimalnej wielkości 10% udziałów/akcji w posiadaniu inwestora zagranicznego). Dlatego też mogą się one różnić od danych zebranych przez autorów raportu.

Piąte miejsce zajmowała działalność finansowa i ubezpieczeniowa z udziałem 9,6% i 11,6 tys. zatrudnionych w 2015 roku i udziałem 7,7% i 9,8 tys. zatrudnionych w 2016 roku. Stosunkowo duży spadek udziału zatrudnionych w tej sekcji wynika przede wszystkim ze znacznego zmniejszenia liczby zatrudnionych w dziale finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych (spadek zatrudnienia o 2 tys. osób w roku 2016 w stosunku do roku 2015). Na szóstym miejscu plasowała się działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca z udziałem 7,6% i 9,2 tys. osób w 2015 roku i udziałem 7,6% i 9,8 tys. zatrudnionych w 2016 roku. Zatrudnienie w przedsiębiorstwach należących do pozostałych sekcji PKD ma dużo mniejsze znaczenie i nie przekracza 3% ogółu zatrudnienia w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym. Najwyższy przyrost liczby pracujących w latach 2015–2016 w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym odnotowano w sekcji C – przetwórstwo przemysłowe (o 2,5 tys.), M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 2,5 tys.) oraz J – informacja i komunikacja (o 2,4 tys.). Spadek zatrudnienia nastąpił w sekcji K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 1,8 tys.), co było skutkiem przejęcia akcji Banku Pekao S.A. należących do włoskiego UniCredit przez PZU.

Tabela 18. Struktura zatrudnienia w firmach zagranicznych w Małopolsce według sekcji i działów PKD w latach 2015 i 2016

PKD	Sekcja/Dział	Liczba zatrudnionych [w tys.]		Odsetek zatrudnienia w danej sekcji		Odsetek zatrudnienia ogółem	
		2015	2016	2015	2016	2015	2016
C	Przetwórstwo przemysłowe	39,7	42,2	100,0	100,0	32,8	32,8
29	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	7,7	8,4	19,5	20,0	6,4	6,6
24	Produkcja metali	6,7	6,8	16,8	16,2	5,5	5,3
10	Produkcja artykułów spożywczych	3,6	3,8	9,0	9,0	2,9	3,0
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	3,2	3,7	8,0	8,8	2,6	2,9
20	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3,0	3,0	7,4	7,0	2,4	2,3
12	Produkcja wyrobów tytoniowych	2,6	2,8	6,5	6,6	2,1	2,2
27	Produkcja urządzeń elektrycznych	2,6	2,7	6,6	6,4	2,2	2,1
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2,1	2,4	5,4	5,7	1,8	1,9
23	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	1,9	2,0	4,9	4,6	1,6	1,5
18	Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	1,2	1,2	3,1	2,9	1,0	0,9
17	Produkcja papieru i wyrobów z papieru	1,1	1,2	2,8	2,8	0,9	0,9
11	Produkcja napojów	1,1	1,1	2,9	2,6	0,9	0,9
21	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	0,9	0,9	2,2	2,1	0,7	0,7

PKD	Sekcja/Dział	Liczba zatrudnionych [w tys.]		Odsetek zatrudnienia w danej sekcji		Odsetek zatrudnienia ogółem	
		2015	2016	2015	2016	2015	2016
28	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	0,5	0,5	1,3	1,2	0,4	0,4
33	Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	0,4	0,4	0,9	1,0	0,3	0,3
	Inne	1,1	1,3	2,9	3,1	0,9	1,0
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	21,3	22,1	100,0	100,0	17,6	17,2
47	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	16,7	17,4	78,5	78,7	13,8	13,6
46	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	4,6	4,7	21,5	21,3	3,8	3,7
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16,0	18,5	100,0	100,0	13,2	14,4
69	Działalność prawnicza, rachunkowo-księgowa i doradztwo podatkowe	10,7	12,0	67,4	64,6	8,9	9,3
70	Działalność firm centralnych (<i>head offices</i>); doradztwo związane z zarządzaniem	3,6	4,2	22,6	22,7	3,0	3,3
71	Działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	0,8	1,1	4,8	6,2	0,6	0,9
72	Badania naukowe i prace rozwojowe	0,6	0,8	4,0	4,5	0,5	0,7
73	Reklama, badanie rynku i opinii publicznej	0,1	0,3	0,7	1,4	0,1	0,2
74	Pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0,1	0,1	0,5	0,6	0,1	0,1
J	Informacja i komunikacja	14,0	16,4	100,0	100,0	11,5	12,8
62	Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki	7,2	9,3	51,8	56,4	6,0	7,2
63	Działalność usługowa w zakresie informacji	3,5	3,8	24,9	23,3	2,9	3,0
61	Telekomunikacja	2,2	2,2	15,8	13,6	1,8	1,7
58	Działalność wydawnicza	0,5	0,6	3,9	3,6	0,5	0,5
60	Nadawanie programów ogólnodostępnych i abonamentowych	0,3	0,3	2,5	2,1	0,3	0,3
59	Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych	0,2	0,2	1,1	1,0	0,1	0,1
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11,6	9,8	100,0	100,0	9,6	7,7
64	Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	10,3	8,3	88,7	83,8	8,5	6,4
66	Ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego	0,8	1,1	6,7	10,7	0,6	0,8
65	Ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego	0,5	0,5	4,6	5,4	0,4	0,4

PKD	Sekcja/Dział	Liczba zatrudnionych [w tys.]		Odsetek zatrudnienia w danej sekcji		Odsetek zatrudnienia ogółem	
		2015	2016	2015	2016	2015	2016
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9,2	9,8	100,0	100,0	7,6	7,6
78	Działalność związana z zatrudnieniem	7,1	7,3	77,2	74,4	5,9	5,7
82	Działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej	1,8	2,2	19,5	22,4	1,5	1,7
80	Działalność detektywistyczna i ochroniarska	0,3	0,3	3,1	3,1	0,2	0,2
77	Wynajem i dzierżawa	0,02	0,02	0,2	0,2	0,01	0,01
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2,8	3,2	100,0	100,0	2,3	2,5
56	Działalność usługowa związana z żywnością	2,6	2,8	92,2	88,6	2,2	2,2
55	Zakwaterowanie	0,2	0,4	7,8	11,4	0,2	0,3
F	Budownictwo	2,2	2,1	100,0	100,0	1,8	1,6
42	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	1,5	1,3	67,0	64,3	1,2	1,0
41	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	0,4	0,4	19,2	18,2	0,3	0,3
43	Roboty budowlane specjalistyczne	0,3	0,4	13,7	17,5	0,2	0,3
H	Transport i gospodarka magazynowa	1,7	1,5	100,0	100,0	1,4	1,1
49	Transport lądowy oraz transport rurociągowy	1,4	1,1	81,7	78,5	1,2	0,9
53	Działalność pocztowa i kurierska	0,3	0,3	18,3	27,4	0,3	0,2
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1,2	1,3	100,0	100,0	1,0	1,0
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,6	0,6	100,0	100,0	0,5	0,5
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami ...	0,5	0,5	100,0	100,0	0,4	0,4
B	Górnictwo i wydobywanie	0,3	0,3	100,0	100,0	0,3	0,3
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0,1	0,1	100,0	100,0	0,04	0,1
	Razem	121,2	128,5	100,0	100,0	100,0	100,0

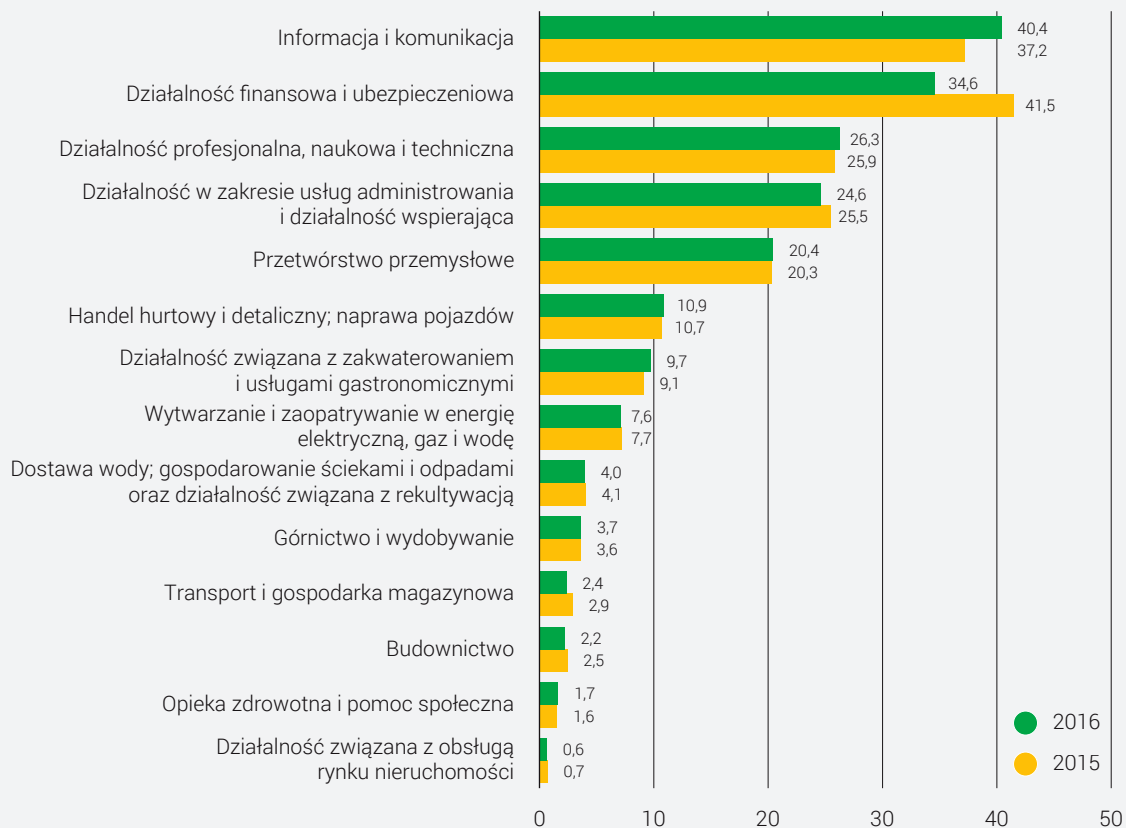
Źródło: opracowanie własne.

Udział pracujących w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym ma istotne znaczenie dla gospodarki regionu. W 2016 roku aż 40,4% wszystkich pracujących w sekcji J – Informacja i komunikacja stanowili zatrudnieni przez przedsiębiorstwa zagraniczne. Udział ten wzrósł w stosunku do roku 2015, w którym wynosił 37,2%. Natomiast udział zatrudnionych w sekcji K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa w roku 2016 wynosił 34,6% i był niższy o prawie 7 pp. w stosunku do roku 2015. W latach 2015–2016 co czwarty pracujący w sekcjach:

M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna i N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca oraz co piąty pracujący w przetwórstwie przemysłowym (sekcja C) – pracował w przedsiębiorstwie zagranicznym. Stosunkowo duże znaczenie mieli również zagraniczni pracodawcy w handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów oraz działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Jedna na dziesięć osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach z tych sekcji była zatrudniona przez zagranicznego pracodawcę.

Wykres 17. Udział przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie pracujących według sekcji PKD w województwie małopolskim w latach 2015 i 2016 [w %]

Uwaga: Dane o liczbie pracujących dotyczą faktycznych miejsc pracy według sekcji PKD.

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS i badań własnych.

Najwięksi pracodawcy

Duże przedsiębiorstwa, mimo że stanowią niewielki odsetek wszystkich firm działających w Małopolsce, odgrywają istotną rolę w kształtowaniu małopolskiego rynku pracy. W 2015 roku w 28 firmach z kapitałem zagranicznym zatrudnionych było powyżej 1 tys. osób. Natomiast w roku 2016 działały już 32 firmy zatrudniające powyżej 1 tys. osób. W roku 2015 u dużych pracodawców z kapitałem zagranicznym zatrudnionych było łącznie ponad 60 tys. osób, natomiast w roku 2016 było to już 7 tys. osób więcej.

Zarówno w roku 2015, jak i w 2016 największym pracodawcą był brytyjsko-luksemburski producent stali ArcelorMittal, który zatrudniał ponad 4 tys. osób (łącznie ze spółkami zależnymi). Ponad 3 tys. osób zatrudniały też francuska firma Valeo produkująca części samochodowe w Chrzanowie i w Skawinie, brytyjska sieć hipermarketów Tesco, a także zlokalizowane w Krakowie Capgemini (centrum usługowe).

Ponadto wśród największych pracodawców znalazły się firmy działające w sekcji „handel”, tj.: portugalski Jeronimo Martins (właściciel sieci Biedronka i Hebe), francuskie korporacje Carrefour i Groupe Auchan (właściciel sklepów Auchan, Simply Market, Leroy-Merlin), niemiecka Schwarz Gruppe (właściciel sieci Lidl i Kaufland) oraz brytyjski Kingfisher (właściciel sieci Castorama). Na liście największych pracodawców znalazły się też firmy produkcyjne: producent papierosów Philip Morris, który posiada w Krakowie również centrum usługowe; producent branży nawozowo-chemicznej Grupa Azoty, której mniejszościowym akcjonariuszem jest rosyjski Acron; producent wyrobów z aluminium Grupa Kęty; producent opakowań Can-Pack oraz firmy z sektora centrów usługowych: State Street, Shell, IBM, UBS, Sabre Holdings i HSBC, a także firmy zajmujące się pośrednictwem pracy (szwajcarskie Adecco, holenderski Randstad i brytyjsko-luksemburski Work Service). Wśród największych pracodawców znalazła się też amerykańska Motorola i francuski Orange; portugalskie przedsiębiorstwo budowlane Mota Engil, a także właściciel drukarni RR Donnelley oraz centrum badawczo-rozwojowe firmy Delphi zlokalizowane w Krakowie. Do największych pracodawców w 2015 roku należał też włoski UniCredito (dominujący udziałowiec Banku Pekao), który w 2016 roku wyzbył się udziałów.

Dodatkowo, w 2016 roku na liście największych pracodawców znaleźli się producenci oprogramowania: szwajcarsko-rosyjski Luxoft oraz szwedzki Ericsson, w którym zwiększenie zatrudnienia nastąpiło w wyniku wykupienia firmy Ericpol; a także: brytyjski Alexander Mann Solutions, produkująca części samochodowe japońska firma Sumitomo oraz posiadająca centrum usługowe w Krakowie amerykańska firma Brown Brothers Harriman & Co.

Zwolnienia grupowe

Zwolnienia grupowe odnotowane w województwie małopolskim w 2015 roku były o połowę niższe niż w 2014 roku³⁰. W ramach zwolnień zrealizowanych z przyczyn dotyczących zakładów pracy, które zgłoszono w Małopolsce, pracę straciło 0,7 tys. osób, z czego około 300 osób³¹ to pracownicy 5 przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym.

30 Problematyczną kwestią w analizie danych o zwolnieniach grupowych jest brak wskazania przez ustawodawcę jednoznacznego kryterium terytorialnego w uznawaniu zwolnienia za grupowe. Zgodnie z prawem [patrz: ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U. z 2016 poz. 1474 z późn. zm.)], zwolnienia z przyczyn zakładów pracy powinny być zgłaszane i rejestrowane w miejscu, w którym pracodawca ma siedzibę. W praktyce, w przypadku firm mających swoją siedzibę w Małopolsce, ale zatrudniających pracowników w całym kraju, może dojść do sytuacji, w której wszystkie zwolnienia są zarejestrowane przez urząd pracy właściwy siedzibie pracodawcy lub w której przedsiębiorca zgłosi zwolnienia w tym urzędzie pracy, który jest właściwy dla miejsca, w którym faktycznie nastąpią zwolnienia.

31 Z ponad 100 osób zwolnionych przez Tesco, około 50 to zwolnienia związane z zamknięciem 6 sklepów położonych poza Małopolską.

Ponad 100 osób objęty zwolnienia grupowe w biurze Google Poland, które podjęło plany zamknięcia swojej działalności w Krakowie. Ponad 50 osób straciło pracę w związku z zamknięciem krótko funkcjonującego, bo otwartego w 2014 roku³², krakowskiego centrum wsparcia i usług wspólnych SABMiller Global Business Services Poland. Zwolnieniami grupowymi w Krakowie objęto również ponad 40 osób pracujących w spółce Zebra Technologies. Ponad 50 osób objęty także zgłoszone w Małopolsce zwolnienia w Tesco.

Skala zwolnień grupowych zrealizowanych w 2016 roku była o wiele większa. Pracę straciło ponad 6,4 tys. osób, z czego 2,6 tys. to pracownicy przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym. Największa, wśród firm zagranicznych, redukcja zatrudnienia dotyczyła Tesco, w którym zwolnieniami grupowymi objęto niemal 1,8 tys. osób (na terenie całego kraju), między innymi w związku ze zmianą struktury zarządzania. Pracę straciło ponad 320 osób zatrudnionych w Serco European Services i ponad 120 pracowników Intelenet European Services. Ponad 250 osób zwolniono w związku z bankructwem Lowcosttravelgroup Ltd., którego polski oddział znajdował się w Krakowie. Zwolnieniami grupowymi objęto także 50 pracowników świadczącej usługi związane z księgowością i rachunkowością firmy Genpact. W pozostałych firmach z kapitałem zagranicznym skala zwolnień grupowych była znacznie mniejsza.

Kraje pochodzenia pracodawców z kapitałem zagranicznym

W 2015 roku największe znaczenie dla małopolskiego rynku pracy miał kapitał europejski (74,9% ogółu zatrudnionych w firmach z kapitałem zagranicznym) oraz amerykański (19,6% z ogółu 20,3% dla całej Ameryki Północnej). Firmy z tym kapitałem łącznie zatrudniają ponad 115 tys. pracowników z całkowitej liczby 121,2 tys. pracujących. Z krajów europejskich najważniejszymi pracodawcami są przedsiębiorstwa z kapitałem francuskim (18,3 tys.), brytyjskim (17,0 tys.) i niemieckim (14,5%), przy czym firmy z dwóch pierwszych krajów najczęściej zatrudniają w sektorze usług, natomiast z Niemiec w przemyśle. Ponad 6,0% udziału w ogóle zatrudnionych ma kapitał luksemburski, dający pracę głównie w przemyśle (78,4%) i w przedsiębiorstwach związanych z grupą ArcerolMittal. Istotnymi pracodawcami są także firmy z inwestorami holenderskimi i szwajcarskimi (w obu przypadkach jest to ponad 5 tys. osób, głównie w usługach). Blisko 5 tys. osób zatrudniają w swoich firmach inwestorzy portugalscy – głównie w handlu (63,4%). Przedsiębiorstwa z kapitałem amerykańskim zatrudniają głównie w sektorze usług (68,0%) oraz w przemyśle (31,7%).

32 Raport o stanie miasta 2014, Urząd Miasta Krakowa, Wydział Rozwoju Miasta, Kraków 2015.

Tabela 19. Wielkość oraz struktura zatrudnienia w firmach z udziałem kapitału zagranicznego według krajów pochodzenia kapitału oraz sektorów gospodarki w 2015 roku

Kraj	Liczba zatrudnionych [w tys.]	Udział w liczbie zatrudnionych ogółem [w %]	Struktura zatrudnionych [w %]		
			Przemysł	Handel	Usługi
Europa	90,5	74,8	35,0	23,0	42,0
Austria	2,2	1,8	46,0	20,9	33,2
Belgia	0,4	0,3	100,0	0,0	0,0
Czechy	0,2	0,1	100,0	0,0	0,0
Dania	1,3	1,1	66,4	11,4	22,2
Finlandia	0,7	0,6	4,2	16,7	79,2
Francja	18,4	15,2	33,3	24,6	42,2
Hiszpania	1,3	1,0	27,8	0,0	72,2
Holandia	5,5	4,6	12,6	4,3	83,1
Irlandia	0,5	0,4	40,1	0,0	59,9
Luksemburg	8,2	6,7	78,4	4,1	17,4
Niemcy	14,6	12,0	41,5	31,8	26,8
Norwegia	1,0	0,8	46,3	39,6	14,2
Portugalia	4,6	3,8	28,2	63,4	8,5
Rosja	3,1	2,6	74,4	0,0	25,6
Słowacja	0,6	0,5	0,0	100,0	0,0
Szwajcaria	5,3	4,4	6,4	4,8	88,7
Szwecja	2,1	1,7	23,4	12,0	64,6
Wielka Brytania	17,0	14,0	19,7	34,5	45,8
Włochy	3,4	2,8	28,6	3,0	68,3
Inne (Europa)	0,1	0,1	100,0	0,0	0,0
Ameryka Północna	24,6	20,3	30,6	0,3	69,1
USA	23,8	19,6	31,7	0,3	68,0
Meksyk	0,8	0,7	0,0	0,0	100,0
Azja	4,5	3,7	80,9	3,1	16,0
Chiny	1,5	1,3	90,9	0,0	9,1
Indie	0,3	0,3	0,0	0,0	100,0
Izrael	0,7	0,6	100,0	0,0	0,0
Japonia	1,9	1,5	79,9	7,5	12,7
Pozostałe kraje	0,9	0,7	0,0	24,3	75,7
RPA	0,7	0,6	0,0	28,2	71,8
Inne	0,2	0,1	0,0	0,0	100,0
Brak informacji	0,7	0,5	74,0	0,0	26,0
Ogółem	121,2	100,0	35,8	17,6	46,7

Źródło: opracowanie własne.

Dominującą rolę spośród państw azjatyckich stanowią pracodawcy z Dalekiego Wschodu, głównie z Japonii i Chin. Czterech na pięciu pracowników w firmach azjatyckich pracuje w branży przemysłowej. Niemal 47% z całkowitej liczby zatrudnionych w firmach z kapitałem zagranicznym zatrudnionych jest w usługach, a w przemyśle prawie 36%. Handel odgrywa mniej istotną rolę, tj. około 17% ogółu zatrudnionych przez zagraniczne przedsiębiorstwa.

W 2016 roku przybyło ponad 7 tys. miejsc pracy w firmach z kapitałem zagranicznym. Pozwoliło to osiągnąć poziom **ponad 128,5 tys. zatrudnionych.** Nadal najwięcej miejsc pracy generuje kapitał europejski i amerykański (95,0%). W obu przypadkach nastąpił wzrost zatrudnienia w liczbach bezwzględnych.

Tabela 20. Wielkość oraz struktura zatrudnienia w firmach z udziałem kapitału zagranicznego według krajów pochodzenia kapitału oraz sektorów gospodarki w 2016 roku

Kraj	Liczba zatrudnionych [w tys.]	Udział w liczbie zatrudnionych ogółem [w %]	Struktura zatrudnionych [w %]		
			Przemysł	Handel	Usługi
Europa	94,3	73,4	35,4	23,0	41,6
Austria	2,2	1,7	46,5	20,4	33,2
Belgia	0,4	0,3	100,0	0,0	0,0
Czechy	0,4	0,3	46,6	53,4	0,0
Dania	1,3	1,0	62,9	12,7	24,4
Finlandia	0,7	0,6	4,2	12,5	83,3
Francja	19,6	15,3	34,5	23,0	42,5
Hiszpania	1,3	1,0	32,5	0,0	67,5
Holandia	5,7	4,4	12,7	4,5	82,9
Irlandia	0,4	0,3	0,0	0,0	100,0
Luksemburg	8,1	6,3	80,9	1,8	17,2
Niemcy	15,1	11,8	42,5	30,1	27,4
Norwegia	1,1	0,8	48,0	38,0	14,1
Portugalia	5,6	4,4	21,6	71,4	7,0
Rosja	3,5	2,7	67,4	0,0	32,6
Słowacja	0,5	0,4	0,0	100,0	0,0
Szwajcaria	5,8	4,5	7,1	4,4	88,4
Szwecja	3,3	2,6	17,0	9,2	73,7
Wielka Brytania	18,0	14,0	21,4	31,8	46,8
Włochy	1,2	0,9	84,1	9,4	6,6
Inne (Europa)	0,1	0,1	100,0	0,0	0,0
Ameryka Północna	27,6	21,5	29,2	0,2	70,5
Meksyk	0,9	0,7	0,0	0,0	100,0
USA	26,7	20,8	30,2	0,3	69,5

Kraj	Liczba zatrudnionych [w tys.]	Udział w liczbie zatrudnionych ogółem [w %]	Struktura zatrudnionych [w %]		
			Przemysł	Handel	Usługi
Azja	4,7	3,7	80,0	3,4	16,6
Chiny	1,5	1,2	90,9	0,0	9,1
Indie	0,4	0,3	0,0	0,0	100,0
Izrael	0,7	0,6	100,0	0,0	0,0
Japonia	2,0	1,6	80,5	7,9	11,6
Pozostałe kraje	1,0	0,7	22,8	0,0	77,2
RPA	0,8	0,6	27,2	0,0	72,8
Inne	0,2	0,1	0,0	0,0	100,0
Brak informacji	0,8	0,6	58,4	0,0	41,6
Ogółem	128,5	100,0	35,7	17,1	47,2

Źródło: opracowanie własne.

Inwestorzy z USA pozostają największymi pracodawcami (26,7 tys.), a Francja, Wielka Brytania i Niemcy niezmiennie dystansują inne kraje europejskie. W porównaniu do roku poprzedniego istotny wzrost w liczbie pracowników nastąpił w firmach z kapitałem portugalskim, głównie w handlu. Dzięki temu jeszcze bardziej zwiększył się udział tego sektora gospodarki w inwestycjach portugalskich (w 2016 roku wyniósł już 71,4%). Portugalia dołączyła tym samym do Szwajcarii i Holandii, czyli krajów, które dają zatrudnienie ponad 5 tys. osób. Kapitał azjatycki niezmiennie w roku 2016 zatrudnia głównie w przemyśle. W liczbach bezwzględnych Japonia po wzroście zatrudnienia przekroczyła barierę 2 tys. osób. W roku 2016 było 17 krajów, z których inwestorzy zagraniczni zatrudniają ponad 1 tys. osób – 14 europejskich, 2 azjatyckie i USA.

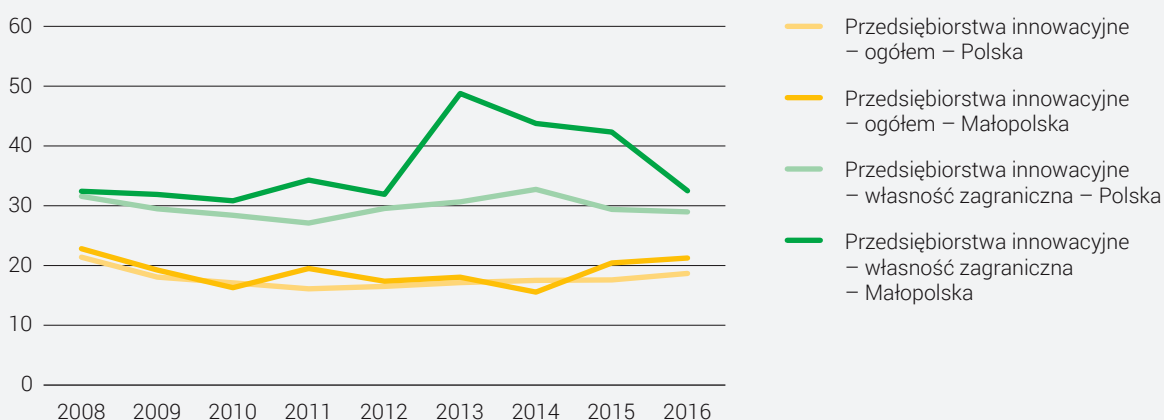
INNOWACYJNOŚĆ FIRM Z KAPITAŁEM ZAGRANICZNYM W MAŁOPOLSCE

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne postrzegane są jako jeden z kluczowych czynników determinujących wzrost poziomu innowacyjności i modernizacji gospodarki danego regionu, a co za tym idzie poprawę jego konkurencyjności. Obecność spółek z udziałem kapitału zagranicznego bardzo często sprzyja dyfuzji i wdrażaniu na danym obszarze nowoczesnych technologii i rozwiązań, które zostały pierwotnie wypracowane w spółce macierzystej bądź też w innych zagranicznych oddziałach danego przedsiębiorstwa.

Efekt ten potęguje z reguły partnerska współpraca z firmami krajowymi, a także przepływ wysoko wykwalifikowanych zasobów ludzkich. Co więcej, znaczna część firm lokalnych w celu sprostania konkurencji ze strony szybko rozwijających się spółek zagranicznych i przetrwania na rynku, skłonna jest zarówno do naśladowania jej działań, jak i wypracowywania własnych, innowacyjnych rozwiązań. Aspekty te widoczne są także z punktu widzenia wzrostu poziomu innowacyjności i rozwoju województwa małopolskiego, z naciskiem na szereg korzyści związanych z prowadzeniem przez spółki z kapitałem zagranicznym działalności innowacyjnej, w tym także działalności badawczo-rozwojowej.

Wykres 18. Odsetek innowacyjnych przedsiębiorstw w Małopolsce i w Polsce w latach 2008–2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Mając na uwadze innowacyjność przedsiębiorstw przemysłowych na przestrzeni lat 2008–2016, istotne jest, że z roku na rok spółki z udziałem kapitału zagranicznego wykazują wyższy poziom innowacyjności w porównaniu z innymi sektorami własności (tj. publicznym oraz prywatnym

krajowym). Sytuacja ta dotyczy zarówno skali kraju, jak i poszczególnych województw – w tym Małopolski.

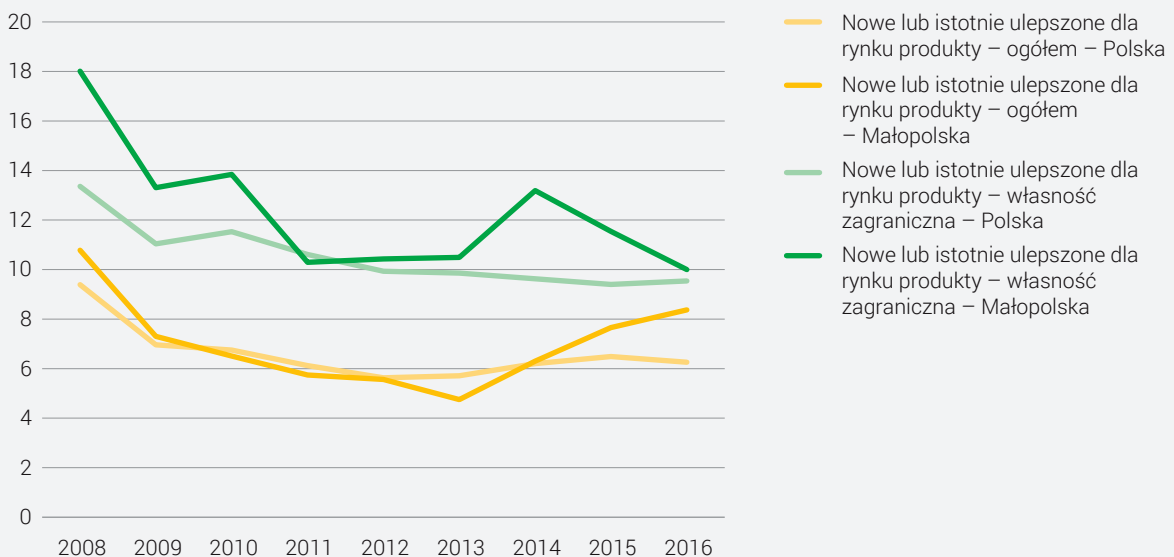
W przypadku województwa małopolskiego aż do 2013 roku widoczny był w tym względzie wyraźny trend rosnący. W latach 2014–2016 nastąpił natomiast pewien spadek liczby przedsiębiorstw innowacyjnych z udziałem kapitału zagranicznego. Szczególnie wyraźnie aspekt ten widoczny jest w przypadku 2016 roku, kiedy to odsetek tego typu przedsiębiorstw wyniósł 32,5%, a więc niemal zrównał się z wartością uzyskaną w 2008 roku (32,4%).

W przypadku innowacji wprowadzanych przez małopolskie przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego należy wskazać na wysoki odsetek firm, które na przestrzeni ostatnich lat wprowadziły w swych zakładach produkcyjnych nowe lub istotnie ulepszone procesy. W 2015 roku odsetek firm inwestujących w innowacje procesowe w Małopolsce wyniósł 29,5%, a w 2016 roku – 25,0%, a więc około 25,0% ogółu wdrażanych innowacji. Podobnie wysoki wynik w przypadku spółek zagranicznych uzyskały też inwestycje w nowe lub istotnie ulepszone produkty. W 2015 roku innowacje produktowe stanowiły bowiem 29,5%, a w 2016 roku – 24,4%.

Co istotne, w porównaniu ze skalą kraju **Małopolska niezmiennie od 2008 roku odznacza się wyższym od średniej krajowej odsetkiem wprowadzanych innowacji w firmach z kapitałem zagranicznym w postaci nowych lub istotnie ulepszonych dla rynku produktów**. W 2015 roku analizowana wartość dla województwa małopolskiego wyniosła 11,5%, a w 2016 roku – 10,0%. W skali kraju wyniki te kształtowały się natomiast na poziomie odpowiednio 9,4% oraz 9,5%.

Wykres 19. Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych w Małopolsce i w Polsce, które wprowadziły nowe lub istotnie ulepszone dla rynku produkty

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 21. Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych prowadzących działalność innowacyjną wg sektorów własności i typów innowacji w Małopolsce w latach 2008–2016

Rodzaj innowacji	Sektor własności	Odsetek przedsiębiorstw									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Przedsiębiorstwa innowacyjne ogółem	Ogółem	22,8	19,3	16,3	19,5	17,4	18,1	15,6	20,4	21,3	
	Sektor publiczny	34,2	32,7	27,9	31,8	31,7	20,0	24,3	25,8	25,0	
	Sektor prywatny ogółem	22,4	18,6	15,8	18,9	16,8	17,9	15,2	20,2	21,1	
Nowe lub istotnie ulepszone produkty	Sektor prywatny – własność zagraniczna	32,4	31,9	30,8	34,3	31,9	48,8	43,8	42,3	32,5	
	Ogółem	16,8	12,3	11,9	14,1	12,3	11,2	11,6	14,2	15,9	
	Sektor publiczny	13,5	11,2	9,6	9,4	7,7	3,8	5,8	7,2	6,3	
Nowe lub istotnie ulepszone dla rynku produkty	Sektor prywatny ogółem	16,9	12,4	12,0	14,3	12,5	11,5	11,9	14,5	16,2	
	Sektor prywatny – własność zagraniczna	26,6	18,7	22,6	20,6	23,3	25,9	33,3	29,5	24,4	
	Ogółem	10,8	7,3	6,5	5,7	5,6	4,8	6,3	7,7	8,4	
Nowe lub istotnie ulepszone procesy	Sektor publiczny	7,8	6,9	2,9	2,8	1,9	2,9	3,0	4,1	4,2	
	Sektor prywatny ogółem	10,9	7,3	6,7	5,9	5,7	4,8	6,4	7,8	8,5	
	Sektor prywatny – własność zagraniczna	18,0	13,3	13,8	10,3	10,4	10,5	13,2	11,5	10,0	
Nowe lub istotnie ulepszone procesy	Ogółem	18,6	15,9	11,8	14,1	11,5	13,0	11,5	14,9	17,1	
	Sektor publiczny	31,2	27,6	24,0	28,0	28,9	19,1	20,4	23,7	22,9	
	Sektor prywatny ogółem	18,2	15,4	11,2	13,4	10,8	12,7	11,1	14,6	16,9	
Sektor prywatny – własność zagraniczna	23,6	27,9	26,4	29,7	27,6	40,7	27,8	29,5	25,0		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 22. Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych w Małopolsce, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną według sektorów własności w latach 2008–2016

Sektor własności	Odsetek przedsiębiorstw								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	18,3	15,9	13,7	14,7	13,2	13,6	12,7	14,5	16,9
Sektor publiczny	27,2	29,8	24,0	26,2	21,2	14,3	22,3	20,6	15,6
Sektor prywatny ogółem	17,9	15,2	13,3	14,1	12,8	13,6	12,3	14,3	16,9
Sektor prywatny – własność zagraniczna	30,8	27,9	30,2	24,0	28,2	40,7	35,4	35,3	28,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Zarówno poziom innowacyjności o charakterze procesowym, jak i produktowym przedsiębiorstw przemysłowych z udziałem kapitału zagranicznego jest wynikiem m.in. wysokości ponoszonych przez dane firmy środków finansowych na działalność innowacyjną. W przypadku województwa małopolskiego z roku na roku odnotowuje się wzrost udziału tego typu nakładów finansowych ponoszonych przez spółki zagraniczne względem nakładów ponoszonych w pozostałych sektorach własności. W 2015 roku udział ten przekroczył 50% zarówno w porównaniu do nakładów ogółem, jak i do nakładów sektora prywatnego ogółem (odpowiednio 52,2% oraz 57,1%). W 2016 roku wartości te uzyskały nieco niższy poziom, tj. 47,0% względem nakładów ogółem oraz 48,1% względem nakładów sektora prywatnego ogółem, niemniej jednak w dalszym ciągu oscylują one wokół 50%.

Tabela 23. Wielkość nakładów finansowych na działalność innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych w Małopolsce w latach 2008–2016 [w mln zł]

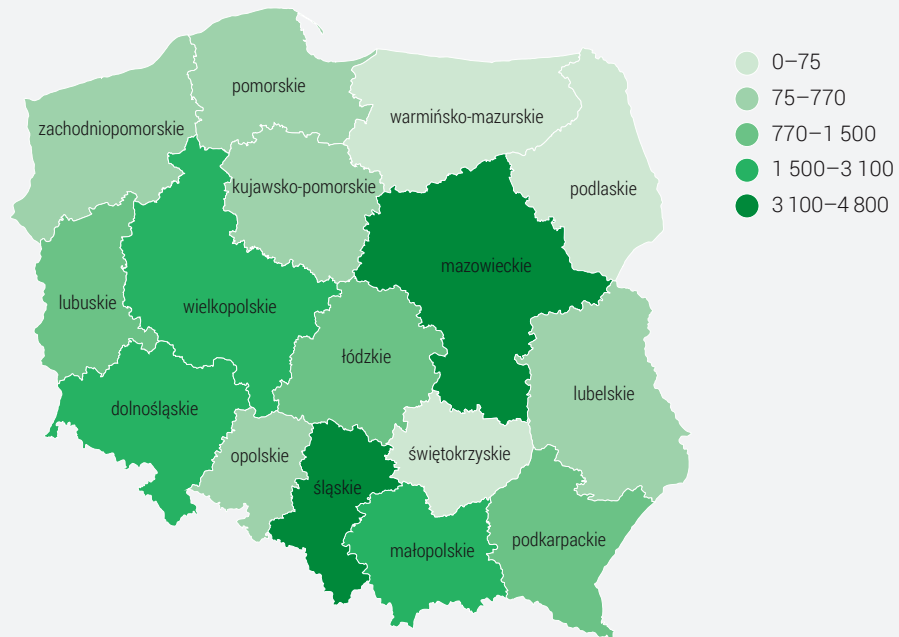
Sektor własności	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	1 083,5	1 205,7	1 360,8	1 807,3	1 687,9	1 975,7	2 693,4
Sektor publiczny	83,7	70,1	65,4	70,0	96,6	169,3	62,8
Sektor prywatny ogółem	999,9	1 135,6	1 295,4	1 737,2	1 591,4	1806,5	2 630,6
Sektor prywatny – własność zagraniczna	339,9	437,1	674,5	901,9	968,9	1 030,8	1266,2
Nakłady firm zagranicznych na innowacje	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
W nakładach ogółem	31,4	36,3	49,6	49,9	57,4	52,2	47,0
W nakładach sektora prywatnego ogółem	34,0	38,5	52,1	51,9	60,9	57,1	48,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jeśli chodzi o porównanie nakładów finansowych na działalność innowacyjną małopolskich firm z udziałem kapitału zagranicznego w latach 2015 i 2016, Małopolska z wynikiem 2 297 mln zł plasuje się pod tym względem na 4. pozycji za województwami: mazowieckim (7 718 mln zł), śląskim (4 197 mln zł) oraz wielkopolskim (3 056 mln zł).

Mapa 10. Łączne nakłady finansowe na działalność innowacyjną spółek zagranicznych w przekroju regionalnym w latach 2015 i 2016 [w mln zł]

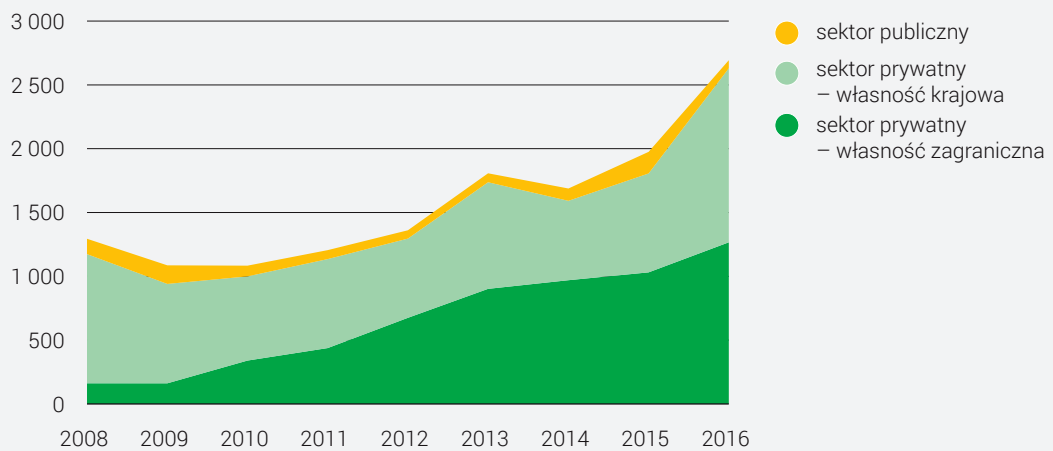
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Istotny jest fakt, że w latach 2008–2016 obserwuje się wyraźnie rosnący trend, jeśli chodzi o wielkość wydatków na działalność innowacyjną w spółkach zagranicznych o charakterze przemysłowym na terenie Małopolski. O ile na początku analizowanego okresu nakłady te przyjmowały wartość 161,7 mln zł, o tyle w 2016 roku wyniosły już niemal 8-krotnie więcej³³ (tj. 1 266,2 mln zł). W analizowanych latach sukcesywny wzrost nakładów w tym względzie nastąpił też w przypadku firm prywatnych z kapitałem krajowym, niemniej jednak jego dynamika była znacznie mniejsza.

33 Informacja nie uwzględnia wpływu inflacji.

Wykres 20. Wielkość nakładów na działalność innowacyjną w województwie małopolskim według sektorów w latach 2008–2016 [w mln zł]

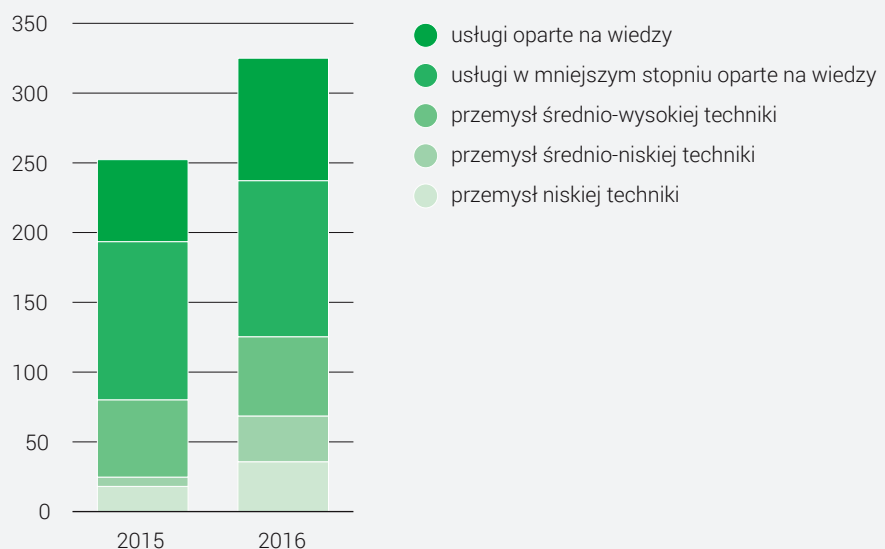

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wprowadzona przez Eurostat klasyfikacja działalności ze względu na poziom zaawansowania technologicznego obejmuje cztery kategorie dla przetwórstwa przemysłowego: przemysł niskiej techniki, średnio-niskiej techniki, średnio-wysokiej techniki i wysokiej techniki oraz dwie kategorie dla usług: oparte na wiedzy i w mniejszym stopniu oparte na wiedzy³⁴.

Wykres 21. Nakłady inwestycyjne *greenfield* według poziomu zaawansowania technologicznego firm w Małopolsce w latach 2015 i 2016 [w mln USD]

Źródło: opracowanie własne.

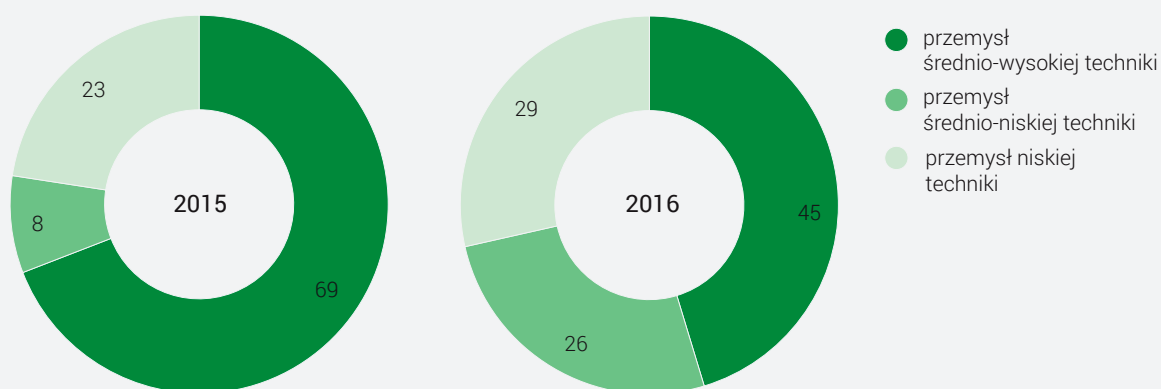
34 https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/FR/htec_esms.htm.

W latach 2015 i 2016 największe nakłady inwestycyjne *greenfield* poniosły firmy reprezentujące usługi w mniejszym stopniu oparte na wiedzy. W 2015 roku wysokość zaangażowanego w nich kapitału to ponad 113 mln USD, a w 2016 roku – 112 mln USD. W porównaniu do 2015 roku o niemal połowę zwiększyła się wielkość środków finansowych zainwestowanych w nowe obiekty przez firmy z kapitałem zagranicznym oferujące usługi wiedzochłonne – z niepełna 59 mln USD w 2015 roku do niemal 88 mln USD w 2016 roku. Wzrosło również zaangażowanie kapitału w przedsięwzięcia *greenfield* w przemyśle.

Wzrost nakładów na nowe obiekty w sektorze przemysłowym koreluje z obserwowanym wzrostem nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych z kapitałem zagranicznym w województwie. W 2015 roku nakłady na nowe przedsięwzięcia w zakładach reprezentujących przemysł średnio-wysokiej techniki wyniosły ponad 55 mln USD, podczas gdy w 2016 roku niemal 57 mln USD. W obydwu latach środki zainwestowane w zakładach przemysłu średnio-wysokiej techniki dominowały w strukturze inwestycji *greenfield* w przedsiębiorstwach przemysłowych. Między 2015 a 2016 rokiem najdynamiczniej, bo niemal pięciokrotnie, wzrosła jednak wielkość kapitału zaangażowanego w nowe przedsięwzięcia w zakładach przemysłu średnio-niskiej techniki, co z punktu widzenia poprawy zaawansowania technologicznego przemysłu w regionie nie jest korzystne.

Wykres 22. Struktura nakładów inwestycyjnych typu *greenfield* w zakładach przemysłowych według stopnia zaawansowania technologicznego w 2015 i 2016 roku [w %]

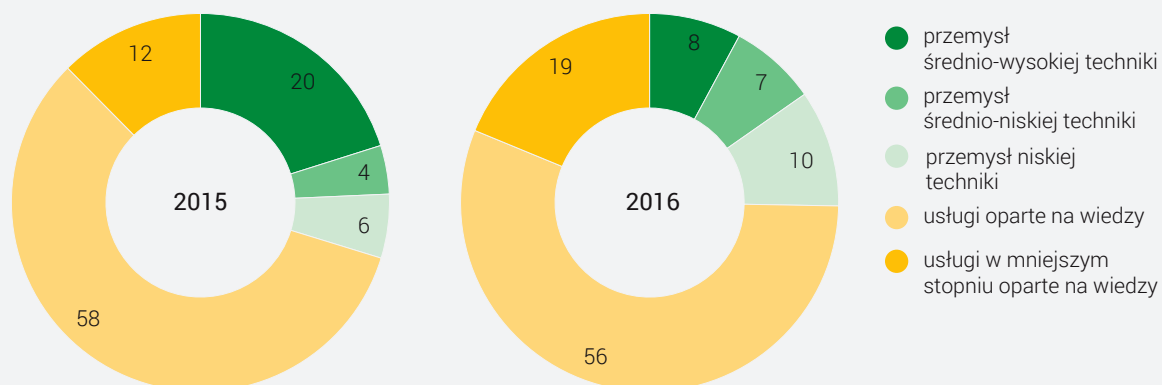

Źródło: opracowanie własne.

Firmy z kapitałem zagranicznym, które w latach 2015 i 2016 ponosiły wydatki na inwestycje *greenfield* zatrudniały łącznie 29,1 tys. osób w 2015 roku i 25,7 tys. osób w 2016 roku. Niemal 60% miejsc pracy zapewniały inwestujące w nowe przedsięwzięcia firmy oferujące usługi wiedzochłonne (w tym centra usług wspólnych i wydzielonych oraz centra badawczo-rozwojowe). W 2015 roku 1/5 pracujących skupiały ponoszące nakłady *greenfield* zakłady przemysłu średnio-wysokiej techniki, a w 2016 roku – firmy oferujące usługi w mniejszym stopniu oparte na wiedzy (głównie z sektora handlowego).

Wykres 23. Struktura zatrudnienia w zagranicznych firmach *greenfield* według poziomu zaawansowania technologicznego w 2015 i 2016 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne.

NAJWAŻNIEJSZE INWESTYCJE ZIDENTYFIKOWANE W 2017 ROKU

Mając na uwadze kluczowe działania inwestycyjne spółek z udziałem kapitału zagranicznego w 2017 roku, należy podkreślić, że na terenie województwa małopolskiego zidentyfikowano łącznie **ponad 50 tego typu przedsięwzięć, o szacowanej łącznej wartości równej około 1 204 mln USD.**

Podobnie jak w latach ubiegłych, zdecydowana większość rozpoznanych inwestycji z udziałem kapitału zagranicznego (około 70%) zlokalizowana jest na obszarze Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, z czego niemal 75% dotyczy samego miasta Krakowa. Poniżej przedstawiono wybrane transakcje i projekty inwestycyjne.

Sektor przemysłu i budownictwa w 2017 roku odznacza się znacznym udziałem inwestycji z udziałem kapitału zagranicznego na terenie województwa małopolskiego. Zidentyfikowano co najmniej kilka dużych przedsięwzięć o wartości powyżej 10 mln USD oraz szereg mniejszych projektów. Znaczna część z nich dotyczy przy tym rozbudowy bądź modernizacji istniejących już zakładów produkcyjnych. Jeśli chodzi o rozkład terytorialny realizowanych inwestycji, sektor ten wykazuje się największym zróżnicowaniem na tle pozostałych rodzajów działalności. Miasto Kraków odznacza się nadal pewną przewagą inwestycji, jednak zauważalny udział mają też powiaty: m. Tarnów, olkuski, oświęcimski, bocheński, wielicki itp.

Nakłady inwestycyjne zidentyfikowano w przypadku Philip Morris Polska S.A., która zajmuje się produkcją wyrobów tytoniowych. Finansowana jest przez amerykański kapitał w ramach Altria Group, Inc. i, jak wynika z raportów i sprawozdań firmy, w 2017 roku przeznaczy ona w Krakowie na swoje projekty i przedsięwzięcia kwoty przekraczające 10 mln USD.

Od 2017 roku japońska firma Mabuchi Motor Poland z branży motoryzacyjnej zlokalizowana jest w SSE, a konkretnie w bocheńskiej SAG. W analizowanym roku rozpoznano nakłady inwestycyjne na zakup działki oraz uwzględniono część docelowych nakładów inwestycyjnych do 2023 roku, jakie zadeklarowała ona w ramach otrzymanego zezwolenia.

Warto wspomnieć również o projektach innej japońskiej spółki z tej samej branży, a mianowicie Nidec Motors & Actuators, zlokalizowanej w Niepołomicach. W połowie 2017 roku otwarto nową część zakładu firmy. Rozbudowa fabryki wiąże się nie tylko z powiększeniem działu produkcji, ale również działu jakości oraz badań i rozwoju.

Wśród mniejszych projektów inwestycyjnych z danego sektora w 2017 roku warto wymienić chociażby wydatki na przebudowę linii produkcyjnej niemieckiej firmy MAN Trucks Sp. z o.o. z Niepołomic, otwarcie nowego zakładu niemieckiej spółki Teekanne Polska Sp. z o.o. w Kokotowie, rozbudowę zakładu Lajkonik Snacks Sp. z o.o. w Skawinie.

W sektorze usług w 2017 roku odnotowano znaczącą liczbę inwestycji o wysokim zaangażowaniu kapitałowym. Co istotne, zdecydowana większość wszystkich inwestycji dotyczy KOM-u, a konkretnie miasta Krakowa bądź powiatu krakowskiego. Pojedyncze inwestycje zlokalizowane na obszarze Tarnowa, Nowego Sącza i Nowego Targu wiążą się jednocześnie ze znacznie mniejszymi nakładami finansowymi. Na dominujący udział stolicy Małopolski w przedsięwzięciach inwestycyjnych z zakresu usług może mieć wpływ m.in. dynamicznie rozwijająca się branża centrów usług nowoczesnych dla biznesu (w tym BPO, ITO, SSC oraz R&D) oraz rozwój rynku deweloperskiego i zarządzania nieruchomościami.

Dużym przedsięwzięciem będzie połączenie i rozbudowa dwóch dużych centrów handlowych z miasta Krakowa, tj. Krokus oraz Serenada, o łącznej wartości ponad 280 mln USD (realizacja transakcji na przełomie 2017 i 2018 roku). Związana jest ona z transakcją przejęcia centrum handlowego Serenada oraz przylegającego do niego centrum handlowego Krokus przez spółkę Tuvalu, zależną od NEPI Rockcastle. Inwestor ma w planach powiększyć łączną powierzchnię handlową obu obiektów do 100 tys. m².

Kolejne duże przedsięwzięcie inwestycyjne związane jest z nabyciem powierzchni biurowych przez spółkę Echo Polska Properties, z siedzibą główną w Holandii. Rok wcześniej dokonała ona w Polsce zakupu trzech biurowców, w tym zlokalizowanego na terenie Krakowa O3 Business Campus. Jak wynika z raportu rocznego firmy, część należności za krakowski biurowiec uregulowana będzie właśnie w 2017 roku. Podobną inwestycją związaną z rynkiem deweloperskim jest nabycie przez spółkę Golden Star Estate kompleksu DOT Office w Krakowie (przełom 2017 i 2018 roku).

Ważna transakcja dotyczy spółki Integer.pl S.A. zajmującej się produkcją i sprzedażą maszyn paczkomatowych i działalnością kurierską, która wraz ze spółką InPost z tej samej branży została przejęta przez amerykańską spółkę Advent International. Nabycie akcji spółek związane jest z problemami finansowymi spółki. Jednym z celów transakcji jest spłata zobowiązań, jak również restrukturyzacja oraz zbudowanie stabilnej struktury kapitałowej.

Na uwagę zasługują też przedsięwzięcia spółki Warimpex, finansowanej przez kapitał austriacki i zajmującej się prowadzeniem hoteli, budową, wynajmem oraz sprzedażą nieruchomości. W 2017 roku rozpoczęła ona kolejną inwestycję w stolicy Małopolski, związaną z budową krakowskiego biurowca Mogilska Office. Budowę rozpoczęto w październiku 2017 roku i według planów powinna zakończyć się w czwartym kwartale 2018 roku. Łączna powierzchnia biurowa tego 9-kondygnacyjnego biurowca wynosić ma około 12 tys. m². Działania tej firmy w 2017 roku związane są też z transakcjami przejęć hoteli w Krakowie.

Środki inwestycyjne na 2017 rok przeznaczy też firma Electrolux, która w Krakowie prowadzi swoje globalne centrum usług finansowo-księgowych. Godne zauważenia przedsięwzięcia inwestycyjne dokonane zostaną także w przypadku krakowskiego centrum usług nowoczesnych amerykańskiej firmy Brown Brothers Harriman.

Jeśli chodzi o branżę hotelową, to warto wskazać na dużą transakcję, jaką była sprzedaż hotelu Sheraton w Krakowie. Invesco Real Estate odkupił nieruchomość od Wawel Holding w lutym 2017 roku. Całkowita kwota transakcji jest bliska 80 mln USD. Inna inwestycja to dalsze prace związane z bezobsługowym Hotelem Puro, którego budowa trwała przez cały 2017 oraz część 2018 roku. Nakłady w tej branży zidentyfikowano także w przypadku spółki B&B Hotels Polska Sp. z o.o., finansowanej przez kapitał francuski w ramach Grupa B&B Hotels. Przykładem innej inwestycji w tej branży będzie też budowa luksusowego hotelu przy ul. Stradomskiej w Krakowie przez brytyjskiego inwestora Angel Poland Group. Budowa hotelu B&B Kraków Centrum rozpoczęta w październiku 2016 roku trwała przez cały 2017 rok i część 2018 roku.

OCENA ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ

Atrakcyjność inwestycyjna Małopolski

Analizą i oceną przestrzennego zróżnicowania atrakcyjności inwestycyjnej zarówno poszczególnych województw, jak i podregionów od lat zajmuje się Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, wydając coroczne raporty poświęcone tej kwestii.

W celu kompleksowego zbadania oceny atrakcyjności inwestycyjnej polskich województw, w edycji raportu z 2015 roku³⁵ posłużono się kilkoma wskaźnikami cząstkowymi, przedstawionymi na poniższym wykresie.

Wykres 24. Czynniki determinujące atrakcyjność inwestycyjną województw

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2015*.

Biorąc pod uwagę syntetyczne zestawienie atrakcyjności inwestycyjnej poszczególnych regionów, Małopolska została zaklasyfikowana jako województwo o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej, lokując się na 4. miejscu za województwami: śląskim, mazowieckim i dolnośląskim. **Najmocniejsze strony województwa małopolskiego to: infrastruktura społeczna, zasoby i koszty pracy, rynek zbytu oraz infrastruktura gospodarcza.**

35 Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2015*, wyd. IBnGR, Gdańsk 2015, s. 41–63.

Warto zwrócić uwagę również na analizę czynników atrakcyjności inwestycyjnej na poziomie podregionów, z wyodrębnieniem działalności przemysłowej, usługowej oraz zaawansowanej technologicznie (wiedzechłonnej). Jeśli chodzi o pierwszą z wymienionych działalności, podregion oświęcimski oraz krakowski wraz z Krakowem znalazły się w grupie jednostek o najwyższej atrakcyjności inwestycyjnej (odpowiednio 7. i 9. lokaty w skali kraju). Podregion tarnowski natomiast zakwalifikował się do grupy jednostek przeciętnych. Jako mocne strony podregionu oświęcimskiego, który awansował o jedno miejsce w porównaniu z rokiem ubiegłym, wymieniono wysoką liczbę wykwalifikowanych pracowników oraz dużą liczbę absolwentów szkół zawodowych. W przypadku podregionu krakowskiego oprócz wielkości i jakości zasobów pracy wskazano także na bardzo korzystną strukturę gospodarki oraz dużą liczbę firm z udziałem kapitału zagranicznego.

W przypadku atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności usługowej podregion krakowski znalazł się na 4. miejscu w skali kraju. Jako główne jego atuty wskazano: na wysoką liczbę wykwalifikowanych pracowników i absolwentów szkół wyższych, wysoki poziom aktywności zarówno gospodarczej, jak i społecznej, dużą chłonność rynku, wysoki poziom nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw, dostępność transportową oraz dużą gęstość instytucji otoczenia biznesu. Co istotne, dwa z pozostałych podregionów Małopolski, tj. tarnowski i oświęcimski, znalazły się w gronie tych o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej, natomiast podregion nowosądecki – przeciętnej.

Jeśli chodzi o działalność zaawansowaną technologicznie, podregion krakowski znalazł się w gronie liderów, zaraz za podregionem warszawskim. Jego mocne strony w tym kontekście to przede wszystkim lokalizacja uczelni wyższych kształcących przyszłe kadry najbardziej innowacyjnych przedsiębiorstw, wysoka jakość życia jako magnes do przyciągania polskich i zagranicznych talentów, wysoki poziom nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw oraz wysoka jakość infrastruktury społeczno-gospodarczej. Pozostałe podregiony Małopolski znalazły się w grupie tych o atrakcyjności wysokiej (oświęcimski) bądź przeciętnej (tarnowski i nowosądecki).

Mając na uwadze analizę poszczególnych wskaźników cząstkowych, opracowanych przez IBnGR w 2016 roku³⁶, należy zaznaczyć, że pod względem **zasobów i kosztów pracy Małopolska lokuje się na 2. miejscu w skali kraju, zaraz za województwem śląskim**. Jako mocne strony wskazuje się na: wysoki poziom przedsiębiorczości, wysoką „gęstość” osób pracujących w przemyśle, budownictwie i usługach oraz silnie rozwinięte szkolnictwo wyższe i średnie. Pod względem aktywności wobec inwestorów Małopolska uplasowała się na 8. pozycji, a więc dokładnie w połowie stawki. Także w przypadku kolejnego czynnika, tj. dostępności transportowej, województwo małopolskie sytuuje się – tak jak w poprzednim roku – dopiero na 10. pozycji, wyprzedzając jednak nadal takie województwa jak pomorskie czy lubelskie.

36 Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2016*, wyd. IBnGR, Gdańsk 2016, s. 14–16, 37–40.

W przypadku **chłonności rynku Małopolska niezmiennie pozostaje na 4. miejscu w skali kraju, co wynika z wysokiego popytu inwestycyjnego**. Analogiczną lokatę województwo małopolskie zajmuje w przypadku rozwoju infrastruktury gospodarczej, zaliczając się tym samym do czołówki regionów w tej kwestii. W porównaniu do poprzedniej edycji badania z 2015 roku, Małopolska spadła o jedną pozycję w przypadku rozwoju infrastruktury społecznej, plasując się na 2. miejscu zaraz za Śląskiem, zatem należy do zdecydowanych liderów w tym obszarze.

Autorzy rankingu podkreślają szczególnie wysoką atrakcyjność turystyczną Małopolski, będącą wynikiem bardzo dobrze rozwiniętej infrastruktury turystycznej. Pod względem bezpieczeństwa powszechnego Małopolska awansowała o 1 pozycję w porównaniu z 2015 rokiem, niemniej jednak w dalszym ciągu znajduje się dopiero w połowie stawki (8. miejsce) z powodu stosunkowo wysokiego poziomu przestępczości.

Małopolska w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej regionów, analogicznie jak w 2015 roku, uplasowała się na 4. miejscu w skali kraju, kwalifikując się tym samym do grupy województw o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej.

Największymi atutami Małopolski są bardzo duże zasoby pracy przy dość konkurencyjnych wynagrodzeniach w stosunku do porównywalnych regionów, bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura społeczno-gospodarcza, duża chłonność lokalnych rynków, spory rynek zbytu oraz obecność zaawansowanego sektora B+R.

Tabela 24. Atrakcyjność inwestycyjna Małopolski na tle innych województw w ujęciu cząstkowym i syntetycznym

Nazwa wskaźnika	Ranga na tle innych województw		Zmiana wobec 2015 roku
	2015 rok	2016 rok	
Zasoby i koszty pracy	2	2	bez zmian
Aktywność wobec inwestorów	8	8	bez zmian
Dostępność transportowa	10	10	bez zmian
Wielkość rynku zbytu	4	4	bez zmian
Infrastruktura gospodarcza	4	4	bez zmian
Infrastruktura społeczna	1	2	-1
Bezpieczeństwo powszechne	9	8	+1
Wskaźnik syntetyczny	4	4	bez zmian

Uwagi: Rangi przypisano w skali od 1 do 16, tj. 1 – pierwsze miejsce w skali kraju.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów IBnGR z lat 2015 i 2016.

W 2016 roku dokonano oceny województw także w odniesieniu do trzech kategorii inwestycji, tj. działalności przemysłowej, usługowej oraz zaawansowanej technologicznie. W przypadku pierwszej z nich Małopolska uplasowała się na 5. pozycji jako województwo o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej. W przypadku działalności usługowej – na miejscu 3., będąc tym samym w czołówce regionów o najwyższym stopniu atrakcyjności, z uwagi m.in. na występowanie metropolii, czyli m. Kraków, przyciągającej szereg działalności w branży usług. Pod względem działalności *high-tech* Małopolska zajęła wysokie 2. miejsce jako region o najwyższej jakości zasobach pracy.

Mając na uwadze strukturę branżową inwestycji zagranicznych w Małopolsce, najwięcej inwestorów zagranicznych ulokowało swój kapitał w: usługach dla biznesu, budownictwie, sektorze ICT, branży maszynowo-metalowej oraz branży spożywczej. Pozostałe przedsiębiorstwa odznaczają się sporym rozproszeniem, zatem trudno jest wskazać na wyraźne obszary koncentracji w tej kwestii. Co istotne, w strukturze branżowej inwestycji zagranicznych dokonanych na terenie województwa występuje spora część podmiotów, wpisujących się w tzw. inteligentne specjalizacje regionu, z naciskiem na: elektrotechnikę i przemysł maszynowy, technologie informacyjno-komunikacyjne oraz produkcję metali i wyrobów metalowych.

Jeśli chodzi o atrakcyjność inwestycyjną w ujęciu branżowym i w przekroju na poszczególne podregiony, w przypadku działalności przemysłowej w grupie jednostek o najwyższej atrakcyjności znalazły się, tak jak w roku ubiegłym, podregiony: oświęcimski i krakowski, z uwagi na m.in. dobrze rozwinięty sektor przedsiębiorstw produkcyjnych oraz specjalistyczny rynek pracy. Co istotne, podregion oświęcimski awansował o dwie pozycje w porównaniu z rokiem ubiegłym i zajął 5. lokatę w kraju. Duży wpływ mogą mieć na to zdecydowanie nie najwyższe koszty pracy oraz niewielki udział obszarów chronionych na terenie danej jednostki terytorialnej, co sprzyja inwestycjom o charakterze przemysłowym.

W przypadku działalności usługowej najwyższą atrakcyjnością inwestycyjną odznacza się jedynie podregion krakowski (3. miejsce), natomiast podregion tarnowski oraz oświęcimski – atrakcyjnością wysoką. Pod względem działalności zaawansowanej technologicznie na tle kraju wysoce pozytywnie odznacza się także podregion krakowski (2. miejsce). Tak wysoką pozycję zawdzięcza on przede wszystkim dużemu zasobowi pracowników o wysokich i różnie profilowanych kompetencjach, kształconych bardzo często na krakowskich uczelniach, dużemu i chłonnemu rynkowi zbytu oraz wysokiej jakości życia przyciągającej wykwalifikowane kadry i utalentowanych pracowników.

Tabela 25. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów Małopolski według typów działalności

Podregion	Typ działalności					
	przemysłowa		usługowa		zaawansowana technologicznie	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
krakowski	++ (9)	++(9)	++ (4)	++ (3)	++ (2)	++ (2)
oświęcimski	++ (7)	++ (5)	+	+	+	+
tarnowski	0	--	+	+	0	0
nowosądecki	--	-	0	-	0	-
nowotarski	b.d.	0	b.d.	-	b.d.	0

Uwagi: 1. Podregiony zostały podzielone na 5 grup atrakcyjności inwestycyjnej, tj. najwyższą (++), wysoką (+), przeciętną (0), niską (-) oraz najniższą (--). 2. Dla najwyższej aktywności podano w nawiasach rangi.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów IBnGR z lat 2015 i 2016.

Ocena klimatu inwestycyjnego przez inwestorów zagranicznych

W latach 2015–2016 zrealizowano kilka interesujących badań angażujących uwagę inwestorów zagranicznych w kraju. Realizowane one były przez różne podmioty i dostarczają ciekawych obserwacji dotyczących oceny klimatu inwestycyjnego oraz identyfikacji otoczenia konkurencyjnego dla Polski.

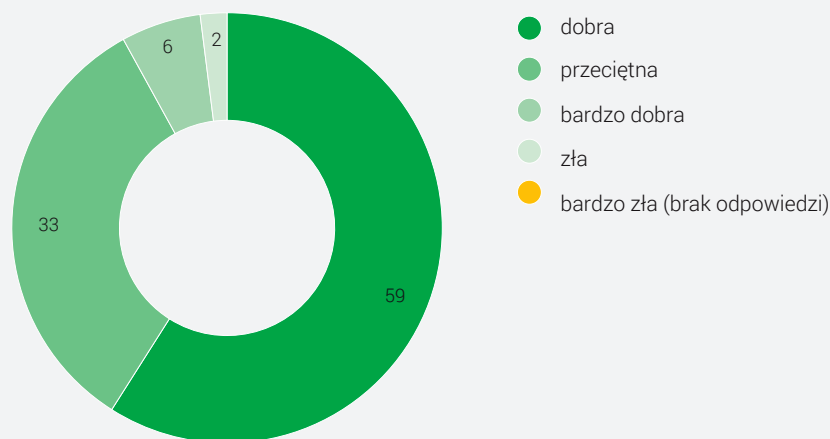
Według badania ankietowego przeprowadzonego przez PAIH³⁷, aż 98% zagranicznych inwestorów lokujących swój kapitał na obszarze Polski w 2016 roku zadeklarowało, że nie żałuje decyzji o wejściu na polski rynek i, co więcej, wyraziło chęć dalszych inwestycji w Polsce. Co istotne, w badaniu tym wzięło udział 100 spółek z udziałem kapitału zagranicznego, pochodzących łącznie z 21 krajów z różnych części świata. W 2016 roku³⁸ inwestorzy zagraniczni stosunkowo dobrze ocenili Polskę pod kątem atrakcyjności miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestowania kapitału. W ramach 5-stopniowej skali uzyskała ona wynik 3,7, co stanowiło jednocześnie wynik najlepszy od 2007 roku, a więc od pierwszej edycji omawianego badania.

37 W realizacji badania uczestniczyła również firma doradcza Grant Thornton oraz globalny bank HSBC.

38 Polska Agencja Inwestycji i Handlu, *Raport z badania „Klimat inwestycyjny w Polsce”*, wyd. PAIH, Warszawa 2016, s. 6–24.

Wykres 25. Ocena atrakcyjności inwestycyjnej Polski w oczach inwestorów zagranicznych w 2016 roku [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PAIH.

Jeśli chodzi o główne atuty i czynniki mające wpływ na atrakcyjność inwestycyjną danego kraju, w przypadku Polski inwestorzy zagraniczni w 2016 roku najczęściej wskazywali na stabilność gospodarczą i polityczną oraz stosunkowo duży i chłonny rynek wewnętrzny. Co więcej, podkreślali wysokie kompetencje i kwalifikacje polskich zasobów pracy, z naciskiem na przedsiębiorcze postawy, umiejętności biznesowe oraz chęć ciągłego rozwoju. Wśród najważniejszych barier prowadzenia działalności gospodarczej inwestorzy zagraniczni najczęściej wskazywali na czynniki administracyjne, z naciskiem na stosunkowo wysoki poziom biurokracji oraz skomplikowane i niejasne procedury (licencje, rozliczanie podatków itp.).

W porównaniu z latami ubiegłymi znacząco polepszyło się postrzeganie przez inwestorów zagranicznych polskiej infrastruktury transportowej, co wskazywane jest przez nich jednocześnie jako jedno z największych osiągnięć naszego kraju w ostatnich latach.

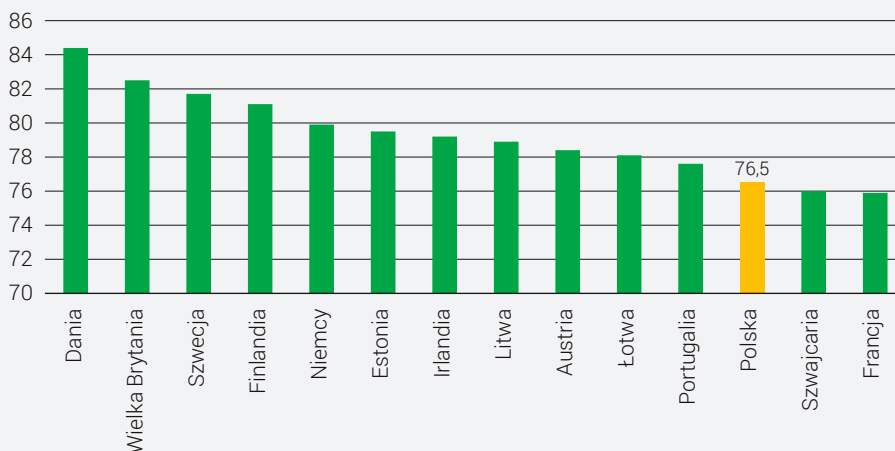
Pod względem geograficznym w 2016 roku najlepszą opinią Polska cieszyła się wśród inwestorów ze Szwajcarii, Danii, Francji oraz Holandii. Najmniej optymistycznie na temat Polski wypowiedzieli się natomiast inwestorzy z Republiki Czeskiej. Pod względem wielkości spółek z udziałem kapitału zagranicznego, najwyższej ocenili ją natomiast przedstawiciele przedsiębiorstw dużych (ponad 250 osób) i średnich (od 50–249 osób).

Inne zestawienie dotyczące oceny atrakcyjności inwestycyjnej to **międzynarodowy ranking „Doing Business”³⁹ prezentowany cyklicznie przez Bank Światowy**. W 2016 roku Polska zajęła stosunkowo wysokie 25. miejsce na tle wszystkich 189 krajów świata oraz 12. miejsce wśród państw UE (wyprzedzając m.in. Szwajcarię, Francję czy Włochy).

39 World Bank Group, *Doing business 2016. Measuring Regulatory Quality and Efficiency*, wyd. World Bank Group, Washington 2016, s. 5.

Wykres 26. Atrakcyjność inwestycyjna Polski na tle państw UE według rankingu „Doing Business” w 2016 roku

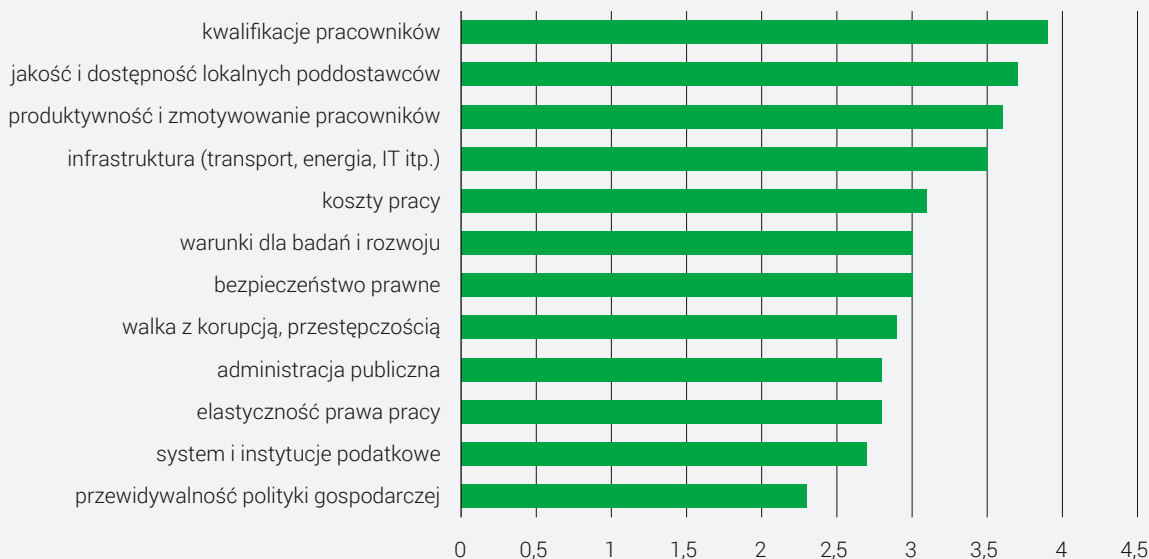

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Światowego.

Badanie opinii inwestorów zagranicznych na temat atrakcyjności inwestycyjnej Polski przeprowadziła w 2016 roku także **Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa**. Według wyników, zdecydowana większość inwestorów z Niemiec zarówno w 2015 roku (96,0%), jak i w 2016 roku (94,5%) zadeklarowała, że podjęli słuszną decyzję, lokując swój kapitał w Polsce. Zgodnie z wynikami badania w 2015 roku Polska zajęła 1. miejsce wśród krajów Europy Środkowo-Wschodniej pod względem jakości klimatu inwestycyjnego w ocenie badanych przedstawicieli spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Z kolei wyniki za 2016 rok dają Polsce 2. miejsce (za Czechami). Tym samym nasz kraj wyprzedził takie kraje jak chociażby Słowacja, Słowenia, Chorwacja czy Węgry.

Wykres 27. Wybrane czynniki atrakcyjności inwestycyjnej Polski w ocenie inwestorów zagranicznych w 2016 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Polsko-Niemieckiej Izby Przemysłowo-Handlowej.

Respondenci biorący udział w badaniu ocenili także w skali od 1 do 5 **czynniki atrakcyjności inwestycyjnej** determinujące warunki do prowadzenia działalności gospodarczej w naszym kraju. Wśród aspektów ocenianych najwyżej znalazły się m.in. kwalifikacje pracowników oraz jakość i dostępność lokalnych poddostawców, natomiast czynniki oceniane najniżej to m.in. system i instytucje podatkowe oraz przewidywalność polityki gospodarczej⁴⁰.

Kolejnym ciekawym badaniem z obszaru percepcji Polski w kontekście lokowania kapitału zagranicznego są badania koncernu **Ernst & Young**, z których wynika, że ocena atrakcyjności inwestycyjnej Polski w oczach inwestorów zagranicznych z roku na rok coraz silniej rośnie. W 2016 roku część pytanym respondentów (29%) wskazała, iż w ciągu ostatniego roku warunki do inwestowania w Polsce poprawiły się w stopniu znacznym lub dobrym. Ponadto, połowa inwestorów zagranicznych biorących udział w badaniu (48%) wyraziła swoje przekonanie, iż w ciągu najbliższych 3 lat atrakcyjność inwestycyjna ulegnie dalszej poprawie.

Przedstawiciele spółek z udziałem kapitału zagranicznego wskazali także główne ryzyka związane z lokowaniem kapitału na terenie naszego kraju w postaci BIZ, jak i główne zalety prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce.

Tabela 26. Atrakcyjność inwestycyjna Polski w oczach inwestorów zagranicznych

Ryzyka i słabe strony	Zalety i silne strony
<ul style="list-style-type: none"> niestabilne otoczenie społeczno-gospodarcze i polityczne nieprzewidywalne otoczenie regulacyjne restrykcyjne podejście władz podatkowych nieprzejrzyste zasady mało konkurencyjny system zachęt rządowych 	<ul style="list-style-type: none"> stosunkowo niskie koszty pracy poziom umiejętności i wykształcenie pracowników kapitał ludzki i jakość zasobów pracy potencjał do wzrostu produktywności potencjał rynku krajowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych koncernu Ernst & Young.

Według inwestorów zagranicznych jednym z kluczowych motorów napędowych rozwoju gospodarki oraz lokowania inwestycji w Polsce jest dynamicznie rozwijający się sektor nowoczesnych usług dla biznesu, z naciskiem na branżę IT. Z badań wynika także, że głównym konkurentem Polski z zakresu lokowania BIZ są Czechy (44%). W dalszej kolejności natomiast Niemcy, a następnie Węgry (po 15%)⁴¹.

40 Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa, *Ankieta koniunkturalna 2017. Polska w ocenie inwestorów zagranicznych*, wyd. PNIPH, Warszawa 2017, s. 16–26.

41 Ernst & Young, *Atrakcyjność inwestycyjna Polski 2017*, wyd. EY, Warszawa 2017, s. 13–18.

PODSUMOWANIE

Na podstawie realizacji badania można sformułować następujące wnioski dotyczące napływu i struktury BIŻ w województwie małopolskim:

- Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w województwie małopolskim **w roku 2015 osiągnęła 1 196,1 mln USD**, natomiast w **2016 roku było to ponad 200 mln USD, tj. 1 418,9 mln USD**, a tym samym nakłady zbliżyły się do najwyższych wartości, które występowały w latach 2006–2008 oraz w 2013 roku. Szacowana wartość inwestycji zagranicznych w **2017 roku to co najmniej 1 203,5 mln USD**.
- Całkowita wartość kapitału zagranicznego zainwestowanego w Małopolsce **w latach 1989–2016 wyniosła niemal 21,9 mld USD**. Na jednego mieszkańca województwa przypadło prawie **6 475 USD** skumulowanej wartości inwestycji zagranicznych.
- Na przestrzeni lat 2009–2016 z roku na rok sukcesywnie wzrastała liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w REGON. Lata 2015 i 2016 charakteryzowały się największą ich liczbą. W **2015 roku było to 5 110 spółek, a w 2016 roku były to 5 904 spółki** (w 2009 roku było ich niewiele ponad 3 500). **W 2015 roku spółki z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowane na obszarze województwa małopolskiego stanowiły 6,0% tego typu podmiotów w skali kraju. Rok później wartość ta wyniosła 6,5% w skali kraju.**
- **W roku 2016 fuzje i przejęcia stanowiły 41%, a dodatkowe nakłady – 36% nakładów inwestorów zagranicznych**, natomiast w **2015 roku fuzje i przejęcia stanowiły 39%, a dodatkowe nakłady 40%**. Inwestycje w nowe obiekty w 2015 roku stanowiły około 1/5, a w 2016 roku – około 1/4 poniesionych nakładów. W całym okresie 1989–2016 największą część kapitału przeznaczono na fuzje i przejęcia oraz inwestycje w nowe obiekty – po 35% nakładów, a na doinwestowanie działań funkcjonujących już firm przeznaczono około 20% nakładów.
- **W roku 2015 największy udział miały nakłady inwestycyjne przeznaczone na przemysł i budownictwo, natomiast w roku 2016 – nakłady na usługi.** W 2015 roku nakłady finansowe związane z bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi w **przemysle i budownictwie wyniosły 690 mln USD**. W kolejnym roku dzięki sporym wartościom przejęć w sektorze nieruchomości największe nakłady zidentyfikowano **w usługach (bez handlu), tj. ponad 838 mln USD**. Nakłady w tych sektorach **w latach 1989–2016 odpowiadały łącznie za ponad 90% struktury branżowej**. Na handel przypadło w tym okresie niecałe **10% nakładów**, a w latach 2015–2016 odsetek ten oscylował w okolicach 3%.
- Małopolska znajduje się za Mazowszem na 2. pozycji w rankingu województw pod względem liczby centrów nowoczesnych usług. **W 2015 roku łączna liczba centrów na jej terenie wyniosła 138, a w 2016 roku było to już 157 centrów** (ponad 80% z nich ma kapitał zagraniczny). W tym drugim roku została także liderem wśród wszystkich województw pod względem liczby nowo powstałych centrów.

- W 2015 roku Małopolska została wskazana jako zdecydowany lider w kontekście wielkości zatrudnienia w sektorze nowoczesnych usług biznesowych na tle wszystkich województw w skali kraju. **W zlokalizowanych na jej terenie centrach usług nowoczesnych pracowało w tym okresie łącznie 50,3 tys. osób.** Nie zmieniło się to w kolejnym roku i Małopolska niezmiennie pozostała liderem pod względem zatrudnienia w tym sektorze. **W centrach usług zlokalizowanych na jej terenie pracowało łącznie 55,8 tys. osób, a więc o niemal 10% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim.**
- Udział krajów z **Europy** w ogólnej kwocie napływu BIZ **wyniósł w 2015 roku aż 78,9%, a w 2016 roku 50,1%.** Kapitał z **Ameryki Północnej** w obu tych latach miał udział **zbliżony do 17,5%.** Spośród krajów, z których **w 2015 roku** płynął kapitał do Małopolski zdecydowanie wyróżniają się Rosja (19,4%) i USA (17,4%). Wraz z kolejnymi krajami w zestawieniu: Francją (13,4%), Wielką Brytanią (12,9%), Szwecją (11,5%) oraz Niemcami (9,7%) **tworzą 3/4 wszystkich inwestycji.** **W 2016 roku** Republika Południowej Afryki z inwestycjami na poziomie 392,4 mln USD zajęła pierwsze miejsce wśród kierunku napływów inwestycji. Ogromny skok inwestycyjny kapitału z RPA jest związany z jedną transakcją przejęcia nieruchomości. Kolejne w zestawieniu pochodzenia kapitału były tak jak w poprzednim roku: USA (17,6%) i Francja (13,0%).
- Chociaż w Małopolsce dominują inwestycje z **państw europejskich (67% ogólnej kwoty BIZ),** to krajem, który zainwestował **w regionie najwięcej od 1989 roku są Stany Zjednoczone.** Łączne nakłady z tego kierunku to niemal **5,5 mld USD, co stanowi 24,9% wszystkich BIZ** w Małopolsce. Udział kapitału z państw azjatyckich utrzymuje się na stałym poziomie i stanowi 3,5% ogółu bezpośrednich inwestycji zagranicznych.
- **Ponad 91% nakładów inwestycyjnych poniesionych przez inwestorów z kapitałem zagranicznym w województwie w latach 1989–2016 koncentruje się w 8 powiatach (Kraków, krakowski, Tarnów, wielicki, brzeski, chrzanowski, oświęcimski, Nowy Sącz).** Spośród nich największe środki trafiły do Krakowa, który skupia niemal 62% skumulowanej wielkości nakładów. W kolejnym w zestawieniu powiecie krakowskim zainwestowano 8,3% strumienia inwestycji zagranicznych, który napłynął do województwa w tym okresie.
- **W 2015 roku do Krakowa napłynęły inwestycje o wartości 638 mln USD. W 2016 roku do Krakowa trafił już około 1 mld USD,** dzięki czemu miasto wyraźnie zwiększyło dystans dzielący je od pozostałych powiatów. Do Tarnowa w 2015 roku trafiło 240 mln USD, czyli ponad 1/5 nakładów inwestycyjnych poniesionych w województwie (głównie za sprawą transakcji zakupu części akcji Grupy Azoty S.A.).
- **Przypadające na 1 mieszkańca województwa nakłady inwestycyjne w latach 1989–2016 to 6,5 tys. USD.** Nakłady inwestycyjne *per capita* przewyższyły tę wartość w Krakowie i Tarnowie, w których wyniosły odpowiednio 17,7 tys. USD oraz 11,3 tys. USD, oraz w powiatach: brzeskim, wielickim i krakowskim. Relatywnie wysokie wartości nakładów inwestycyjnych na 1 mieszkańca charakteryzują także Nowy Sącz (5,2 tys. USD) oraz powiaty położone w zachodniej części województwa: chrzanowski, olkuski i oświęcimski (ponad 3,5 tys. USD *per capita*). Na przeciwległym biegunie zestawienia znajdują się powiaty

południowej części województwa: suski, limanowski i nowotarski, w których skumulowana wartość inwestycji na 1 mieszkańca nie przekroczyła 400 USD. **Wielkość inwestycji na 1 mieszkańca województwa wyniosła 355 USD w 2015 roku i 420 USD w 2016 roku.**

- **Skumulowane nakłady na inwestycje *greenfield* osiągnęły do 2016 roku wartość 7,6 mld USD.** Nakłady na nowe obiekty odgrywały największą rolę w powiatach: wielickim (ponad 90% ogółu nakładów inwestycyjnych) oraz limanowskim (niemal 75%) i myślenickim (ponad 73%). Tylko w 2015 roku w nowe obiekty w województwie małopolskim zainwestowano 252 mln USD, z czego niemal połowa trafiła do Krakowa (126 mln USD), a 15% to inwestycje zrealizowane w powiecie krakowskim (38 mln USD). W kolejnym roku w nowe obiekty w województwie zainwestowano 325 mln USD, z czego 53% (172 mln USD) w Krakowie i 16% (52,5 mln USD) w powiecie wielickim.
- W latach 2015 i 2016 największe nakłady inwestycyjne *greenfield* poniosły firmy reprezentujące usługi w mniejszym stopniu oparte na wiedzy. **W 2015 roku** wysokość zaangażowanego w nich kapitału **to ponad 113 mln USD, a w 2016 roku – 112 mln USD.** W porównaniu do 2015 roku o niemal połowę zwiększyła się wielkość środków finansowych zainwestowanych w nowe obiekty przez firmy z kapitałem zagranicznym oferujące usługi wiedzo-chłonne – **z niespełna 59 mln USD w 2015 roku do niemal 88 mln USD w 2016 roku.**
- Firmy z kapitałem zagranicznym odgrywają ważną rolę na małopolskim rynku pracy. Zatrudnienie w firmach z kapitałem zagranicznym objętym badaniem kształtowało się **w 2015 roku na poziomie 121,2 tys. osób. W 2016 roku liczba ta wzrosła do 128,5 tys. osób** (co daje 6% wzrostu w skali roku). W strukturze zatrudnienia w przedsiębiorstwach z kapitałem zagranicznym według sekcji PKD **dominowało przetwórstwo przemysłowe.** Zarówno w 2015, jak i w 2016 roku co trzecia osoba zatrudniona w przedsiębiorstwie z kapitałem zagranicznym pracowała w sekcji przetwórstwo przemysłowe (32,8%).
- W 2015 roku firmy z kapitałem pochodzącym z Europy zatrudniały **ponad 115 tys. pracowników z całkowitej liczby 121,2 tys. pracujących.** Z krajów europejskich najważniejszymi pracodawcami są przedsiębiorstwa z kapitałem francuskim (18,3 tys.), brytyjskim (17,0 tys.) i niemieckim (14,5%). **W 2016 roku przybyło ponad 7 tys. zatrudnionych,** a najwięcej miejsc pracy nadal generuje kapitał europejski i amerykański (95,0%). Inwestorzy z USA pozostają największymi pracodawcami (26,7 tys.), a Francja, Wielka Brytania i Niemcy niezmiennie dystansują inne kraje europejskie. W porównaniu do roku poprzedniego istotny wzrost w liczbie pracowników nastąpił w firmach z kapitałem portugalskim, głównie w handlu.
- **Krakowski Obszar Metropolitalny** skupia nie tylko zdecydowaną większość całkowitych nakładów inwestycyjnych, które trafiły do województwa w latach 1989–2016, ale i **75,5% kapitału zaangażowanego w inwestycje *greenfield*** w tym okresie. Sam Kraków koncentruje niemal połowę środków finansowych zainwestowanych w województwie. Zaledwie **1/4 skumulowanych nakładów na inwestycje** w nowe obiekty trafiła do **powiatów położonych poza KOM.** W latach 2015 i 2016 nierównomierność w rozkładzie przestrzennym nakładów na nowe obiekty była jeszcze wyraźniejsza

BIBLIOGRAFIA

1. ABSL, *Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce 2016*, wyd. ABSL, Warszawa 2016.
2. ABSL, *Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Polsce 2017*, wyd. ABSL, Warszawa 2017.
3. ABSL, *Usługi biznesowe w Katowicach i Aglomeracji Katowickiej*, wyd. ABSL, Warszawa 2017.
4. Ernst&Young, *Atrakcyjność inwestycyjna Polski 2017*, wyd. EY, Warszawa 2017.
5. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2015*, wyd. IBnGR, Gdańsk 2015.
6. Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2016*, wyd. IBnGR, Gdańsk 2016.
7. JLL, *Rynek inwestycyjny w Europie Środkowo-Wschodniej 2016*, wyd. JLL, Polska 2016.
8. JLL, *Rynek inwestycyjny w Europie Środkowo-Wschodniej 2017*, wyd. JLL, Polska 2017.
9. NBP, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce i polskie inwestycje bezpośrednie za granicą w 2016 roku*, wyd. NBP, Warszawa 2018.
10. NBP, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce i polskie inwestycje bezpośrednie za granicą w 2015 roku*, wyd. NBP, Warszawa 2017.
11. OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment (Fourth edition), OECD Publishing 2008.
12. Polska Agencja Inwestycji i Handlu, *Business Services Sector in Poland 2016*, wyd. PAIiH, Warszawa 2016.
13. Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa, *Ankieta koniunkturalna 2017. Polska w ocenie inwestorów zagranicznych*, wyd. PNIPH, Warszawa 2017.
14. Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2016. Województwo małopolskie*, wyd. SGH w Warszawie, Warszawa 2016
15. Tholons, *Tholons 2016 Top 100 Outsourcing Destinations. Rankings & Executive Summary*, wyd. Tholons, New York 2016.
16. United Nations Conference on Trade and Development, *World investment report 2016*, wyd. UNCTAD, Genewa 2016.
17. United Nations Conference on Trade and Development, *World investment report 2017*, wyd. UNCTAD, Genewa 2017.
18. Urząd Miasta Krakowa, *Krakowski rynek nieruchomości 2015*, Kraków 2016.
19. Urząd Miasta Krakowa, *Krakowski rynek nieruchomości 2016*, Kraków 2017.
20. World Bank Group, *Doing business 2016. Measuring Regulatory Quality and Efficiency*, wyd. World Bank Group, Washington 2016

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1.	Wartość (roczna i skumulowana) inwestycji zagranicznych [w mln USD] w województwie małopolskim do końca 2016 roku z szacunkową prognozą na 2017 rok	8
Wykres 2.	Nakłady inwestorów zagranicznych w latach 1989–2016, w roku 2015 i 2016 według typu nakładów [w %]	11
Wykres 3.	Wielkość nakładów w latach 2007–2016 według typu [w mln USD]	11
Wykres 4.	Państwa UE w kontekście łącznej wielkości wpływów finansowych z tytułu BIZ w latach 2015 i 2016 [w mld zł]	17
Wykres 5.	Napływ inwestycji do województwa małopolskiego według roku i sektorów gospodarki [w mln USD]	18
Wykres 6.	Udział wybranych gałęzi w inwestycjach zagranicznych w przemyśle przetwórczym [w %]	20
Wykres 7.	Udział wybranych gałęzi usług w inwestycjach zagranicznych w usługach ogółem [w %]	29
Wykres 8.	Odsetek transakcji w poszczególnych krajach Europy Środkowo-Wschodniej w 2016 roku	30
Wykres 9.	Krajowi liderzy pod względem zatrudnienia w centrach nowoczesnych usług dla biznesu oraz struktura własnościowa w 2015 roku [w tys. osób]	41
Wykres 10.	Struktura zatrudnienia w podziale na kraj pochodzenia inwestorów w Małopolsce i Polsce w 2016 roku [w %]	43
Wykres 11.	Odsetek centrów usług (po lewej) oraz wielkości zatrudnienia (po prawej) w Małopolsce w podziale na poszczególne typy centrów (tj. BPO, IT, R&D oraz SSC) w latach 2015–2016	44
Wykres 12.	Kierunki napływu BIZ do Małopolski w 2015 roku [w mln USD]	50
Wykres 13.	Kierunki napływu BIZ do Małopolski w 2016 roku [w mln USD]	51
Wykres 14.	Kierunki napływu BIZ do Małopolski w latach 1989–2016 [w mln USD]	52
Wykres 15.	Udział inwestycji zagranicznych na terenie KOM i poza nim [w %]	67
Wykres 16.	Udział zatrudnienia w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w ogólnej liczbie pracujących poza sekcją A (wg PKD 2007) w latach: 2010, 2015 i 2016 [w %]	69
Wykres 17.	Udział przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie pracujących według sekcji PKD w województwie małopolskim w latach 2015 i 2016 [w %]	74
Wykres 18.	Odsetek innowacyjnych przedsiębiorstw w Małopolsce i w Polsce w latach 2008–2016	80
Wykres 19.	Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych w Małopolsce i w Polsce, które wprowadziły nowe lub istotnie ulepszone dla rynku produkty	81
Wykres 20.	Wielkość nakładów na działalność innowacyjną w województwie małopolskim według sektorów w latach 2008–2016 [w mln zł]	85
Wykres 21.	Nakłady inwestycyjne <i>greenfield</i> według poziomu zaawansowania technologicznego firm w Małopolsce w latach 2015 i 2016 [w mln USD]	85
Wykres 22.	Struktura nakładów inwestycyjnych typu <i>greenfield</i> w zakładach przemysłowych według stopnia zaawansowania technologicznego w 2015 i 2016 roku [w %]	86
Wykres 23.	Struktura zatrudnienia w zagranicznych firmach <i>greenfield</i> według poziomu zaawansowania technologicznego w 2015 i 2016 roku [w %]	87
Wykres 24.	Czynniki determinujące atrakcyjność inwestycyjną województw	91
Wykres 25.	Ocena atrakcyjności inwestycyjnej Polski w oczach inwestorów zagranicznych w 2016 roku [w %]	96
Wykres 26.	Atrakcyjność inwestycyjna Polski na tle państw UE według rankingu „Doing Business” w 2016 roku	97
Wykres 27.	Wybrane czynniki atrakcyjności inwestycyjnej Polski w ocenie inwestorów zagranicznych w 2016 roku	97

SPIS TABEL

Tabela 1.	Liczba przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w Małopolsce	9
Tabela 2.	Stopy wejścia i wyjścia brutto oraz stopy wejścia netto przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w Małopolsce	9
Tabela 3.	Dynamika liczby przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w Małopolsce na tle kraju	13
Tabela 4.	Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w latach: 1995, 2015 oraz 2016	15
Tabela 5.	Wpływy z tytułu BIZ w latach 2010–2016 dla Polski i wybranych obszarów [w mld USD]	16
Tabela 6.	Wartość BIZ w sektorze przemysłowym oraz ich struktura według sekcji i działów PKD w latach 1989–2016	25
Tabela 7.	Wartość BIZ w handlu i usługach oraz ich struktura według sekcji i działów PKD w latach 1989–2016	35
Tabela 8.	Krajowi liderzy pod względem przeciętnego wynagrodzenia brutto oraz wzrostu wynagrodzeń w sektorze nowoczesnych usług dla biznesu w latach 2015–2016	44
Tabela 9.	Analiza działalności wybranych centrów nowoczesnych usług biznesowych w KOM	45
Tabela 10.	Wybrane czynniki rozwoju sektora usług dla biznesu w mniejszych ośrodkach miejskich w Małopolsce	49
Tabela 11.	Wartość inwestycji zagranicznych oraz ich struktura w latach 2015 i 2016	52
Tabela 12.	Kraje z największym zaangażowanym kapitałem w Małopolsce w latach 2012–2016	54
Tabela 13.	Wartość inwestycji zagranicznych oraz struktura według krajów w latach 1989–2016	55
Tabela 14.	Inwestycje <i>greenfield</i> w Małopolsce w latach 2015 i 2016	57
Tabela 15.	Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego (KZ) w Małopolsce w latach 1995, 2015 i 2016	58
Tabela 16.	Wartość inwestycji w powiatach w latach 2015 i 2016 oraz 1989–2016 [w mln USD]	65
Tabela 17.	Inwestycje zagraniczne na terenie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego oraz poza nim w latach 1989–2016 oraz w latach 2015 i 2016	68
Tabela 18.	Struktura zatrudnienia w firmach zagranicznych w Małopolsce według sekcji i działów PKD w latach 2015 i 2016	71
Tabela 19.	Wielkość oraz struktura zatrudnienia w firmach z udziałem kapitału zagranicznego według krajów pochodzenia kapitału oraz sektorów gospodarki w 2015 roku	77
Tabela 20.	Wielkość oraz struktura zatrudnienia w firmach z udziałem kapitału zagranicznego według krajów pochodzenia kapitału oraz sektorów gospodarki w 2016 roku	78
Tabela 21.	Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych prowadzących działalność innowacyjną wg sektorów własności i typów innowacji w Małopolsce w latach 2008–2016	82
Tabela 22.	Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych w Małopolsce, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną według sektorów własności w latach 2008–2016	83
Tabela 23.	Wielkość nakładów finansowych na działalność innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych w Małopolsce w latach 2008–2016 [w mln zł]	83
Tabela 24.	Atrakcyjność inwestycyjna Małopolski na tle innych województw w ujęciu cząstkowym i syntetycznym	93
Tabela 25.	Atrakcyjność inwestycyjna podregionów Małopolski według typów działalności	95
Tabela 26.	Atrakcyjność inwestycyjna Polski w oczach inwestorów zagranicznych	98

SPIS MAP

Mapa 1.	Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w przekroju regionalnym w 2016 roku [w tys.]	12
Mapa 2.	Liczba centrów nowoczesnych usług dla biznesu w przekroju regionalnym oraz ich struktura własnościowa w 2015 roku	40
Mapa 3.	Wzrost zatrudnienia w centrach nowoczesnych usług dla biznesu w przekroju regionalnym w latach 2013–2016 [w tys. osób]	42
Mapa 4.	Spółki z udziałem kapitału zagranicznego w Małopolsce w przekroju powiatowym w 2016 roku	60
Mapa 5.	Całkowita wartość inwestycji zagranicznych w powiatach Małopolski w latach 1989–2016 [w mln USD]	61
Mapa 6.	Wielkość i struktura inwestycji zagranicznych w 2015 roku [w mln USD]	62
Mapa 7.	Wielkość i struktura inwestycji zagranicznych w 2016 roku [w mln USD]	63
Mapa 8.	Wielkość inwestycji zagranicznych w latach 1989–2016 w przeliczeniu na 1 mieszkańca [w tys. USD]	64
Mapa 9.	Udział inwestycji <i>greenfield</i> w ogólnej wartości BIZ w latach 1989–2016 [w %]	66
Mapa 10.	Łączne nakłady finansowe na działalność innowacyjną spółek zagranicznych w przekroju regionalnym w latach 2015 i 2016 [w mln zł]	84

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Polityki Regionalnej
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków

ISBN 978-83-65325-63-1
Egzemplarz bezpłatny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego
w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020

Rzeczpospolita
Polska

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

www.obserwatorium.malopolska.pl